

§ 1 Återrapportering från Europeiska rådets möte

*Återrapportering från
Europeiska rådets
möte*

Anf. 1 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! I torsdags och fredags i förra veckan sammanträdde vi återigen i Europeiska rådet. Den här gången antog vi slutsatser om säkerhet och försvar, EU:s sociala dimension, utbildning och kultur liksom klimat och Jerusalemfrågan. Det ordinarie mötet på torsdagen följdes av en diskussion på kvällen om migration och utrikespolitiska frågor. På fredagsmorgonen träffades vi utan Storbritannien, dels för ett eurotoppmöte i utvidgat format, dels för att tala om brexit, där vi antog riktlinjer inför nästa fas i förhandlingarna om Storbritanniens utträde ur EU.

Fru talman! Europeiska rådet lanserade under detta möte formellt det permanenta strukturerade samarbetet för säkerhet och försvar. 25 medlemsstater har därmed tagit ett historiskt steg mot ett europeiskt försvarssamarbete. Det är ett samarbete som syftar till att förbättra ländernas militära förmåga och insatser. Vi gav samtidigt den höga representanten i uppdrag att stärka EU:s civila insatser i vår gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Det är en fråga där Sverige har varit drivande. Vi var också eniga om behovet av att stärka det försvarsindustriella utvecklingssamarbetet och att färdigställa översynen av den mekanism som finansierar EU:s militära missioner, den så kallade Athenamekanismen. Sammantaget markerar detta en avsevärd ambitionshöjning i det gemensamma säkerhets- och försvarssamarbetet inom EU.

Fru talman! Mötet i Bryssel var det första sedan vi träffades i Göteborg på toppmötet om rättvisa jobb och tillväxt. Det uttrycktes uppskattning för Göteborgstoppmötet. Vägen framåt anges nu i de slutsatser som vi antog.

En viktig del i det sociala arbetet blir genomförandet av den sociala pelaren. Kommissionen menar att detta bör kopplas till den europeiska terminen, vilket jag anser är förenligt med Sveriges intressen. Det är bra att vi utnyttjar befintliga instrument i stället för att utveckla nya processer. Vi kommer att återkomma till den sociala dimensionen vid vårt möte i Europeiska rådet i mars nästa år och förmodligen också, om det behövs, i juni nästa år.

Vi hade också en bra diskussion om utbildning och kultur. Utbildning är en viktig del av den europeiska dagordningen för jobb och tillväxt och avgörande för ett konkurrenskraftigt EU. Det rådde stor enighet om den nationella kompetensen för utbildning och kultur, men det fanns också en

vilja att fördjupa samarbetet länderna emellan inom flera områden. Det handlar inte minst om värdet av att utveckla Erasmusprogrammet.

Vi kunde också, så här några dagar efter klimatfinansieringsmötet One Planet i Paris, bekräfta vår beslutsamhet att skyndsamt genomföra Parisavtalet.

Fru talman! Under middagen diskuterade vi migration. Diskussionen utgick från Europeiska rådets ordförande Tusks ledaragenda. Vi tog upp både den interna och den externa dimensionen av migration. Den stora stötestenen gäller fortfarande frågan om att få en rättvis fördelning, där alla medlemsstater tar sitt ansvar för att ta emot migranter och asylsökande. Som ledamöterna vid det här laget mycket väl vet har det i den delen gått mycket trögt. Donald Tusk ifrågasatte i sitt diskussionsunderlag om det var möjligt att gå i mål med ett system som bygger på tvingande omfördelning.

Jag menar att vi måste fortsätta försöka få till ett gemensamt europeiskt system där alla medlemsstater delar på ansvaret. Detta är jag inte ensam om att driva – långt därifrån. Det var jag inte heller vid det här mötet. Vi är många som ser behovet av ett fungerande och hållbart gemensamt asylsystem. Ytterst handlar det om att försvara Schengensamarbetet.

Det är därför positivt att det inkommande bulgariska ordförandeskapet nu ska återuppta förhandlingarna i ministerrådet. En så kallad sherpagrupp ska upprättas för att understödja detta arbete. Det är hög tid att vi enas om en gemensam lösning och att vi står fast vid vår tidsplan att nå en överenskommelse till juni 2018, om det så ska ske med kvalificerad majoritet.

Under middagen diskuterades också sanktionerna mot Ryssland, med anledning av agerandet i Ukraina. Länderna i Rysslands närhet har definitivt burit en högre kostnad än övriga i form av minskad export och minskad handel med Ryssland. Trots det rådde det en stor enighet om att hålla samman EU i relationen till Ryssland och om att sanktionerna skulle fortsätta. Europeiska rådet kommer att återkomma till situationen i Ukraina vid ett senare tillfälle.

Även Jerusalem togs upp till diskussion. Vi kunde bekräfta EU:s hållning om en tvåstatslösning för Israel och Palestina och Jerusalems status i den processen.

Fru talman! På fredagen fortsatte vi med ett eurotoppmöte i ett så kallat utökat format. Den stora frågan under mötet gällde arbetet med att fullborda bankunionen och att bryta dödläget i förhandlingarna om den gemensamma insättningsgarantin. Eurogruppen och Ekofin ska nu arbeta vidare, och Europeiska rådet ska återkomma till frågorna i juni 2018.

I den diskussionen framhöll jag att man i arbetet nu borde fokusera på att genomföra redan fattade beslut snarare än att bygga nya institutioner, som exempelvis en europeisk finansminister, som har nämnts. Jag underströk också vikten av att arbetet med att fördjupa EMU inte ska spilla över på områden där alla medlemsstater ska vara med och fatta beslut.

Fru talman! I fredags kunde vi enas om att tillräckliga framsteg har nåtts för att inleda fas två i förhandlingarna om Storbritanniens utträde ur EU. Vi har nu en principöverenskommelse mellan EU:s förhandlare och Storbritannien som täcker de tre centrala utträdesfrågorna, nämligen medborgarnas rättigheter, den ekonomiska uppgörelsen och gränsen mellan Irland och Nordirland.

Det återstår utan tvekan en hel del arbete för att slutföra fas ett, särskilt i den irländska frågan. Men vi kunde enas om att nu öppna den andra fasen i förhandlingen. Vi kunde också anta riktlinjer för det arbetet. Det är positivt. Det ger en välkommen signal till näringslivet och till medborgare på båda sidor av Engelska kanalen.

Nästa steg blir att förhandla om en övergångsmekanism som ska gälla mellan själva utträdet och tidpunkten då den nya relationen kan träda i kraft. De detaljerade förhandlingsdirektiven för just förhandlingen om övergångsmekanismen ska antas av allmänna rådet i januari i nästa år.

I den förhandlingsfas som nu inleds ska också ramarna för den framtida relationen mellan EU och Storbritannien läggas fast. Riktlinjer som anger EU-27:s ingångsvärden i den delen ska antas av Europeiska rådet i mars.

Detta, fru talman, var återrapporteringen från mötet.

Anf. 2 MARIA PLASS (M):

Fru talman! Tack, statsministern, för återrapporten! Jag ska anknyta lite till vad statsministern tog upp. Flera viktiga frågor om EU:s framtid har diskuterats. Jag tänker på det förslag som kommissionen har lagt fram som handlar om en EU-gemensam finansminister och ett gemensamt finansdepartement.

Denna fråga togs också upp på EU-nämndens möte inför Europeiska rådet, där partierna var eniga om att statsministern skulle ta upp frågan. Uppenbarligen har den också kommit upp på agendan.

Framförde statsministern den skeptiska hållning som Sveriges riksdag har i denna fråga, och hur blev i så fall reaktionerna? Vilken inställning har de andra länderna i frågan?

Anf. 3 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag framförde den väldigt tydligt skeptiska, för att inte säga mer än skeptiska, hållning som Sveriges riksdag har i den här frågan. Jag menar att vi inte behöver någon ny finansminister, eftersom vi har en briljant finansminister.

Vill eurogruppen däremot utveckla någonting som de anser vara deras finansminister är det upp till dem så länge det inte inkräktar på medinflytandet eller den beslutskompetens som EU-27 har i framtiden. Detta har jag varit väldigt tydlig med.

Det är heller inte alla inom eurogruppen som är positiva till den här idén. Min bedömning är därför att det nog inte är något som kommer att ske i närtid. Man vet aldrig, och osvuret är bäst, men det verkar inte heller som om eurogruppen är enig om att det är tid för en gemensam finansminister ens för eurogruppen.

Anf. 4 MARIA PLASS (M):

Fru talman! Tack för svaret! Det finns ju lite olika åsikter om den nuvarande finansministern, som vi tycker kunde bytas ut.

Jag har en annan fråga, som handlar om fördjupningen av EMU. Finansutskottet har haft en kritisk hållning till dessa förslag, som går åt ett mer centraliserat håll, och anser också att man i det här läget kanske inte ens ska diskutera förslagen.

Framförde statsministern Sveriges kritiska hållning i den frågan?

Anf. 5 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Vi har framfört den hållning som vi har stöd för, nämligen att ett fördjupat samarbete i eurogruppen – som det mycket väl kan finnas anledning till – inte får innebära att man förminskar de andra medlemsstaternas inflytande i de frågor där EU-27 ska besluta.

Det är samma principiella hållning, och den har jag gett tydligt uttryck för.

Anf. 6 MARTIN KINNUNEN (SD):

Fru talman! Tack, statsministern, för föredragningen! Jag vill inleda med att beklaga vad som i princip var ett avståndstagande från EU vad gäller USA:s erkännande av Jerusalem som Israels huvudstad. Det här var ett beslut som kongressen i USA fattade redan 1995, och Jerusalem har de facto varit huvudstad sedan 1950.

Att erkänna Jerusalem som Israels huvudstad innebär på intet sätt något hinder för en tvåstatslösning, och vi vill framföra Sverigedemokraternas ståndpunkt, som är att även Sverige borde följa efter och flytta ambassaden till Jerusalem.

Jag går över till migrationsförhandlingarna, som ju har präglat toppmötena i EU den senaste tiden. De går knackigt. Det är uppenbart i dag att EU inte är vägen framåt för att säkra en ansvarsfull svensk migrationspolitik.

Frågan om kvoterna har skapat en spricka inom unionen. Det är också beklagligt att fokus i dag i så hög utsträckning ligger på just kvoterna, för det är inte vägen framåt.

Medelhavet är fortfarande en gravplats. Förra året dog ungefär 5 000 människor. I år är det än så länge 3 000. EU bär ett ansvar för detta och även Sverige. Genom att locka med attraktiva uppehållstillstånd och välfärd får man människor att ta risken att ta sig över.

Vad fokus borde ligga på är att säkra gränsen. Andra länder i världen har gjort just det, och då dör inga människor på havet. Vilket ansvar anser statsministern att EU och Sverige har för situationen på Medelhavet?

Anf. 7 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! För det första är det fel i sak: Sverige har lagt om migrationspolitiken så att vi inte ska ha väsentligt annorlunda regler än EU i övrigt.

EU arbetar utifrån tre perspektiv. Det ena är naturligtvis närområdet, och det är därför samarbetet med de afrikanska staterna fördjupas alltmer i syfte att färre människor ska behöva ta den farliga vägen dels från den afrikanska kontinenten, dels över Medelhavet. Vi vill inte att människor ska dö på Medelhavet, och därför stärks detta samarbete successivt. Vi håller även i samarbetet med Turkiet. Detta närområdessamarbete är viktigt, och det utökas och fördjupas.

Det andra perspektivet är naturligtvis att se till att ha ordning och reda på vår externa gräns. Det är ju det som är själva grunden för vårt inre samarbete, exempelvis att inte behöva ha inre gränskontroller. Så länge detta inte fungerar tillräckligt bra behöver vi ha de kontroller som vi nu har.

Det tredje perspektivet är att vi tar ett gemensamt ansvar. Människor kommer att söka asyl även i framtiden, för vi kan ju inte utesluta en större humanitär katastrof som innebär att människor faktiskt behöver fly. Det kan handla om naturkatastrofer, krig, konflikter eller ren svält. Sådana situationer kommer att uppstå, och då har EU ett gemensamt ansvar. Det är vår bestämda uppfattning. Det kan inte ligga på endast några medlemsländer att ta det ansvaret.

Rätten att söka asyl är universell. Jag kan inte se att den försvinner i det utvecklingsarbete som UNHCR bedriver inom ramen för FN. Asylrätten kommer att finnas kvar, och då ska alla också ta sitt ansvar. Ansvaret ska delas; några länder kan inte ta ett enskilt och väsentligt större ansvar än andra.

Anf. 8 MARTIN KINNUNEN (SD):

Fru talman! Tack, statsministern! Vad regeringen har gjort är ju att införa en tillfällig asyllagstiftning som man sedan urholkar via andra förslag om amnestier så att ett nej blir ett kanske som kan bli ett ja. Man kan alltså inte lita på svensk migrationspolitik.

Vi har också en situation där svenskt mottagande av asylsökande är betydligt högre än genomsnittet i EU. Det talas om miniminivå i EU när det gäller lagstiftningen, men det stämmer inte överens med statistiken, där svenskt mottagande är betydligt högre än vad det är i EU.

Vad man borde göra är att säkra gränsen och se till att människor inte söker asyl på det här utomordentligt livsfarliga sättet. Australien har lyckats med detta. Det är inga som dör i vattnet där. En övergång till ett kvotflyktingssystem är betydligt bättre.

Anf. 9 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Den svenska migrationspolitiken diskuterades alltså inte på detta möte.

Vi har förändrat svensk migrationslagstiftning. Det borde också Kinnunen veta om. Det vi gör på EU-nivå är att öka andelen kvotflyktingar. Detta är även Sveriges riksdag överens om, och här ökar vi successivt antalet upp till 5 000.

Hela det arbete som görs tillsammans med de afrikanska länderna syftar just till att färre ska söka sig över på de här farliga resorna. Om detta råder ingen tvekan. Det arbetet är igång. Men människor kommer fortfarande att behöva söka asyl vid några tillfällen, och den asylrätten ska vi stå upp för. Den kommer att finnas, och det finns en bred enighet om detta.

Nu gäller det bara att se till att alla länder tar sitt ansvar. Man kan inte vara med i en förening och bara göra det roliga och det positiva, utan man får faktiskt anstränga sig även i det som är lite jobbigt. Det är vår bestämda uppfattning att detta gäller alla medlemsstater.

Anf. 10 ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Tack, statsministern, för återrapporten! Låt mig inleda med att säga att jag, och jag tror hela kammaren, uppskattar öppenheten i de här återrapporterna. Det är värdefullt för oss och för svenska folket att få del av det som rapporteras från Europeiska rådet.

Inför detta möte var det ju en väldig debatt både i EU-nämnden och i medierna om ordförande Tusks informella diskussionspapper, den så kallade ledaragendan, och då främst kring migrationsavsnittet, där han i princip ratade den fördelning av asylsökande mellan länder som det har talats om och kallade kvotflyktingsfördelningen för ineffektiv och splittrande.

Det är glädjande att statsministern framförde och instämde i den svenska synen snarare än i Tusks syn på migrationspolitiken. I svenska medier har det rapporterats att Tyskland satte press på både Tusk och de andra länderna utifrån de utgångspunkter som Tusk hade framfört.

Hur ser det ut i övrigt inom unionen i frågan? Finns det en majoritet för att köra över de länder som motsätter sig kvoter och omfördelningsmekanismer? Är det i så fall någonting som statsministern tror kommer att hända som ett resultat av diskussionen om inte något annat uppnås i juni 2018?

Anf. 11 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det var en diskussion om diskussionspapperet. Det är inte bara så att statsministern delar den uppfattning som Sverige har, utan statsministern driver också den uppfattning som Sverige har, bland annat tillsammans med Tyskland. Flera länder var tydliga med att diskussionspapperet var olyckligt formulerat och inte hade något stöd i en majoritet av länderna. Tvärtom menade en majoritet att vi måste komma fram till ett gemensamt beslut – och där finns gränsen juni 2018.

Därför blev det ett förtydligande i den delen att det inkommande bulgariska ordförandeskapet ska återuppta processen i rådet. Det måste nu fram konkreta förslag på hur eventuella kompromisser ska se ut, och så vidare. Regeringen får återkomma till riksdagen om vad det kan komma att innebära. Men vi kan inte vänta i sex månader, och sedan är vi i samma situation igen. Nu ska arbetet igång, och det bulgariska ordförandeskapet är redo för det. Donald Tusk inser att det är nödvändigt att fortsätta.

Diskussionen var framgångsrik. Nu fortsätter arbetet och konkretiseras med den så kallade sherpagruppen, som får i uppgift att börja processa vilka förslag som kan vara rimliga och så vidare.

Är majoriteten beredd att köra över? Det återstår att se. Det finns naturligtvis en önskan, även från svensk sida, att nå en konsensuslösning. Men vi har själva uttryckt att vi är beredda att gå till majoritetsbeslut. Det finns också andra som är redo att göra det. Huruvida en majoritet i ett skarpt läge skulle välja det ska jag inte spekulera i, men för egen del säger vi att om vi inte hittar en lösning med konsensus, låt oss då gå på kvalificerad majoritet.

Anf. 12 ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Jag uppskattar det svar som statsministern här har givit.

Jag går över till brexitfrågan, där jag också uppskattar det resultat som framkom vid toppmötet. Det är viktigt att alla människor får besked om vad som gäller för dem själva och för deras familjers framtid, oavsett om man som britt vistas i Europeiska unionen eller om man som europé vistas i Storbritannien.

Vad jag däremot är lite skeptisk till – för att inte bara hylla statsministern – är den sociala pelaren. Låt mig påminna statsministern om att det inte finns en majoritet i kammaren för att gå vidare med konkreta förslag om att göra saker och ting inom den sociala pelaren. Låt EU reda ut de problem vi har tagit oss an så här långt och hålla oss till det.

En god jul, statsministern!

Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag börjar med god jul också till Eskil Erlandsson.

Vi må ha olika uppfattningar, men sociala pelaren är undertecknad, och arbetet ska tas vidare. Som jag har påpekat ett antal gånger sker det inom ramen för den kompetensfördelning som redan finns mellan medlemsstaterna, EU och EU:s institutioner. Kommissionen kommer att återkomma med förslag som det ska arbetas vidare med. Det kommer inte att ske med någon förändrad kompetens. Sverige beslutar det Sverige fortfarande ska besluta om.

Anf. 14 AMINEH KAKABAVEH (V):

Fru talman! Tack till statsministern för återrapporeringen!

Det är bra att statsministern och Sverige driver frågan om gemensam fördelning, fördelningsmekanismen och att alla länder ska ta sitt ansvar när det gäller flyktingar och migration.

Vi vet alla att Tusk i sin inbjudan sa att mötet med EU:s statsministrar skulle avhandla känsliga ämnen men utan att fatta formella beslut inom ramen för leaders' agenda. Vänsterpartiet anser att det är ett nytt sätt att smussla igenom känsliga frågor på EU-nivå, bland annat gällande ökad EMU-koordinering och gemensam finansminister. Vi är, som bekant, mycket kritiska till hanteringen av allt fler viktiga politiska frågor, till exempel förslaget om gemensam finansminister. Viktiga frågor betraktas som informella vid dessa toppmöten. Vi vill att svenska medborgare ska få veta mer, och vi vill också det ska göras begripligt vart EU är på väg.

Jag hörde att statsministern tog till sig av vad Vänsterpartiet framförde förra veckan. Vi var tydliga med att statsministern skulle begära ordet och säga nej till en gemensam finansminister. Jag uppfattade det så att statsministern begärde ordet och tydligt sa ifrån att Sverige har sin egen finansminister och att det är det som ska gälla och inget annat.

Anf. 15 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag börjar med vad Amineh Kakabaveh sa på slutet. Ja, det är tydligt uttalat från min sida vad som gäller om en EU-gemensam finansminister. Jag säger återigen att om eurogruppen vill ha en sådan är det lite svårt att stoppa. Men man är inte enig i eurogruppen. Därför säger jag att jag inte tror att vi ser någon sådan inom en överskådlig framtid – i alla fall inte på EU-området.

Sedan var det frågan om smusslandet. Jag håller inte med. När slutsatser ska antas går regeringen till riksdagen för att få stöd för slutsatserna. Det är beslut vi fattar. Men jag menar att det kan vara en bra metod för att kunna gå vidare och diskutera saker utan att gå till beslut i form av slutsatser.

Ta migrationsfrågan som ett exempel. Nu gjorde Tusk en analys i sitt diskussionspapper som inte delades av majoriteten. Det visste vi från start. Nu gjorde vi tydligt att arbetet med att ta fram ett gemensamt asylsystem i EU ska fortsätta. Vi gjorde det så att vi sa att en konkret grupp, den så kallade sherpagruppen, kan börja arbeta med frågan så att det kan finnas en lösning på plats i juni.

Detta redovisades öppet i kammaren. Vi gör arbetet utan att försöka ta fram en gemensam text. Nu är det fastslaget att arbetet ska vidare.

Detta gäller även frågan om en finansminister. Det är en öppen diskussion. Några vill ha en, andra vill inte ha en. Det är inget smusslande. Jag delar inte den uppfattningen.

Ibland fattas beslut med slutsatser. De senaste slutsatserna i vissa ämnen finns här. I ett antal ämnen fanns inte ett behov av att fatta beslut i form av slutsatser, men vi diskuterade dessa ämnen – och jag har redovisat dem i kammaren i Sveriges riksdag. Jag delar inte analysen att det är att smussla med EU:s utveckling, men man kan säkert ha olika uppfattningar om det.

Anf. 16 AMINEH KAKABAVEH (V):

Fru talman! Det finns säkerligen olika uppfattningar i vissa saker, men här menar vi att i migrationsfrågan är dessa uppfattningar bekanta. De har drivits sedan 2015. Men det finns andra frågor, till exempel ekonomiska och monetära frågor och andra viktiga frågor, som svenska folket måste få ta del av och diskutera. Frågorna får inte försvinna i pappersarbete. Diskussionerna i EU-nämnden, kammaren och i utskotten ger mer insyn för svenska folket i fråga om vart utvecklingen är på väg inom EU. Det är viktigt.

Jag är glad att statsministern begärde ordet och markerade att vi i Sverige inte vill ha en gemensam finansminister.

Vänsterpartiet beklagar även inrättandet av Pesco. Vi har ju varit emot det.

Anf. 17 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Beslut är beslut, och när vi avser att gå till beslut och får förslag om beslut till Europeiska rådet går regeringen till kammaren för att få stöd för de besluten. Det är en öppen process; det är inget slutet pappersarbete, menar jag.

Jag tror att också Vänsterpartiet ibland har möten där man inte går till beslut men diskuterar hur man ska ta sig vidare. Det måste man ibland i alla sammanhang. Det sker säkert mellan partierna här och i utskotten, så det är ingen konstig hantering.

Men när man går till beslut ska det vara öppet och transparent. Där har vi en ordning mellan regering och riksdag för hur det hanteras, och den tänker vi följa till punkt och pricka. Som sägs här är det viktigt att vi har öppenhet också mot svenska folket om vad det sker för utveckling också på det här området. Det är en omistlig del av demokratin, och det ska vi stå upp för.

Anf. 18 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru talman! Tack, statsministern, för återrapporten! Vi har kunnat läsa i medierna om detta och fått en skriftlig återrapport med slutsatserna.

Vi kristdemokrater ser positivt på EU. Vi ser att våra kristdemokratiska vänner ute i Europa haft stor betydelse för att motverka fundamentalistiska krafter såsom kommunismen men också nazismen. Det är oerhört viktigt att vi fortsätter på den vägen.

Vi vill gärna att EU ska göra rätt saker. Vi talar om subsidiaritetsprincipen, och i det sammanhanget vet jag att statsministern ofta blir irriterad när jag ställer frågor om den sociala pelaren. Han menar att ingenting i den går utöver Lissabonfördraget.

Jag tror ändå att det finns risk att den sociala pelaren blir en Pandoras ask. Statsministern har sagt ja till den sociala pelaren och har fått stöd för det i riksdagen, men vi vet inte vad som kommer sedan. Jo, vi vet att det kommer lagstiftning, men vad kommer den att innebära?

Det finns nu förslag på en arbetsmarknadsmyndighet, som kommer att kunna gripa in i det svenska arbetsmarknadssystemet.

Är det rimligt, enligt statsministern, att EU ska fatta beslut om kvotering av föräldraförsäkringen? Det ligger nu ett förslag på fyra månader.

Är det rimligt att man diskuterar minimilöner i den sociala pelaren? Vi fick ett nyhetsbrev från Europafacket, som uppmanar EU:s ledare att efter detta möte göra en handlingsplan för att fokusera på höjda minimilöner.

Jag bara undrar: Vart är vi på väg, herr statsminister, när det gäller de sociala frågorna? Är vi på väg att lämna över alla de frågor som vi vill ha nationellt självbestämmande över?

Anf. 19 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Nej, jag blir inte irriterad. Jag blir mer förvånad eftersom det inte finns något stöd för uppfattningen att EU ska ta över alltmer. Det uttrycks tydligt i slutsatserna att det här sker inom befintlig kompetensfördelning mellan EU och medlemsstaterna. Det finns i dag en lunta som nog är ganska tjock på det sociala området. Det förändras inte.

Det finns säkert några som vill ha en EU-gemensam minimilön, men det finns ingen önskan bland medlemsstaterna att slå sönder de olika förhandlingssystemen.

Jag är tydlig med att vi inte tänker acceptera något annat än den svenska modellen. Sverige har världens bästa lönebildning. Vi ska inte ha något annat. Den levererar reallöneökningar, produktivitet, tillväxt och flexibilitet. Den ska vi ha kvar. Om andra vill fatta andra beslut får de göra det, men vi tänker stå upp för vår modell. Och det finns stor respekt för den svenska modellen, för alla ser att den levererar framgång.

Samtidigt tycker jag att vi inom Europeiska unionen och det samarbetet behöver fundera över hur de sociala villkoren utvecklas. Det är enligt min uppfattning sist och slutligen medlemsstaternas medborgare som ska fara väl av detta, och har vi en gemensam marknad måste vi kunna ge uttryck för att på den marknaden ska det exempelvis vara sjysta villkor på arbetsmarknaden. Människor ska inte utnyttjas. Att man då EU-gemensamt lägger en ribba och en ram för hur arbetet ska gå till tycker jag är riktigt. Annars befinner vi oss på ett sluttande plan där vad som helst kan godkännas, och det är inte till fördel för vare sig svenska löntagare eller några andra löntagare.

Prot. 2017/18:54
20 december

*Återrapportering från
Europeiska rådets
möte*

Men att vi i huvudsak sköter vår egen arbetsmarknadspolitik och lönebildning så som vi finner bäst är precis det jag har gett uttryck för hela tiden, också i EU. Vi gör det på vårt eget sätt, men vi följer dessa viktiga frågor.

Anf. 20 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru talman! Jag uppfattar det som att statsministern tycker att det är rimligt att vi har kvotering av föräldraförsäkringen på EU-nivå, att vi fattar de besluten, för det är en del i den sociala pelaren. Statsministern tycker också att diskussionen ska fortsätta om minimilöner, för det står i den sociala pelaren, och att en arbetsmarknadsmyndighet som kan gripa in i våra olika system är okej.

En annan fråga är den om migrationen. Jag ser ju att statsministern vill ta strid för kvoterna, och det finns en väldig risk för splittring.

Diskuterades det på mötet hur stort antal asylsökande man kan tänka sig att ta emot inom EU? Om man nu ska ha ett omfördelningssystem antar jag att de länder som i dag får väldigt få sökande ändå undrar hur många det kan handla om. Finns det diskussioner om nivåer?

Anf. 21 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Nej, det är fel slutsatser vad gäller löner. Jag säger ju att vi ska stå upp för vår lönebildningsmodell. Den är den bästa som finns, och den ska vi stå upp för. Det ska inte vara några ingrepp i vår lönebildningsmodell.

En arbetsmarknadsmyndighet kan utformas på en mängd olika sätt. Om vi har någon som ser över hur vi får till utbildning och livslångt lärande på vår kontinent är det ett sätt att stärka konkurrenskraften. Därmed inte sagt att myndigheten ska gå in och tala om för oss hur vi ska sköta vår arbetsmarknadspolitik. Men vi behöver stärka konkurrenskraften i hela Europeiska unionen, inte minst på det digitala kompetensområdet, så låt oss se vad en sådan myndighet ska arbeta med innan vi tar slutlig ställning.

Nej, det finns ingen diskussion om hur många flyktingar man ska ta emot, utan där gäller det att hitta ett system som fördelar rättvist. Det finns inget konkret där.

Anf. 22 BARBRO WESTERHOLM (L):

Fru talman! Världen står nu inför ett vägval, kan man säga, mellan ökad nationalism eller ökat samarbete och solidaritet mellan länder för att leva upp till konventionen om de mänskliga rättigheterna.

Det här ser vi nu tydligt inom EU, där vi å ena sidan har Ungern och Polen och å andra sidan länder som Sverige, Tyskland och Frankrike, som värnar samarbetet.

Désirée Pethrus tog upp den sociala pelaren, som vi liberaler har en lite annorlunda syn på än övriga Alliansen.

Vi har ju sett att detta med open method of coordination, det vill säga att man skulle utbyta erfarenheter inom just det sociala området och lära av varandra, inte har gått något vidare bra. Jo, det finns massor av papper skrivna om detta, och jag har sett det i samarbete inom AGE Platform Europe och så vidare. Men människor far väldigt illa, inte minst efter den

ekonomiska kris vi har gått igenom, eftersom man inte har lagt något minimiskydd inom det sociala området. Då tänker jag på hälso- och sjukvård och sådant.

Nu kommer det möten i mars och juni, och min fråga är hur vi i Sverige förbereder så att vi inte kommer in i en detaljreglering utan når målet att det ska finnas ett minimiskydd så att människor från till exempel Bulgarien och Rumänien inte ska behöva komma hit och tigga för att över huvud taget ha något att leva på.

Anf. 23 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag delar i allt väsentligt den beskrivningen. Det är oerhört viktigt att vi klarar av att visa för människor att det här samarbetet ytterst är till för att förbättra människors villkor.

Nu ser det olika ut runt om i EU. Vi har olika nivåer på det sociala skyddet, på hälso- och sjukvård och vad det än månde vara. Det är precis därför diskussionen har börjat där. Vi har olika förutsättningar och utgångspunkter, men vi måste röra oss i en riktning som visar att vi tar ansvar för den sociala dimensionen.

Därför är texten i slutsatsen utformad på ett sådant sätt att det är den nuvarande kompetensfördelningen som gäller.

Kommissionens tanke är att följa detta via den så kallade terminen. Man sätter även här upp ett antal perspektiv som ska följas och konsekvent utvärderas, och vi kan utbyta erfarenheter. Redan där menar vi att utgångspunkten är den rätta. Sedan får Sverige tala om hur vi tänker göra för att höja kompetensnivån, stärka det livslånga lärandet och få ut fler kvinnor på arbetsmarknaden. Andra länder får sedan berätta hur de tänker göra, och så återkommer vi med ett systematiskt utvecklingsarbete.

Detta är kommissionens tanke kring det hela, och det är så vi tänker förbereda oss. Naturligtvis får vi även här återkomma till riksdagen så att vi ser att vi har en samsyn och det blir vad det var tänkt att vara: utbyte av erfarenheter och utveckling av den sociala dimensionen, men naturligtvis med respekt för de olika ländernas lagar och beslutskompetens.

Anf. 24 BARBRO WESTERHOLM (L):

Fru talman! Här kommer en delfråga rörande brexit: När svensk läkemedelskontroll flyttade sju mil från Stockholm till Uppsala tappade man 75 procent av medarbetarna. Det tog tio år innan man hade reparerat skadan i form av fördröjning av läkemedelsgodkännanden och så vidare. Nu flyttar Ema, den europeiska läkemedelskontrollen, från London till Amsterdam. Vad kan vi, till exempel andra länders läkemedelskontroll, göra för att hjälpa till i flytten så att vi inte får ett stopp när det gäller nya läkemedel och bevakning av läkemedelssäkerhet?

Anf. 25 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Detta är något som alla funderar på: Hur ska flytten göras så att vi inte tappar tempo? Det hade ju skett även om man flyttat från London till Stockholm, som vi ville. Vi drev detta hårt och var överens om att försöka få hit myndigheten. Nu blev det inte så, utan den ska till Amsterdam.

Prot. 2017/18:54
20 december

*Återrapportering från
Europeiska rådets
möte*

Exakt vad som behöver göras kan jag inte svara på här och nu, men vi måste se till att hjälpas åt. Sverige har i allra högsta grad en kompetens som efterfrågas, så jag tror att det viktigaste är att vi själva ser till att engagera oss och tittar på riskerna och att man gör en riskanalys även vid den europeiska myndigheten. Vi kan där och även i övrigt bidra med vår kompetens så att vi inte tappar tempo. Det finns alltid en sådan risk, men låt oss hjälpas åt så att det inte sker.

Anf. 26 MARIE GRANLUND (S):

Fru talman! Jag vill tacka statsministern för redogörelsen från Europeiska rådets möte. Det var många viktiga frågor på dagordningen: säkerhet och försvar och, tyvärr, migration, ännu en gång.

Jag måste ändå säga att jag är tacksam för att vi har en statsminister som är tydlig med att man ska stå för de beslut som fattats. Det är ganska obegripligt när Tusk börjar säga att vi nu ska hitta något annat system. Det är väldigt olyckligt i sak, men det är också olyckligt med tanke på vilka andra beslut som då inte skulle gälla. Vad är det vi ska omförhandla nästa gång?

Det är väldigt bra att statsministern var så tydlig, för vi måste ha en fördelning av flyktingar i Europa. Det kommer att komma nya flyktingvågor, så denna fråga kommer alltid att vara aktuell. Det är en skam för EU att man inte kan lösa denna fråga och att vår rika del av världen inte tar sitt ansvar utan att bara några få länder gör det. Så jag är återigen tacksam för att statsministern var tydlig och också sa det naturliga: Vi får ta det med kvalificerad majoritet om vi inte kommer vidare.

Det var också mycket bra att Europeiska rådet i frågan om Israel och Palestina var tydligt med att det är en tvåstatslösning vi eftersträvar. Jag kan tycka att Donald Trumps uttalande, som rubbar den sköra maktbalans som finns i regionen, är väldigt olyckligt. Så det är bra att EU, som är en viktig aktör i denna fråga, var tydligt med att det är en tvåstatslösning vi ska eftersträva och att vi nu måste jobba vidare med det.

Anf. 27 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! När det gäller migrationsfrågan är det precis som Marie Granlund säger: Vi står upp för detta. Det är oerhört viktigt för sakfrågan, och jag tror dessutom absolut, vilket jag sagt förut, att Europeiska unionen skadas på riktigt om vi inte klarar av att fatta ett sådant här beslut och inte får till en ordning där vi tar gemensamt ansvar. Vi ska behålla fokus på samarbetet i närområdet, så att färre behöver göra dessa farliga resor, och på den externa gränsen, men sedan måste vi ha ett hållbart system inom EU där alla tar ansvar. Därför fortsätter diskussionen.

Nu känns det som att vi är på spåret igen där vi höll på att tappa tempo. Nu ska det till en sherpagrupp, och det inkommande ordförandeskapet ska driva processen så att vi ser vilka förslag som kan komma upp.

När det gäller Israel och Palestina delar jag också den uppfattningen. Sverigedemokraterna är väldigt offside med det de gav uttryck för nyss. EU är enigt om tvåstatslösningen, Jerusalems status inom ramen för den och hur den statusen ska åstadkommas. FN är också enigt om hur detta ska ske, så statusen är enligt vår uppfattning tydligt fastställd, politiskt och rättsligt. Det är detta vi ska följa, och det kändes bra att det fanns en tydlig enighet om det.

Anf. 28 MARIE GRANLUND (S):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Jag blir glad över den tydlighet som gäller i fråga om Israel och Palestina.

Här i kammaren har det talats mycket om den sociala pelaren, och jag har lite svårt att förstå de invändningar som finns. För mig är det självklart: Efter finanskrisen på 1990-talet och sedan på 2000-talet har klyftorna blivit väldigt stora i Europa. Många människor känner sig lämnade efter, och vi har också sett att det blivit olika typer av reaktioner när det gäller hur man har röstat i val i olika länder och så vidare. För mig är det då självklart att man lyfter dessa frågor.

Precis som statsministern säger är det fortfarande nationalstaterna som ska bestämma hur man gör det. Det hade känts ganska självklart om de borgerliga partierna hade röstat för utstationeringsdirektivet och Laval, där det faktiskt handlar om att ta tillbaka makt från EU så att vi kan behålla den svenska lönebildningen.

Anf. 29 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Detta är ett typexempel på hur lagstiftning på europeisk nivå kan begränsa eller utöka vår nationella frihet. Att förändringen av utstationeringsdirektivet, som nu blir av, utökar svensk handlingsfrihet är ställt utom allt tvivel, i kombination med att vi ändrar svensk lagstiftning. Nu kan parterna stå upp för sina avtal på ett bra sätt.

När det gäller den sociala pelaren har jag samma uppfattning. Det är av grundläggande vikt för människor att se att det finns en social dimension och att vi funderar på hur fler kan få tillträde till arbetsmarknaden, att arbetsmarknaden blir jämställd, att det är sjysta villkor och sjyst arbetsmiljö och att man har rätt till stöd om man blir utan arbete. Här får länderna själva välja, men det är viktigt att detta ändå finns så att enskilda människor ser att samarbetet är till för dem och så att vi kan minska extremism och utanförskap och se till att vi har ett inkluderande samhälle.

Anf. 30 JONAS ERIKSSON (MP):

Fru talman! Tack, statsministern, för återrapporten! Mycket kan uppnås inom nuvarande fördrag genom att man arbetar tillsammans, samtidigt som medlemsstaternas kompetens och subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna fullt ut respekteras. Dessa ord, fritt översatta, finns med i rådets slutsatser om den sociala dimensionen, utbildning och kultur.

Med detta som utgångspunkt är jag, till skillnad från Centerpartiet och Kristdemokraterna, glad att man diskuterar dessa frågor då utvecklingen inom dessa områden är så betydelsefull för förutsättningarna för oss medborgare i EU att komma varandra närmare och bygga en gemensam framtid.

I slutsatserna berör man ett flertal frågor, men jag tänkte lyfta speciellt två: jämställdhet, där det finns en punkt som berör löneklyftor mellan kvinnor och män, och mobilitet och utbytesprogram inom utbildning. Detta är två frågor bland de övriga som förstås är oerhört viktiga. Det skulle, fru talman, vara intressant att få höra statsministern säga något om diskussionerna i rådet om just dessa två punkter: utbytesprogrammet inom utbildning och hur man avser att jobba med jämställdhet.

Anf. 31 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag vill börja med utbytesstudier. Som beskrivs här får det bli en bottom-up, alltså ett samarbete mellan universitet. Vi kan utveckla möjligheten att examina från olika universitet godkänns, men det hela utgår från ett samarbete som börjar på universitetsnivå. Det tas inget beslut uppifrån om vilka som ska samarbeta med varandra.

Vi är helt övertygade om att det stärker konkurrenskraften ju mer rörlighet vi har bland studenter mellan länderna. Ju fler möjligheter till samarbete, godkännande av examina och så vidare, desto bättre är det för vår konkurrenskraft och för de enskilda individerna. Detta är ett sätt att stimulera denna typ av samverkan.

När det gäller jämställdhet handlar det om att både följa och tydliggöra löneskillnader mellan kvinnor och män på arbetsmarknaden. Löneskillnader finns ute i Europa precis som de finns här. Kvinnor tjänar i genomsnitt sämre än män. Det gäller att komma till rätta med detta.

Det första handlar om att tydliggöra vad det är för skillnader. Det andra handlar om att se vad som är orsaken till dessa skillnader. Är det skillnader i befattning måste man ge lika möjligheter till befattningsutveckling. Det är både ett analysarbete och ett metodarbete för att kvinnor och män ska ha samma möjligheter på arbetsmarknaden, att utvecklas i arbetet och att tjäna lika mycket.

För egen del tror jag att det är viktigt att arbetsmarknadens parter har ett stort ansvar här. Men vi kommer att följa detta noggrant och utveckla det, och vi tittar också på vad myndigheter kan göra för att följa det här arbetet. För svensk del ligger det dock väldigt mycket på arbetsmarknadens parter.

Anf. 32 JONAS ERIKSSON (MP):

Fru talman! Tack, statsministern, för svaret! Det ska bli intressant att få ta del i den här processen för Sveriges del och fortsätta jobba med dessa frågor.

Innan vi lämnar kammaren för i dag vill jag passa på att önska talmanen med medarbetare, statsministern, kollegor och dem som lyssnar på den här återrapporten en god jul och ett gott nytt år.

Anf. 33 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag önskar också god jul till Jonas Eriksson liksom till talmanen och andra.

Anf. 34 DAG KLACKENBERG (M):

Fru talman! Tack, statsministern, för återrapporten och det som har sagts under debatten! Jag återkommer igen till den sociala pelaren och har en annan vinkling på det.

I Europeiska rådets slutsatser står det så här: ”Att göra skyndsamma framsteg med pågående ärenden inom det sociala området på EU-nivå samt vara beredd att behandla framtida initiativ som kommissionen har tillkännagett i sitt arbetsprogram för 2018.” Detta är vad som skulle åligga medlemsstater och naturligtvis regering och riksdag. Då är min första fråga: Vad betyder det citat ur Europeiska rådets slutsatser som jag nyss läste upp?

Vi har alla lärt oss och tycker att det är bra att subsidiaritet och proportionalitet är grundprinciperna i lagstiftning och det som vi beslutar här i kammaren. När vi ser på exempelvis utstationeringsdirektivet tycker vi att det är självklart att något som berör länder och den fria rörligheten ska få det resultat som det fick. Detta har jag inget emot. Sedan kan jag ha en synpunkt på innehållet.

När det gäller föräldraförsäkringen, som absolut tillhör den sociala pelaren, ser jag dock framför mig betydande svårigheter att trycka på länderna. En hipsterfamilj på Södermalm kan ha en uppfattning om hur man ska fördela tiden i föräldraskapet medan en katolsk landsbygdsfamilj i vårt grannland Polen har en helt annan. Jag tycker alltså att vi är inne på en farlig väg.

Då undrar jag, statsministern: Är det så att en boll mot överstatlighet har satts i rullning?

Anf. 35 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Nej, det är samma svar: Det är inom nuvarande kompetens. Den sociala pelaren förändrar inte på något sätt kompetensen. Det beskrivs också mycket tydligt här. Det handlar om ”established competences”. Vi kanske pratar förbi varandra.

Vi har i dag regler också på det sociala området i Europeiska unionen. Den luntan är faktiskt ganska tjock. Det finns säkert olika uppfattningar om hur mycket man ska använda. Men den sociala pelaren är inte till för att öka överstatligheten utan för att vi gemensamt ska ta oss an frågor om att se till att människor kommer i arbete, inte minst ungdomar, att kvinnor får samma sysselsättningsfrekvens som män och att det är sjysta villkor, så att man inte utnyttjas i sitt arbete. Det finns något slags plan för hur vi ska utbilda människor, höja kompetensen och därmed konkurrenskraften och så vidare. Men detta sker inom ramen för vad länderna själva vill eller kan göra.

Att vi följer dessa frågor tillsammans tycker jag är oerhört viktigt, likaså att det finns en systematik för det. Kommissionen föreslår att man ska göra det inom ramen för terminen. Där lägger man in också den här typen av frågor, och sedan får länderna själva bestämma hur de tänker göra – hur tänker vi öka sysselsättningen och se till att ungdomar kommer i arbete och så vidare? Detta är själva principen.

Jag återkommer till att den här delen inte stärker överstatligheten. Jag tycker att den dystra bilden är överdriven. Det är min uppfattning.

Anf. 36 DAG KLACKENBERG (M):

Fru talman! Tack, statsministern, för svaret! Att vi känner att vi vill ha en restriktivitet här och inte vill att överstatligheten ska ta över har att göra med att vi i grunden tycker hemskt mycket om unionen. Vi vill inte ha för mycket som står mellan oss och unionen i vår kärlek till unionen, och därför gäller det att hålla nere överstatligheten.

En fråga som jag tog upp förra gången är om beslutsmetoderna håller på att förändras. Den grundläggande principen är ju att statsministern och de andra statsråden i förväg ska diskutera med EU-nämnden inför beslut. Nu har vi begreppen ”decision notes” och ”leaders’ agenda”. Hur förhåller

sig den beredningsmetoden till den grundläggande principen att statsministern och hans statsrådskollegor måste komma till EU-nämnden innan man pratar med Bryssel?

Anf. 37 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Apropos överstatligheten vill jag påminna om det Marie Granlund sa i sitt inlägg. Det som nu har beslutats vad gäller utstationeringsdirektivet ökar svenska parter möjlighet att stå upp för sina avtal. Det hade varit bra om också Moderaterna hade stött detta och velat ha en sådan reglering av utstationeringsdirektivet som nu har kommit på plats, men Moderaterna var emot detta, och det var lite konstigt. Nu får faktiskt parterna bättre möjlighet att stå upp för sina kollektivavtal, i kombination med förändrad lagstiftning här hemma.

När vi går till beslut ska positionerna naturligtvis få ett godkännande och ha stöd i Sveriges riksdag. Annars kan vi inte vara med och fatta besluten. Det är alltså precis samma ordning som tidigare. Men precis som i alla organisationer har man ibland diskussioner som inte nödvändigtvis innebär att man ska fatta beslut utan att man ska försöka reda ut svåra frågor.

Anf. 38 PAVEL GAMOV (SD):

Fru talman! Jag vill tacka statsministern för återrapporteringen från toppmötet, även om den innehåller en rad negativa nyheter. Inte minst har vi nyheten om planerna på det gemensamma EU-försvaret. Ur ett nationalkonservativt perspektiv är det alldeles förkastligt, och det är mycket oroväckande och allvarligt. Ur ett nationalkonservativt perspektiv ser vi nu att EU och Sverige med statsministern i första hand går Natos ärenden och knyter Europeiska unionen närmare Nato och andra intressen.

Ur ett nationalkonservativt perspektiv vore det klokare att i stället stärka det svenska försvaret, ett försvar som i mångt och mycket är nedlagt i dag. Fokus måste ligga på att bygga upp det egna försvaret och ha en egen försvarsförmåga, inte att förlita sig på andra intressen.

Det är likaså illavarslande att höra om planerna för den europeiska migrationspolitiken. Även på detta område har EU snarare varit ett problem än en lösning. Här tycker jag att man borde titta närmare på Visegradländerna, det vill säga Tjeckien, Slovakien, Polen och inte minst Ungern. Dessa länder har en helt annan syn på dessa frågor, och det är beklagansvärt att statsministern är beredd att tvinga inte minst dem till en gemensam migrationspolitik.

I stället borde vi gå i en riktning där de enskilda medlemsstaterna tar hand om sina egna gränser och även får bestämma över sin egen migrationspolitik. Statsministern talade tidigare om Schengen, och vi har sett – inte minst under 2015 – att Schengensamarbetet har kollapsat och inte fungerar alls. I stället för att överväga gemensamma lösningar och hålla fast vid Schengensamarbetet borde man som sagt titta på en lösning där medlemsstaterna bestämmer själva.

Anf. 39 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! När det gäller EU-försvaret är det viktigt att vi är med och bidrar gemensamt till den ökade säkerhet vi behöver.

När det gäller att stärka vår egen försvarsförmåga är det precis det vi håller på med. Det är därför vi tillför försvaret mer resurser, för att det ska öka både personellt och materiellt, och det kommer vi inte att klara med de gigantiska skattesänkningar som föreslås från bland annat Sverigedemokraternas håll. Det andra gäller de samarbeten vi utvecklar. Vi utvecklar bilaterala samarbeten, vi utvecklar samarbeten inom EU och vi utvecklar samarbetet med Nato. Det är också ett sätt att stärka vår egen förmåga och se till att vi bidrar i samarbetet. Det är en viktig del för europeisk säkerhet.

När det gäller migrationspolitiken drar nog Pavel Gamov fel slutsats, dock. Problemet här är inte att länder säger att de tänker ta hand om sina egna gränser och att alla andra får sköta sitt, men det är inte det Ungern och Polen säger. Man vill ha marknaden, och man vill att den ska fungera. Man säger att man står upp för gemensamma yttre gränser och samarbete i närområdet. Men det vi säger är detta: Om vi ska ha en gemensam yttre gräns för att få en inre marknad – inte minst en arbetsmarknad och en marknad för varor och tjänster – och om detta ska fungera måste vi även stå upp för en gemensam migrationspolitik.

Pavel Gamov säger alltså att dessa länder bara skulle vilja ha sitt nationella beslutande, stänga sina egna gränser och inte bry sig om omgivningen, och det är fel slutsats. De är i stället väldigt intresserade av att se till att den inre marknaden fungerar, och då är vårt argument: Om vi ska göra så – om vi ska ha en gemensam yttre gräns – måste faktiskt det inre, inklusive migrationspolitiken, fungera solidariskt.

Anf. 40 PAVEL GAMOV (SD):

Fru talman! Jag vill erinra statsministern om att det svenska försvaret är mer eller mindre nedlagt. Vi kan knappt försvara vårt eget land, och vi ser att Sverige och EU nu knyter allt tätare band till Nato. Det finner jag väldigt beklagansvärt ur ett nationalkonservativt perspektiv.

Vad gäller den inre marknaden och migrationspolitiken är de två helt olika områden, så det är olyckligt att statsministern blandar äpplen och päron i debatten.

Statsministern talade tidigare om att det inte finns stöd för att EU tar över alltmer. Jag vill starkt ifrågasätta detta påstående. Vi har inte minst EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker, som gång efter annan har uttalat sig i en alltmer federalistisk riktning. Vi har även den tidigare talmannen i Europaparlamentet, Martin Schulz, som numera är partiledare för de tyska socialdemokraterna och som har uttalat att det nya fördraget måste innebära ett Europas förenta stater. Nu ser vi även en egen finansminister, och vi har sedan en tid en egen utrikesminister. Vi kommer också att få ett eget arbetsmarknadsdepartement i EU.

Anf. 41 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Påståendet att försvaret är nedlagt är en form av retorik jag inte ens tänker bekymra mig om att bemöta.

När det gäller detta om att EU tar över är det klart att det finns olika uppfattningar i Europeiska unionen om hur mycket medlemsstaterna ska bestämma och hur mycket EU ska bestämma. Det har det alltid funnits, och det kommer det att finnas också i framtiden.

Vad jag säger är att det inte finns majoritet för exempelvis att en EU-finansministerpost ska inrättas. Det kommer att finnas de som vill det, och vill man göra detta i eurosamarbetet och inom euroområdet har jag sagt att det är deras beslut – men det är det inte på EU-finansministernivå. Det finns heller ingen diskussion om att förändra fördraget på något sätt som skulle göra att EU:s makt ökar. Den diskussionen är långt borta, ska jag säga.

Anf. 42 MATHIAS TEGNÉR (S):

Fru talman! Tack för redogörelsen, statsministern! Som statsministern redogjorde för var en av de frågor som diskuterade på Europeiska rådets möte migration, och jag har en fråga som gränsar till den som Eskil Erlandsson ställde tidigare.

Till att börja med har det med all önskvärd tydlighet framgått att statsministern under lång tid har drivit på för en solidaritetsmekanism. Som jag ser det är det i tider av kris naturligt att EU:s länder hjälper varandra, och det måste naturligtvis även gälla migration. Precis som statsministern har redogjort för ser jag det också som klokt att vi inom EU har en rättvis fördelning av migranter. Det gör EU och Europa starkare.

Det som är oroande är att ordförande Donald Tusk verkar ha svängt i frågan om en solidaritetsmekanism, precis som statsministern berättade. Tusk verkar ha bytt ståndpunkt, trots att det troligen finns en majoritet för just en solidaritetsmekanism. Den fråga jag hade tänkt ställa är hur statsministern bedömer sannolikheten att få till denna mekanism, och det tycker jag att han har svarat på. Som ekonom tror jag dock att både människor och länder ofta svarar på incitament, och den fråga jag därför skulle vilja ställa är: Hur ser statsministern på möjligheten att använda budgetverktyget för att få igenom solidaritetsmekanismen?

Slutligen skulle jag även vilja veta om Donald Tusk fick sig den avhyvling han gjort sig förtjänt av.

Anf. 43 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Avhyvling eller inte – man ska bemöta saker och ting sakligt, och det har vi gjort. Vi har redogjort för vår uppfattning, och en majoritet står för uppfattningen att vi ska ha ett solidariskt system. Donald Tusk har också funnit sig i att det är så, och det är därför processen med den så kallade sherpagruppen förhoppningsvis kommer igång under bulgarisk ledning så snabbt det någonsin går efter årsskiftet. Vi måste nämligen börja ta fram förslag. Den processen ska alltså komma igång.

När det gäller sannolikheten är det svårt att svara på. Vi vet ju var motståndet framför allt sitter, och det är därför vi säger att vi ska vara redo att gå till beslut med kvalificerad majoritet. Frågan om budgetpåverkan för enskilda länder har vi också tagit upp. Det får ske i samband med diskussionen om budgetramen för nästa period, för möjligheterna finns inte där just nu. Vi menar dock att en sådan möjlighet bör öppnas.

Som någon uttryckte sig – jag tror att det var Belgiens premiärminister – kan länder som inte följer fattade beslut och inte tar sin del av det gemensamma ansvaret inte behandla EU som en bankomat. Man kan inte bara hämta ut pengar och i övrigt göra som man vill. Så kan ett samarbete inte fungera. Vi har alltså uttryckt att vi ser den möjligheten.

Anf. 44 PYRY NIEMI (S):

Fru talman! Tack för återrapporten, statsministern! Jag vill gå in på tre frågor.

Den första handlar om den process om politiseringen av rättsväsendet som för närvarande pågår i Polen. Det nämns inte i slutsatserna, men det är möjligt att det diskuteras informellt. Jag skulle önska att statsministern möjligen reflekterade lite grann kring detta och över Europeiska kommissionens hot om att aktivera artikel 7 avseende sanktioner.

Den andra frågan handlar om Pesco. Detta har nämnts något, men jag anser det vara väldigt viktigt att vi får en fortsatt god och långsiktig process och snabbt kommer till beslut som ger långsiktiga och bra projekt som kanske sätts igång här framöver. Det kanske statsministern kan reflektera lite grann kring.

Den tredje frågan, slutligen, handlar om klimatet, som också nämns i slutsatserna. Vilka möjligheter ser statsministern för att det under 2018 fattas nya lagstiftningsbeslut för att vi ska fortsätta det goda klimatarbete EU ändå har påbörjat?

Anf. 45 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! När det gäller processen i Polen har utredningen pågått länge, och kommissionen har redogjort för hur man ser på detta. Sverige stöder kommissionens uppfattning. Situationen i Polen är ett bekymmer, och vi stöder kommissionen i hur man tänker ta sig an processen.

Även artikel 7 har ju flera steg. Vi får se vad som händer när det stora steget tas, om det tas. Vi menar dock att det är väldigt viktigt att medlemsländerna står upp för unionens grundläggande värderingar. Det måste naturligtvis också avspeglas i att man har en fri och oberoende rättsprocess. Vi delar kommissionens uppfattning i denna fråga och stöder att kommissionen driver denna process.

Vad gäller försvarsfrågan har Sverige lämnat in förslag på projekt. Dessa har ännu inte godkänts, men vi vill vara med där och kommer säkert att utveckla fler förslag på projekt.

Vi tänker verkligen se till att hålla i detta. Svensk försvarsindustri ska ha samma möjligheter. Vi fick ju till skrivningar som gör att svensk försvarsindustri som har ägare utanför EU också kommer i fråga. Från svensk sida tänker vi fortsätta att se till att försvarsindustrin kommer med.

När det gäller klimatet ser vi till exempel framför oss energiunionen och att vi kan få den på plats. Detta skulle innebära målsättningar om förnybar energi och om hur vi kan hålla igen på energiåtgången – det är ett sätt att göra det.

I övrigt tror jag att vi i EU måste börja fundera på hur vi ska gå ännu snabbare fram än vad vi hittills har sagt, med tanke på den utveckling vi ser. Detta tror jag blir en stor debatt under kommande vår.

Anf. 46 PYRY NIEMI (S):

Fru talman! Jag fick så kloka svar från herr statsministern, så jag vill bara tillönska honom – och även fru talmannen – god jul och ett gott nytt år!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 2 Justering av protokoll

Protokollet för den 29 november justerades.

§ 3 Avsägelser

Förste vice talmannen meddelade
att *Cecilie Tenfjord-Toftby* (M) avsagt sig uppdraget som suppleant i civilutskottet,
att *Jonas Eriksson* (MP) avsagt sig uppdraget som ledamot i riksdagsstyrelsen från och med den 16 januari 2018 och
att *Maria Ferm* (MP) avsagt sig uppdraget som ersättare i riksdagsstyrelsen från och med den 16 januari 2018.

Kammaren biföll dessa avsägelser.

§ 4 Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade att Miljöpartiets riksdagsgrupp anmält *Maria Ferm* som ledamot i riksdagsstyrelsen och *Jonas Eriksson* som ersättare i riksdagsstyrelsen.

Förste vice talmannen förklarade valda *från och med den 16 januari 2018* till

ledamot i riksdagsstyrelsen
Maria Ferm (MP)

ersättare i riksdagsstyrelsen
Jonas Eriksson (MP)

§ 5 Anmälan om gruppledare för partigrupp

Förste vice talmannen meddelade att Miljöpartiets partigrupp anmält *Maria Ferm* som gruppledare för partigrupp från och med den 16 januari 2018.

§ 6 Anmälan om ersättare för gruppledare för partigrupp

Förste vice talmannen meddelade att Miljöpartiets partigrupp anmält *Jonas Eriksson* som ersättare för gruppledare för partigrupp från och med den 16 januari 2018.

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2017/18:226

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:226 Fjärrstyrd flygledarverksamhet

av Edward Riedl (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 30 januari 2018.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 19 december 2017

Försvarsdepartementet

Peter Hultqvist (S)

Enligt uppdrag

Maria Hedegård

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2017/18:239

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:239 Förändring av EBO-lagen

av Désirée Pethrus (KD)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 16 januari 2018.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 19 december 2017

Justitiedepartementet

Heléne Fritzon

Interpellation 2017/18:256

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:256 Vinstförbudets påverkan på jämställdheten

av Erik Andersson (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 23 januari 2018.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 15 december 2017

Finansdepartementet

Ardalan Shekarabi (S)

Enligt uppdrag

Magnus Bengtson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2017/18:275

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:275 Åldersdiskriminering

av Jessica Polfjärd (M)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 18 januari 2018.

Skälet till dröjsmålet är att datumet för interpellationsdebatten är fullbokat.

Stockholm den 18 december 2017

Kulturdepartementet

Alice Bah Kuhnke (MP)

Enligt uppdrag

Helena Swenzén

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2017/18:276

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:276 Nya Ostkustbanan

av Lars Beckman (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 2 februari 2018.

Skälet till dröjsmålet är brist på tider i kammaren samt tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 19 december 2017

Näringsdepartementet

Tomas Eneroth (S)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2017/18:277

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:277 Samhalls utveckling

av Ali Esbati (V)

Interpellationen har överlämnats till sr Damberg och kommer att besvaras fredagen den 19 januari 2018.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 18 december 2017

Näringsdepartementet

Mikael Damberg (S)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

§ 8 Anmälan om granskningsrapport

Förste vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till näringsutskottet:

RiR 2017:34 Omvandlingen av Kiruna och Malmberget – bristande underlag hos regeringen och LKAB

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2017/18:62 till civilutskottet

2017/18:64 till socialutskottet

Skrivelse

2017/18:66 till försvarsutskottet

§ 10 Svar på interpellation 2017/18:233 om EU:s biståndspolitik och människor på flykt

*Svar på
interpellationer*

Anf. 47 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Yasmine Posio Nilsson har frågat mig hur jag ser på faktumet att EU:s biståndspolitik har kommit att fokusera på att stoppa människor på flykt och om jag har tagit något initiativ för att EU inte ska använda bistånd till att stoppa människor på flykt. Hon har också frågat mig om jag har tagit något initiativ för att EU inte ska villkora bistånd med insatser för att stoppa migration.

Målet för svenskt internationellt bistånd, som det är fastlagt av riksdagen, är att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och under förtryck. Sveriges bistånd följs upp av bland andra riksdagen, Riksrevisionen och OECD-Dac.

Även EU:s bistånd har fattigdomsbekämpning som målsättning. EU:s bistånd ska inte gå till att stoppa människor som flyr eller migrerar. Detta har varit en viktig prioritet för Sverige, och där har vi också fått genomslag. På så vis kan EU fokusera på viktiga verksamheter och målsättningar såsom att minska fattigdomen, flyktingars och migranternas rättigheter, miljömässig hållbarhet och klimatfrågor samt hälsa, utbildning och social trygghet.

Det vägledande dokumentet för EU:s arbete med migration i utvecklingssamarbetet är EU:s policy för utvecklingssamarbete, EU Consensus for Development, som antogs den 7 juni 2017. Denna policy fastslår att det övergripande målet för EU:s utvecklingssamarbete även fortsättningsvis är fattigdomsbekämpning och anger inriktningen för hur EU:s utvecklingssamarbete ska bidra till implementeringen – genomförandet – av Agenda 2030.

Vi vet att migration har positiva effekter på utvecklingen i såväl ursprungs- och mottagarländerna som – oftast – för migranterna själva och deras familjer. Det är belagt att migration gynnar ekonomisk utveckling under förutsättning att det sker samordnat mellan aktörer, reglerat och säkert.

Det är viktigt att göra åtskillnad mellan frivillig respektive ofrivillig, irreguljär migration. I det svenska policyramverket för internationellt utvecklingssamarbete, som anger inriktningen för det svenska biståndet, slår regeringen fast att Sverige ska bidra till att förbättra levnadssituationen för människor som lever i fattigdom genom att stärka mänskliga rättigheter

och försörjningsmöjligheter samt bidra till att hantera miljö- och klimatrelaterade hot och minska risken för humanitära kriser som annars kan bidra till ofrivillig migration.

I policyramverket slås också fast att Sverige ska bidra till att skapa förutsättningar för att de människor som väljer att migrera ska kunna göra så på ett säkert, ordnat och reglerat sätt. Svenskt utvecklingssamarbete ska bland annat bidra till att öka migrationens positiva utvecklingseffekter och minska de negativa effekterna i ursprungsländerna.

Sverige har varit en fanbärare för biståndseffektivitet och integritet – biståndet ska ha lokalt ägarskap och utgå från fattiga människors behov. Regeringen står tydligt upp för rättighetsfrågor och värnar konsekvent de biståndspolitiska principerna. Stöd ska gå till de minst utvecklade länderna och dit där fattigdomen är som mest utbredd. Detta gäller även inom EU, som är världens största givare av utvecklingsbistånd.

Inom EU och i andra processer som rör migration med koppling till utveckling driver regeringen att migration också måste lyftas fram som en positiv och bidragande faktor till länders utveckling. Som jag redan framhållit gjordes detta med framgång i förhandlingarna gällande EU:s policy, Consensus for Development. Sverige fick där gehör för att inkludera migrationens positiva utvecklingseffekter och inte endast peka på dess utmaningar.

Detta perspektiv är väl reflekterat i policyn, som bland annat lyfter fram betydelsen av reguljär migration som en viktig aspekt och en bidragande faktor till hållbar ekonomisk utveckling och tillväxt. EU:s medlemsländer åtar sig därmed att göra en mer samordnad, holistisk och strukturerad ansats vad gäller migration för att på så sätt maximera synergier mellan olika politikområden.

Regeringens politiska prioriteringar, såsom mänskliga rättigheter och skyddsbehov för utsatta migranter, lyfts fram. Remitteringar och diasporans roll samt dess potential och koppling till hållbar utveckling nämns också.

Det är viktigt att EU:s policy genomförs, och regeringen kommer att följa detta noga. Regeringen kommer också att fortsätta att med kraft värna principerna om biståndet, såväl inom EU som i andra globala processer och forum.

Anf. 48 YASMINE POSIO NILSSON (V):

Fru talman! Jag vill tacka statsrådet Lövin för svaret.

Anledningen till min interpellation är att i år befinner sig över 65 miljoner människor på flykt runt om i världen. FN uppskattar att över 128 miljoner människor är i behov av humanitärt stöd, vilket är den högsta siffran någonsin.

Behovet av bistånd överstiger givarländernas utbetalningar med råge. Vår värld är präglad av djupa orättvisor. Klyftorna är stora mellan fattiga och rika länder, mellan fattiga och rika människor och mellan kvinnor och män. Världens åtta rikaste människor äger lika mycket som den fattigaste halvan av jordens befolkning, och klyftorna bara fortsätter att öka. För varje biståndskrona som går från den rika världen till den fattiga går över nio kronor i motsatt riktning i form av skatte- och kapitalflykt.

80 procent av dem som befinner sig på flykt finns i fattiga länder. Samtidigt gör den rika världen allt för att hålla flyktingar borta. USA har infört

inreseförbud för vissa nationaliteter och hotar att massutvisa latinamerikaner som levtt papperslösa i landet. Australien förlägger sitt flyktingmottagande till ör utanför landets gränser under miserabla förhållanden. EU sluter avtal med fattiga länder för att hålla människor utanför unionens gränser. Och för bara en timme sedan hörde jag statsminister Löfven förklara att EU stärker samarbetet med de stater som vi i Vänsterpartiet menar agerar gränsvakter åt EU. När nöden är som störst väljer alltså världens rikaste kontinenter att ducka för sitt ansvar för människor på flykt.

Vi lever i en värld där behovet av ett effektivt bistånd är enormt och behovet av stöd till människor på flykt är större än någonsin. Ändå valde EU att lägga om sin biståndspolitik i syfte att stoppa migrationen i stället för att bekämpa fattigdomen och utjämna klyftorna.

Sedan hösten 2015 har EU arbetat intensivt med att sluta pakter med en rad länder i Afrika och Mellanöstern för att hindra flyktingar från att komma till Europa. Pakterna innehåller löften om bistånd och handelsavtal i utbyte mot att migrationen kontrolleras. EU har också etablerat en förvaltningsfond på omkring 3,1 miljoner euro som ska finansiera insatser för att stoppa migrationen från afrikanska länder.

Några av de mer uppmärksammade exemplen på hur EU har använt bistånd för att stoppa migration finns i Turkiet, Afghanistan och Libyen. När EU våren 2016 slöt avtal med Turkiet om att stoppa människor från att ta sig till kontinenten var det med ekonomiska löften. När Afghanistan hösten 2016 ingick ett återtagandeavtal med EU skedde det först efter hot om att EU skulle dra in biståndet till landet – detta enligt läckta dokument som The Guardian tagit del av och rapporter från Amnesty.

EU-kommissionens generaldirektorat för utvecklingsfrågor har kommit fram till att migration är primärt fokus i minst 17 procent av de biståndsinsatser som EU planerat sedan början av 2016. Att Sverige har bidragit till att EU nu skrivit in de positiva effekterna av migration är ju fint, men kommer det att leda till verklig handling?

I oktober 2016 medverkade statsrådet Lövin i SVT:s *Agenda* angående EU:s användning av bistånd för att stoppa människor på flykt. Hon sa då: Det viktiga är att vi ser till att bistånd inte används till fel saker. Det ska inte gå till att stoppa migration. Då undrar jag: Vad har regeringen gjort för att förhindra att 17 procent av biståndsinsatserna hade migration som fokus, utöver att få in skrivningar i policyer? Hur har regeringen agerat när beslut om bistånd till att stoppa migration har fattats?

Anf. 49 MOMODOU JALLOW (V):

Fru talman! Jag vill börja med att konstatera att statsrådet inte nämnde Libyen och slavhandeln där i sitt svar på interpellationen, trots att den lyftes fram i interpellationen. Men jag tänker använda min talartid till att tala om just Libyen.

Som statsrådet nämnde i sitt svar är målet för svenskt internationellt bistånd, fastlagt av riksdagen, att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck – med betoning på förtryck. Sveriges humanitära bistånd ska bidra till att rädda liv, lindra nöd och upprätthålla mänsklig värdighet. Det är en mycket viktig fråga.

Fru talman! Vad är det som inskränker den mänskliga värdigheten värre än att bli förslavad? Att afrikaner berövas all värdighet, att deras

mänsklighet avhumaniseras och att de berövas sin frihet och säljs som boscak på auktion är ingen nyhet. Denna fruktansvärda verklighet är en del av det svenska historiska arvet, som aldrig erkänns. Men i dag handlar denna interpellation och mitt inlägg om slavhandel i nutid i Libyen och inte på 1700-talet.

Det handlar om hur svenskt bistånd används genom EU för att finansiera verksamheter och avtal som möjliggör tillfångatagande, förslavande, tortyr, grova brott mot mänskligheten och asylrätten.

Enligt den ansvariga för Amnestys arbete med flyktingar och migranter i Sverige, Madelaine Seidlitz: "Europeiska regeringar är inte bara medvetna om övergreppen utan gör sig också medansvariga till brotten genom att medverka till att de libyska myndigheterna stoppar flyktingar och migranter från att korsa Medelhavet. EU har bland annat finansierat den libyska kustbevakningen, som enligt Amnesty arbetar tillsammans med kriminella gäng och människosmugglare."

Under 2017 har hittills över 19 000 människor tillfångatagits av den libyska kustbevakningen, förts tillbaka till Libyen och sedan omedelbart placerats i förvar där tortyr hör till vardagen. Den libyska kustbevakningens övergrepp har länge varit kända.

Fru talman! När frågan om förlängning av EU:s stöd till den libyska kustbevakningen diskuterades i juni 2016 sa utrikesminister Margot Wallström så här: "Rötäggen måste bort, resten ska vi se till att träna och utbilda på rätt sätt." Men när vi nu fortsätter att höra samma sorts berättelser från Libyen kan man ju undra om Margot Wallström och andra i regeringen tycker att man valt rätt linje i samarbetet med Libyen.

I onsdags sa statsministern så här efter ett möte med riksdagens EU-nämnd: "Ingen kan garantera att alla aktiviteter görs precis så som vi skulle vilja, men grundförutsättningen är att internationell rätt och mänskliga rättigheter ska gälla."

Vi vet att detta inte är fallet i Libyen, och vi har vetat det under många år. Men den svenska regeringen valde för bara några månader sedan att ändå fortsätta stödja utökade EU-stöd till Libyens kustbevakning med 46 miljoner euro med biståndspengar – detta trots vetskapen om de övergrepp som begås av just kustbevakningen i Libyen.

Amnesty International, Human Rights Watch och FN har sedan en tid tillbaka rapporterat om kränkningar och grova övergrepp, men vi fortsätter ändå att stödja just Libyen. Därför vill jag fråga statsrådet vad hon och regeringen konkret gör för att säkerställa att svenskt bistånd inte genom EU används för att finansiera verksamheter som den libyska kustbevakningen, som enligt internationella organisationer är inblandad i övergrepp, slavhandel och brott mot asylrätten.

Det är uppenbart att mänskliga rättigheter väger lätt mot ambitionerna att stoppa flyktingar från att komma till Europa. Att den svenska regeringen har ställt sig bakom samtliga dessa beslut är obegripligt för mig.

Anf. 50 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Tack, båda frågeställarna, för ert engagemang och era viktiga frågor!

Regeringen ser oerhört allvarligt på uppgifterna om att migranter i Libyen säljs som slavar. Jag tror inte att någon är oberörd av de bilder som vi har sett från CNN och andra uppgifter.

Vi kan lätt konstatera att Libyen är vad man i dag närmast får beskriva som en fallerad stat. Det är en stat i fullständigt sönderfall. Människo-smugglare och andra utnyttjar situationen genom att utsätta de migranter som försöker ta sig till Europa på ett fullständigt hänsynslöst sätt. Vi har fått många uppgifter om hur det sker utpressning och systematiska våld-takter, och migranter utsätts för livsfara när de färdas på olika sätt genom Sahara för att ta sig vidare. De har betalat väldigt mycket för att få komma till Europa. Detta är en illegal verksamhet som är oerhört upprörande och kränker alla mänskliga rättigheter.

Syftet med EU:s migrationsrelaterade insatser i Libyen är, och ska vara, att skydda migranter, förstöra och motverka nätverk för människo-smuggling och framför allt att rädda liv.

Det handlar också om att skapa förutsättningar för att de libyska myn-digheter som finns och fungerar ska förstärkas och utbildas i mänskliga rättigheter, i asylrätt och i att värna särskilt sårbara migranter. De ska också stärka rättssäkerheten.

Sverige har drivit att EU också ska bidra till internationell samverkan för att undersöka frågan om slavhandel. Vi stöder FN:s generalsekreterare Guterres uppmaning till ökad internationell samverkan för att förebygga och bekämpa människohandel och lagföra förbrytarna.

Sverige har i FN:s säkerhetsråd uppmärksammat flyktingars och mi-granternas utsatta situation i Libyen och vikten av humanitärt tillträde i de förvar där flyktingar och migranter hålls.

Det finns starka krafter från många håll, även inom EU, att vilja an-vända biståndsmedel till att motverka att migranter ska komma till Europa. Det är viktigt att vi skiljer på vad som är flyktingar, vad som är ekonomiska migranter och vad som är ofrivillig migration.

Målet för biståndet är att motverka fattigdom och förtryck, men det finns ingen motsättning i att också motverka orsaker till ofrivillig migra-tion. Vi ser inte något principiellt problem med att insatser särskilt riktas till de områden där människosmugglare rekryterar människor till den ofri-villiga migration som sker till följd av förtryck och fattigdom.

Regeringen har utsett ett nytt sändebud för konflikten i Libyen. Sände-budet har nyligen besökt landet, besökt förvaren och genomfört möten med representanter för libyska myndigheter.

Anf. 51 YASMINE POSIO NILSSON (V):

Fru talman! Vi har ännu inte sett att till exempel den libyska kustbe-vakningen har ändrat sitt arbetssätt. Det är alltså inte bara hemska smugg-lare utan även myndigheter som gör sig skyldiga till dessa övergrepp.

I svaret lyfter statsrådet fram Sveriges och EU:s policyer och menar att fokus ligger på viktiga verksamheter och målsättningar såsom minskad fattigdom, flyktingars och migranternas rättigheter, miljömässig hållbarhet och klimatfrågor, hälsa, utbildning och social trygghet.

Visst har det gjorts stora framsteg när det gäller fattigdomsbekämp-ningen i världen. Den extrema fattigdomen i världen har minskat med 75 procent sedan 1990, åtta av tio barn får i dag vaccin mot mässling, medellivslängden i världen har stigit till 70 år och barnadödligheten har sjunkit till under 5 procent. Millenniemålen har haft stor betydelse för utvecklingen i världen. Nu hoppas vi att alla länder verkligen implemen-terar Agenda 2030, och det är positivt att vi jobbar hårt för det.

Men den verkliga situationen visar att vi är långt från att nå dessa mål. Som jag nämnde i mitt första anförande har EU-kommissionens generaldirektorat för utvecklingsfrågor kommit fram till att migration är primärt fokus i minst 17 procent av de biståndsinsatser som EU planerat. Sommaren 2017, alltså när EU antog den policy som även beskriver migrationen i positiva ordalag, ökade EU stödet till Libyens kustbevakning med 46 miljoner euro – pengar som förmedlas från en av EU:s biståndsfonder.

Från Sudan, som är en viktig partner i EU:s migrationsagenda och mottagare av hundratals miljoner euro i bistånd, har det kommit ett flertal rapporter om våldsam behandling av migranter som försökt passera landets gränser. Enligt en delegation från EU-parlamentet som besökte Sudan i december 2016 var landets norra gräns kontrollerad av Janjawid, en regeringstrogen milis som anklagas för att vara inblandad i folkmordet i Darfur.

Det har också kommit uppgifter om att projekt har implementerats hastigt för att visa på snabba resultat. Dessutom har projekten i vissa fall indikatorer på framgång som beskriver hur många migranter som har stoppats genom satsningen.

Statsrådet nämner i sitt interpellationssvar irreguljära flyktingar. EU och även företrädare för den svenska regeringen kallar ofta dem som flyr över Medelhavet för irreguljära eller ekonomiska migranter för att antyda att de inte är riktiga flyktingar. Deras resvägar är irreguljära för att EU har stängt alla möjligheter att ta sig till Europa.

Låt oss inte glömma att asylrätten är en individuell mänsklig rättighet. Alla har rätt att söka asyl. Om de som EU stoppar på väg över Medelhavet har skyddsskäl eller inte vet varken EU eller den svenska regeringen eftersom deras skäl inte har prövats.

Tidigare citerade jag statsrådets svar i SVT:s *Agenda* från oktober 2016. Då sa statsrådet också att Sverige driver på för att bistånd ska användas på rätt sätt: ”Ja, vi tar upp de här frågorna. Vi sitter med i olika kommittéer som har insyn i hur de här pengarna ska betalas ut. Vi har tjänstemän som ställer frågor och hela tiden påpekar att vi får inte ta biståndspengar till det som inte är biståndsfähigt.”

Är detta Sveriges svar när grova övergrepp begås till följd av EU:s politik? Människor säljs som slavar, våldtas och behandlas fullkomligt omänskligt, men var lugn: Sverige är på hugget, och tjänstemän ställer frågor. Mot bakgrund av vad som har skett sedan oktober 2016, tycker biståndsministern att detta resoluta agerande har fungerat bra?

Anf. 52 MOMODOU JALLOW (V):

Fru talman! Statsrådet svarade att målet för biståndet är att motverka förtryck. Men vi ser gång på gång motsatsen: att biståndet används för att förtrycka människor. Vi har sett det i Libyen. Det finns flera exempel på det.

Maxime Ndong är en av 250 migranter som lyckades återvända till Kamerun från Libyen och som vittnade om förslavandet. Han säger så här: ”Det sker slavhandel med svarta människor där. Människor som vill ha förslavade afrikaner kommer för att köpa dem. Om du gör motstånd, skjuter de dig.”

Flyktingar som har stoppats på havet och satts i förvar vittnar också om beskjutning och tortyr. Det finns flera rapporter om att kustbevakningen skjutit mot flyktingar som försöker ta sig över till Europa.

Precis som min kamrat Yasmine Posio Nilsson nämnde i sitt anförande är Sverige i egenskap av stor givare styrelsemedlem i EU Emergency Trust Fund for Africa. Sverige är också medlem i FN:s säkerhetsråd, men det var Frankrike som kallade till krismöte för att försöka göra någonting åt förslavandet av afrikaner i Libyen.

Fru talman! Vart tog den så kallade humanitära stormakten vägen när grova övergrepp begås till följd av EU-politik? Var är den så kallade feministiska regeringen när svarta kvinnor våldtas, avhumaniseras och säljs på auktioner? Det kanske inte gäller svarta kvinnokroppar, för regeringen lyser med sin frånvaro.

Vad gör Sverige som medlem i säkerhetsrådet och styrelsemedlem i EU Trust Fund for Africa för att förebygga, bekämpa och stoppa de övergrepp som begås mot flyktingar och förslavandet av afrikaner i Libyen och för att lagföra de ansvariga? Det vill jag veta.

Anf. 53 STAFFAN DANIELSSON (C):

Fru talman! Det är viktiga frågor som diskuteras. Interpellanten lyfter korrekt fram att det är 65 miljoner människor på flykt i världen. De allra flesta, 95 procent eller så, finns i närområdena. Ett fåtal har resurser, kraft och mod att ta sig till Europa. Vi diskuterar väldigt mycket just dem och väldigt lite de andra, så jag välkomnar att vi diskuterar det stora flertalet av de verkligt utsatta på plats. Det kan tilläggas att det finns någon miljard människor i världen som är mycket fattiga och inte har mat för dagen.

Yasmine Posio Nilsson kritiserar att EU:s bistånd nu i större utsträckning går till länder i Mellanöstern och Afrika. Det borde gå till andra länder i stället, förstår jag det som.

Jag kan upplysa om att betydande delar av det svenska biståndet – tiotals miljarder – sedan några år har gått till Sverige, inte till det som utvecklingsbiståndet vanligen går till på plats i biståndsländerna.

Interpellanten har rätt i att EU har enats om åtgärder för att hejda strömmen av flyktingar och ekonomiska migranter som vill ta sig över Medelhavet in i EU. Det är därför som antalet flyktingar och ekonomiska migranter till Sverige har återgått till de nivåer – inte låga – som rådde före den stora strömmen år 2015.

Sju partier i Sveriges riksdag, inklusive vice statsministerns parti, står bakom EU:s stängda gränser mot Asien och Afrika. Gränsen mellan Sverige och Danmark diskuteras betydligt oftare här i Sveriges riksdag än gränsen mellan EU och andra kontinenter, trots att det är där det tyngsta beslutet och stoppet finns, men detta accepterar vi oftast.

Vänsterpartiet var det enda parti som motsatte sig EU:s beslut i Sveriges riksdag. Vänsterpartiet vill att Sverige snarast ska återgå till den betydligt mer öppna migrationspolitik som Sverige hade före år 2015 och som föranledde att så stor andel flyktingar och ekonomiska migranter till EU valde att ta sig till Sverige.

Vänsterpartiet har en ekonomisk politik som mest går ut på att höja skatter och dela ut växande bidrag, vilket enligt min uppfattning – om de skulle få makten – snabbt skulle leda Sverige in i en utveckling som har den inriktning som finns i till exempel Kuba och Venezuela, där Vänsterpartiets partivänner regerar.

När Yasmine Posio Nilsson och Momodou Jallow nu kritiserar att EU ökar sitt bistånd till länder i Mellanöstern och Afrika vill jag bara ge en

bakgrund till hur populistiskt jag tycker att Vänsterpartiet bedriver sin politik. Om Vänsterpartiet, Gud förbjude, skulle regera Sverige skulle vi fortfarande ha mycket stora strömmar av flyktingar och ekonomiska migranter till Sverige, vilket skulle ta stora resurser i anspråk och undergräva det svenska biståndet på plats i biståndsländerna och i flyktinglägren.

Vänsterpartiet kommer ofta undan med sin ohållbara politik och öser vanligen på med att begära mer av allting. Jag ville bara ta tillfället i akt att påvisa det jag har påvisat. Vi vet att Vänsterpartiet är en del av den rödgröna regeringens regeringsunderlag.

Isabella Lövin balanserar, som Miljöpartiet så ofta numera gör i dessa frågor, på en mycket smal spång. Jag kan fråga henne om hon tror att EU kommer att öppna sina gränser mer och styra om sitt bistånd inom de närmaste åren.

Anf. 54 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Tack för de frågor som har ställts!

Jag vill börja med att konstatera att asylrätten är fullständigt central i detta. När det gäller det påpekande som gjordes kan även de som i förstone kan ses som ekonomiska migranter ha asylskäl. Det är just därför det är så viktigt att vi stärker och utbildar myndigheterna i detta område i Nordafrika i rättssäkra asylprocesser och hur man intervjuar och tar om hand och har en utbildning i det fundamentala i asylrättens principer och i mänskliga rättigheter.

Detta är en del av de insatser som EU gör i Libyen, som precis som jag sa är en mer eller mindre fallerad stat i dag. Vi stärker fredsprocessen där för att se till att det så småningom ska kunna byggas upp en stat som fungerar, för situationen i dag vad gäller mänskliga rättigheter är helt fruktansvärd i Libyen.

Jag vill understryka att bistånd inte ska gå till icke biståndsfähiga åtgärder. Det finns noggrant överenskommet inom OECD:s biståndskommitté Dac vad som ska kunna finansieras och vad som inte ska kunna finansieras. Här följer Sverige oerhört noga, genom sitt styrelsearbete men också genom tjänstemän som vi har i de operationella kommittéerna, hur EU:s Trust Fund for Africa och andra liknande mekanismer används.

Vi har många exempel på när Sverige har varit med om att förändra eller till och med stoppa en del insatser som vi inte har sett varit biståndsfähiga. Sedan det finns andra insatser som finansieras genom andra finansiella medel inom EU och som kan kopplas till detta, men när det handlar om biståndsmedel är det detta vi tittar på. Vi får stort genomslag. Vi har sänt ut en särskild Sidamedarbetare till Bryssel för att höja kompetensen när vi jobbar med dessa frågor.

Jag tycker att det är ganska osmakligt att binda ihop biståndsinsatser med den slavhandel och de fruktansvärda kränkningar av inte minst kvinnor men även män, barn och ungdomar som sker. Det är inte EU:s biståndsinsatser som finansierar detta, utan det är fråga om samvetslösa människohandlare och människosmugglare och om en fallerad stat med olika miliser och andra som agerar på ett totalt samvetslöst sätt. Vi driver förstås på för att de som utför dessa handlingar ska ställas till svars och inför rätta, straffas och inte komma undan.

Vi använder de medel vi har för att jobba med grundorsakerna till att människor ofrivilligt tvingas fly eller anser att de är tvungna att fly. Här är

det helt befogat att jobba med både jobbskapande insatser och rättsstatens principer och att stärka mänskliga rättigheter och rättsstatens funktion, för detta är grunden för att man ska ha sina mänskliga rättigheter tillgodosedda.

Prot. 2017/18:54
20 december

Svar på
interpellationer

Anf. 55 YASMINE POSIO NILSSON (V):

Fru talman! Nu har jag bara två minuter på mig, och Staffan Danielsson dök upp som gubben i lådan och menade att vi ifrågasätter bistånd till Afrika och Mellanöstern. Jag kan nog påstå att det vore på sin plats att Staffan Danielsson läser våra motioner i stället för att stå och killgissa vad vi i Vänsterpartiet menar i vår biståndspolitik. Men tillbaka till själva interpellationen – jag kunde bara inte låta bli.

Momodou Jallow har på ett tydligt sätt lyft upp mycket av det som sker i Libyen i denna debatt. Det beror på att Libyen helt enkelt är det tydligaste och värsta exemplet på konsekvenserna av EU:s användning av bistånd för att stoppa människor på flykt.

Detta är dock inte den enda konsekvensen. Av de som söker asyl i EU kommer färre och färre, som ministern nämnde tidigare, från Afrikas horn, exempelvis från den benhårda diktaturen i Eritrea, från krigets och svältens Somalia och från förtryckets och de etniska konflikternas Etiopien. Det beror på att vägen genom Etiopien, Egypten och Sudan är stängd efter påtryckningar från EU.

Döden på Medelhavet diskuteras ofta, men döden i Sahara är en annan konsekvens av EU:s politik, som det tyvärr talas mindre om. En anledning är förmodligen att vi inte vet hur många som mister livet under de långa och svåra resorna i öknen.

Men låt oss för allt i världen hoppas att de policyer som nu lyfter upp de positiva effekterna av migration och som Sverige har fått inskrivna leder till att EU ändrar färdriktning, även om vi tyvärr inte sett något av detta efter att de nya tilläggen skrevs in i somras.

Anf. 56 STAFFAN DANIELSSON (C):

Fru talman! Jag fick en fråga från Yasmine Posio Nilsson.

Jag försökte bara läsa din interpellation, och som jag förstod det kritiserar du i den att EU riktar om sitt bistånd till länder i Mellanöstern och Afrika. Det står ju så, tyckte jag. Därav drog jag slutsatsen att ni vill att biståndet från EU ska riktas någon annanstans i större utsträckning, men om jag har tolkat interpellationen fel ber jag självfallet om ursäkt.

Anf. 57 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Jag vill avsluta med att konstatera att det finns många länder i EU-kretsen som gärna vill att vi ska använda biståndet på ett sådant sätt att vi sätter press på mottagarländerna att agera på olika sätt i förhållande till migranter.

Sveriges position är den att om vi drar tillbaka bistånd är det oerhört kontraproduktivt. Om EU är oroliga för att det ska komma en ström av ekonomiska migranter till Europa är det ännu viktigare att vi har ett effektivt bistånd – att vi stöder den ekonomiska utvecklingen, att vi stöder rättsstatens principer, att vi arbetar mot förtryck, för kvinnors rättigheter, för civilsamhällets organisationers möjligheter att verka fritt etcetera. Det är

precis dessa områden som biståndet går till. Därmed är det ännu mer centralt i en tid då vi ser en stor oro i många delar av världen.

Precis som en av interpellanterna började med har vi 60 miljoner människor på flykt i dag, och vi har över 120 miljoner som är i behov av humanitär hjälp. Det är den största humanitära katastrofen sedan FN skapades. Därför behövs biståndet mer än någonsin. För att det också ska finnas ett förtroende från mottagarländerna gentemot givarna, i detta fall EU men också Sverige, måste man veta att biståndet har den fattiga människans perspektiv som utgångspunkt. Därför måste det finnas ett lokalt ägarskap om det ska vara effektivt, och människors eget perspektiv måste vara centralt. Därför är det detta som Sverige driver.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellationerna 2017/18:131 och 261 om åtgärder för att skydda företagare mot djurrättsaktivister

Anf. 58 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Magnus Oscarsson har frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen tänker vidta för att förhindra militanta aktivisters hot och brottslighet mot lantbrukare. Därtill har Staffan Danielsson frågat mig hur jag ser på att en minkuppfödare och hans familj har drabbats av hot och trakasserier, om jag anser att dagens regeltillämpningar är tillräckliga och slutligen om jag avser att låta utreda vilka åtgärder som bör vidtas för att freda de företagare som utsätts för trakasserier.

Den typ av brottslighet som Magnus Oscarsson och Staffan Danielsson syftar på riktar sig inte sällan mot enskilda personer, och den måste vi ta på stort allvar. I ett demokratiskt samhälle har ingen rätt att förstöra eller stjäla någon annans egendom, eller i värsta fall skada andra människor, enbart för att uppnå politiska syften.

Näringsidkare måste kunna bedriva sin verksamhet utan att riskera att utsättas för hot, trakasserier, skadegörelse eller ännu grövre brott. Detta gäller även om sådana brott begås vid en demonstration eller annan meningsyttring. De människor som begår dessa brott äventyrar dessutom det målmedvetna arbete för ett stärkt djurskydd som seriösa organisationer och lantbrukare arbetar för. Diskussionen om var gränserna går för en acceptabel djurhållning är en viktig debatt som vi i ett demokratiskt samhälle ska kunna föra. Olika uppfattningar och åsikter ska kunna mötas utan att det leder till hot, hat eller kränkningar.

Om brottets karaktär föranleder det samarbetar Polismyndigheten med Säkerhetspolisen i arbetet mot de brott som begås mot till exempel lantbrukare och näringsidkare. Insatserna sker exempelvis inom ramen för det som kallas brottsaktiv inhemsk extremism. De polisiära åtgärderna består av att upptäcka, förebygga och förhindra brott genom inhämtning och bearbetning av underrättelser. När brott begås vidtar polisen de åtgärder som behövs för att utreda brottet och lagföra de skyldiga.

Regeringen har nyligen gett Polismyndigheten och Säkerhetspolisen i uppdrag att stärka sitt arbete mot politiskt motiverad brottslighet. Uppdraget handlar om att förebygga, försvåra, förhindra och hantera de brott som

begås av de extremistiska grupper vars syfte är att försöka förändra samhället genom brottsliga och våldsamma metoder.

Riksdagen har tillkännagivit att regeringen ska prioritera arbetet mot brott som begås av just djurrättsaktivister (bet. 2014/15:JuU1 s. 44). Justitiedepartementet har med anledning av detta inhämtat och sammanställt information från Polismyndigheten avseende dessa brott. Därefter har frågan tagits upp till diskussion med rikspolischefen och chefen för Säkerhetspolisen.

Anf. 59 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag har ställt denna interpellation till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson eftersom jag ser ett växande problem, där militanta veganers och djurrättsaktivisters hot och skadegörelse mot lantbruksföretag har blivit allt vanligare. I flera år har främst pälsdjursnäringen varit utsatt för hot, våld och skadegörelse. De senaste åren har aktivister i ökad utsträckning riktat in sig på lantbrukets djurhållning. Motivet är en ideologisk uppfattning om att all användning av djur för produktion är förkastlig, detta i kombination med föreställningen att demokrati och rättsstatens principer inte behöver beaktas i kampen mot djurhållningen.

Det är viktigt att vi som beslutsfattare har en realistisk bild av de militanta aktivisterna. Det handlar inte enbart om demonstrationer utan om grov brottslighet, däribland mordbrand, gravskändning och olaga hot. Tyvärr har problemet eskalerat, vilket vi ofta kan läsa om i medierna.

Det behövs nu ett tydligt politiskt avståndstagande från dessa beteenden. Alla demokratiska politiska partier har här ett stort ansvar. Hoten mot djurhållande lantbrukare innebär att verksamheten för en för landet viktig näringsgren försvåras. Till en ofta ekonomiskt pressad situation läggs oron för att den egna familjen ska drabbas av aktivisters brott, detta i ett läge där vi behöver stärka landsbygden och all livsmedelsproduktion.

Att lantbrukare och företagare på landsbygden utan risk för hot, trakasserier, skadegörelse eller andra typer av aktioner ska kunna hålla på med en laglig verksamhet är en demokratisk fråga. Det ligger även i linje med den nyligen beslutade livsmedelsstrategin. Därför har jag ställt frågan vilka åtgärder som ministern och regeringen tänker vidta för att förhindra denna typ av brottslighet och om ministern är nöjd med det som hittills har gjorts i frågan.

Anf. 60 STAFFAN DANIELSSON (C):

Fru talman! Jag beskriver i min interpellation den terror som en enskild minkfarmare och hans familj har utsatts för 12–13 gånger de senaste månaderna, dag som natt, vardag som helg.

En ledande kraft bland de djurrättsaktivister som nu terroriserar denne minkfarmare utanför Falkenberg delade en länk till en Facebooksida på ett debattforum som heter Politisk allmändebatt. Av länken framgår att man vill stoppa minkfarmen utanför Falkenberg. Detta är en av flera hatsajter på Facebook som riktar sig mot denna företagare och hans familj.

Den person som delade detta inlägg hade som sin profilbild en text där det stod att det är rättfärdigt att döda de forskare som arbetar med djurförsök om det är enda sättet att stoppa försöken. Denna person är ledande bland dem som utövar terror mot företagaren utanför Falkenberg och hans familj. Denna person är tidigare straffad och dömd till fängelse. Han har

Prot. 2017/18:54
20 december

Svar på
interpellationer

nu kontaktförbud men är alltså pådrivande i att bland annat skjutsa dem som gör intrång på gården dag och natt och organiserar detta som pågående och pågående.

Tidningen Land Lantbruk har de senaste månaderna i ett antal artiklar beskrivit de trakasserier och den terror, fysisk och psykisk, som de återkommande besöken dag som natt vid gården och bostaden har inneburit. Ibland kommer enstaka personer, ibland tiotals. Ibland är de maskerade, ibland inte. Ibland använder de sig av högtalare, vilket skrämmar djuren.

En lördagskväll under hösten kom ett tjugotal personer till gården. De tutade utanför bostaden, använde sig av sirener och bjällror och krävde att Niclas Pettersson skulle komma ut. Bara sönerna var hemma. De ringde efter hjälp, inkräktarna vägrade att lämna gården och handgemäng utbröt. Niclas Pettersson fick ett knytnävsslag i ansiktet och blev sprejad med rödfärg. Dagen efter återkom demonstranterna och kedjade fast sig.

På Instagram har en av demonstranterna lagt ut en bild som föreställer ett skelett som dinglar i en galge, och bilden har texten: Niclas, före detta minkfarmare. På Facebook finns flera sidor med hot och hat mot företagen och hans verksamhet. Facebook stänger inte ned sidorna.

Hur kan detta få fortgå, justitieministern? Det jag beskriver är oerhört allvarligt och handlar alltså om ren och skär terror mot en småföretagare i Sverige och hans familj. Staten måste reagera mycket starkare mot detta än vad som hittills har skett.

Jag tycker att det är beklämmande hur lite polisen faktiskt kan göra för att skydda företagare med familj. Är verkligen en minkfarm på landet en allmän plats som demonstranter upprepade gånger dag och natt kan uppehålla sig i närheten av för att demonstrera? Det är det som sker hela tiden. Är det i en rättsstat verkligen acceptabelt att en företagare kan tvingas att upphöra med sin verksamhet på grund av upprepade hot och trakasserier mot denna verksamhet och mot sin familj? Är verkligen ett djurstall på landet i närheten av en bostad en allmän plats där rätten att demonstrera alltid gäller?

Borde det inte, i situationer där trakasserier och demonstrationer sker mot ett enskilt småföretag och en enskild familj på ett uppenbart djupt påfrestande sätt, såväl fysiskt som psykiskt, vara möjligt för polis eller domstol att inrätta en temporär frizon på några kilometer där besöksförbud gäller för de personer som vill demonstrera och försöka ta lagen i egna händer? Skulle överträdelse ske måste kraftiga bötesstraff utdömas, och de behöver vara mycket kraftigare än i dag, enligt min uppfattning. Jag anser inte att det räcker att, som Morgan Johansson säger i sitt svar, polisen försöker göra mer inom befintliga ramar. Medlen måste bli större. Jag hoppas att ministern vill utreda detta.

Anf. 61 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Först av allt vill jag säga att trakasserier mot enskilda på det här sättet, i alla sammanhang, är helt oacceptabla. Det är självklart. Det finns ingenting, tror jag, att diskutera oss emellan i den delen. Vi accepterar inte brott av den här karaktären. Begår man sådana brott, det vill säga att man trakasserar enskilda på det sättet, ska man naturligtvis buras in. Så är det.

När det gäller Falkenbergsfallet pågår just nu en förundersökning. Den förundersökningen, som polisen bedriver, berör frågor om hemfridsbrott,

olaga hot, misshandel och brott mot lagen om kontaktförbud. Det är klart att polisen måste kunna utreda detta och försöka se till att få den här verksamheten att upphöra. Samtidigt vill jag också säga att det råder förundersökningssekretess, och jag tänker inte föregripa förundersökningen. Jag bara konstaterar att den pågår och att polisen är aktiv i de här fallen.

Den här typen av angrepp, när det gäller just den här sortens motiv, har på senare år varit rätt sällan förekommande, men vi har sett en uppgång den sista tiden, kanske det senaste året. Och alldeles oavsett om det är vanligt förekommande eller icke vanligt förekommande måste man ta detta på stort allvar. Det är därför viktigt att polisen utreder de här brotten och att man kan lagföra gärningsmännen.

Vi förstärker polisen nu. Vi går in med ytterligare 2 miljarder kronor från nästa år. Det är den största satsningen någonsin, eller åtminstone på de sista 20 åren, som vi gör. Det kommer att bidra både till polisens ingripandeverksamhet och till utredningsverksamheten.

Jag kan också säga att för första gången sedan 2009 börjar polisen nu kunna redovisa fler utredningar. Man ökar antalet utredningar som man genomför. Det är över 4 000 fler hittills i år än motsvarande period förra året.

Vi har också uppmärksammat, som jag säger i mitt interpellationssvar, att den politiskt motiverade brottsligheten brett sett har tenderat att öka. Det är precis därför som vi har gett polisen och Säkerhetspolisen ett särskilt uppdrag att förstärka arbetet och att förbygga, förhindra och försvåra både vänster- och högerextremistisk brottslighet. Uppdraget som vi har gett till polisen omfattar båda de delarna. Det ska redovisas till regeringen den 15 maj 2018.

Jag har sett i medierna när det gäller de här fallen att det förekommer uppgifter om att Säpo inte längre ägnar sig åt detta. Det är fel. Det är tvärtom, skulle jag säga. Säkerhetspolisen har alltid ägnat sig åt detta, och man gör det i ökad utsträckning efter den ökning som vi har sett nu på senare tid.

Ska vi komma till rätta med detta fortsättningsvis finns det inga genvägar. Det handlar om mer pengar till polisen med det särskilda uppdrag som medför att vi ställer större krav från regeringens sida på vad som ska göras och att man får möjlighet att lagföra dem som begår den här typen av brottslighet.

Jag vill också lägga till att utöver de brottsbekämpande delarna i detta kommer vi att utöka möjligheten till kameraövervakning och kamerabevakning på exempelvis den här typen av platser. Vi kommer med ett lagförslag om detta under våren, och jag tror också att det kan ha betydelse i de här sammanhangen.

Anf. 62 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Ett annat stort bekymmer som har märkts nu på senare tid är våld och hot mot jägare. Vi kan läsa och höra i medierna, senast från Södertörn, att jägare som har skyddsjakt får ställa in jakt på varg därför att aktivister hotar. De fotar registreringsskyltarna på jägarnas bilar med mera.

Jägare som har skyddsjakt eller licensjakt vågar inte längre jaga varg, för de känner påtagligt hot mot liv och egendom. Nu hör vi också att eftersöksjägare hotas. Eftersöksjägare anlitas om exempelvis vildsvin, älg,

varg, rådjur eller annat vilt blir påkört. Nu blir de hotade, deras bilar blir förstörda och de får hot om skadegörelse och hemliga telefonsamtal. Det som händer är alarmerande och mycket allvarligt. Det måste nu vara tid för att eftersöksjägare, som alltid får sina uppdrag av polisen, får samma status som ordningsvakt, alltså rättsligt skydd vid våld och hot mot tjänsteman.

Mina frågor till ministern är: Ser ministern och regeringen problemet med att jägare som har licensjakt och skyddsjakt på varg inte vågar jaga längre? Och kommer justitieministern att verka för att eftersöksjägare får samma status som ordningsvakt och alltså rättsskydd?

Anf. 63 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman och herr statsråd! Nu handlar det om en enda, eller ett fåtal, minkuppfödare. I morgon kan det handla om andra lantbruksföretagare som producerar till exempel ägg, grisar eller mjölk. Det handlar också om jägare, som Magnus Oscarsson berättar om, som till exempel avlivar skadade djur eller jagar enligt de regler som gäller.

Därför är det viktigt att, utifrån det konkreta och mycket allvarliga exempel som jag redovisar och som pågår, utreda hur polis och domstol ska kunna ges starkare befogenheter när enskilda småföretagare och enskilda familjer – människor av kött och blod – drabbas av att militanta aktivister, som tidigare är straffade för grova brott, demonstrerar och gör intrång oerhört nära arbetsplatser och bostäder. Tänk er fasan att folk kommer vecka efter vecka dit man bor utan att det stoppas!

Jag tycker att det här är värt att utredas skyndsamt. Man måste kunna stoppa detta och skydda de företagare med familjer som berörs in på bara kroppen. Min uppfattning är att polisens medel inte räcker till, och jag hoppas att ministern vill överväga en utredning. Om polisens uppdrag gör det möjligt att *polisen* föreslår förbudszoner, kraftigare bötesstraff och så vidare hoppas jag att man gör det och att det kan komma upp den vägen.

Sverige är ett land som med lag ska styras och där det i sista hand är riksdagen som fastställer hur exempelvis djuruppfödning får bedrivas. Det är inte aktivister utanför lagens ramar som ska bestämma vad vi ska producera och jobba med i Sverige.

Hur ser ministern på den allvarliga situationen för den enskilda familjen, för sönerna och för Niclas Pettersson, som lever i skräck? Polisen kan uppenbarligen inte förhindra att man med hänvisning till demonstrationsfriheten åker fram till gården, djurstallarna och bostaden gång efter gång.

Jag tror att det behöver inrättas en skyddszon. Jag ser ingen annan lösning.

Jag har respekt för att det finns olika uppfattningar om uppfödning av till exempel mink för pälsproduktion, och om det ska förbjudas eller ej. Men i en demokrati diskuterar vi frågan här i riksdagen och på gator och torg bland medborgarna. Och frågan avgörs i riksdagen. Om man vill nå ett annat beslut får man driva opinion i syfte att få majoritet, med lagliga medel och genom inte att gå för långt. Man går för långt i dag. Att en enskild person, som är straffad för grova våldsbrott, tillåts organisera och hålla i detta är fullständigt oacceptabelt, för att använda både statsministerns och Morgan Johanssons ord.

Vi är överens om demonstrationsfrihet, men ska det gälla även nära en enskild bostad och ett företag?

Jag välkomnar vad Morgan Johansson sa om kameraövervakning. Jag tycker att Morgan Johansson har vidtagit en hel del åtgärder åt rätt håll under sina år. Han var kanske inte lika aktiv för att driva det när han var i opposition, men nu är det andra tider för både regering och opposition.

Det är helt nödvändigt att det blir lättare att få tillstånd för kameraövervakning. Jag välkomnar de förslagen. Det borde vara ett verksamt medel för att avskräcka folk från att komma dit. Nu maskerar de sig – diskussionen om maskeringsmöjligheter och så vidare har vi ju också.

Jag har velat uppmärksamma det här allvarliga. Jag tackar för att ministern tar allvarligt på det hela och ber honom tänka sig in i situationen i Falkenberg och att överväga att polisen behöver starkare medel än man har i dag.

Anf. 64 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Först av allt låter det nästan som att polisen inte har några verktyg i de lägena. Det har de. Vid till exempel en demonstration som stör den allmänna ordningen kan man avvisa från platsen. Och när det handlar om brott, till exempel intrång på andra människors egendom, ska polisen ingripa direkt, och de har precis de verktyg som de behöver.

I den större frågan om demonstrationsrätten upplever jag att Centern står bakom de regelverk som finns nu. Jag har inte sett att de har velat driva fram någon stor förändring i det avseendet.

Vi ska göra en översyn när det gäller ordningslagen, som berör demonstrationsrätten. Men jag vill samtidigt slå vakt om och varna för riskerna när man gör den typen av förändringar. Jag ser påtagliga risker för att det slår väldigt brett och på fel sätt.

Utöver kameraövervakningen, där vi som sagt är på väg framåt, vill jag peka på en annan sak som vi precis har gjort. Det ska bli lättare att sätta fotboja på dem som bryter mot ett kontaktförbud. Man kan helt enkelt göra en elektronisk övervakning av de personerna. Det kan också ha bäring i de här fallen. Vi har precis gått till Lagrådet med ett sådant förslag.

När det gäller frågeställningen från Magnus Oscarsson om ordningsvakter och jägare ska jag gärna sätta mig in mer i hur jägarna upplever situationen just nu. Om man hotar och trakasserar en jägare omfattas man såklart av precis samma straffrätt som alla andra. Men jag ska gärna se över hur polisen hanterar de fallen just nu och att man går till botten med dem. Det är klart att samhällsuppgifter, som till exempel skyddsjakten ytterst handlar om, måste kunna utföras.

Sammanfattningsvis behöver vi mer resurser till polisverksamheten, för att komma till rätta med de här problemen och andra problem. Vi går också in med 2 miljarder till från nästa år. Man behöver också lägga större vikt vid att bekämpa politiskt motiverad brottslighet. Och i det uppdrag som vi har lämnat till polisen och Säkerhetspolisen hanteras båda delar, både vänsterextrem brottslighet och högerextrem brottslighet.

När det gäller det enskilda fallet i Falkenberg tror jag att det är lätt för de flesta av oss att försöka sätta sig in i den utsatta situationen.

Prot. 2017/18:54
20 december

Svar på
interpellationer

Det gäller att se till att polisen gör det man ska. Och jag är övertygad om att man arbetar så bra man kan. Förundersökning pågår om hemfridsbrott, olaga hot, misshandel och brott mot lagen om kontaktförbud. Jag kommer att följa fallet noga.

Anf. 65 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Vi talar om hot mot företag på landsbygden och mot jägare. Många får hot via nätet. Det finns jordbrukare som blir hotade via Facebook, mejl eller brev i dag. Jag har själv sett och läst brev som skickats hem till jordbrukarna. Det är förfärlig läsning. Det är så illa att jag inte ens vill läsa upp ett här. Man talar om att våldta och döda deras familjer med mera.

Tyvärr får jordbrukarna ofta höra från polisen att de lägger ned förundersökningarna, eftersom det inte finns nog med bevis.

Som min kollega Staffan Danielsson har tagit upp blev minkfarmaren i Falkenberg behandlad på ett fruktansvärt sätt. Jag har läst om hur man tar bilder och hotar med mera. Då ringer ägaren polisen, och när polisen kommer till platsen visar aktivisterna upp plakater. Det verkar som att de då får fortsätta utan några som helst åtgärder.

Det är fruktansvärt. Många företagare känner sig maktlösa. Nu tittar de kanske på den här debatten och undrar vad de ska göra och vad ministern gör åt det.

På 90-talet fick en specialgrupp i Umeå ta hand om sådant här. Frågan är om det nu är dags att ta fram en likadan grupp. Det rör sig nämligen ofta om samma personer. Det vore alltså viktigt. Tänker ministern ordna fram en specialgrupp som kan ta tag i de här sakerna på ett bra sätt?

Jag vill också tacka ministern: Du har tagit upp olika saker som gör att det känns som att du tar det hela på allvar. Det är viktigt att du gör det.

Jag vill avsluta med att önska talmannen och ministern en riktigt god jul.

Anf. 66 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman och herr statsråd! Javisst ska polisen ingripa mot brott, Morgan Johansson. Men tolv gånger, dag som natt, vardag som helg, har dessa 5–20 demonstranter återkommit till samma bostad, samma lantbruk och samma minkfarm. De är maskerade, de skriker och de har plakater.

Centerpartiet och jag står självfallet bakom demonstrationsrätten i Sverige. Det som jag frågar om och som Morgan Johansson inte har svarat på är om demonstrationsrätten i dag innefattar att man varannan vecka, dag som natt, kan komma till samma lilla företag, samma familj och samma bostad och terrorisera. Jag hittar inget annat ord. Det är vad som pågår. Och det har polisen inte kunnat stoppa, Morgan Johansson.

Behövs det inte något nytt rekvisit, till exempel att man via domstol kan inrätta en skyddszon på några kilometer när sådana situationer uppstår? Då får ingen ta sig dit, och om de gör det gäller kraftiga böter. Böterna måste höjas kraftigt.

Vi har också brottsstraff. Räcker det med dagens medel? Jag ser inte att det gör det. Det måste till något mer.

I fråga om rätten att demonstrera är vi självfallet överens. Men hur ska det tolkas? Var går gränserna? Det är det jag vill diskutera.

Sedan vill jag fråga en annan sak. Sociala medier, Facebook och annat, är en rikedom, men det är också förskräckligt när de missbrukas. Är det verkligen acceptabelt, Morgan Johansson, med det hat och de hot i form av attacker på Facebooksidor, som inte tas bort utan ligger kvar?

Prot. 2017/18:54
20 december

Svar på
interpellationer

Anf. 67 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Först konstaterar jag att också hot på Facebook är olaga hot. Kan man knyta en person till den som riktar hotet kan man lagföra den personen. Man kommer inte undan bara för att man uttalar hotet på nätet, tvärtom. Man kan fällas till ansvar också för det.

Dessutom finns det en proposition som handlar om näthat. Definitionen av olaga hot har utvidgats i propositionen. Man är alltså inte straffri för att man gör någonting på nätet. Det är samma straffrättsliga regler som gäller där som överallt annars i samhället.

Nej, man har inte rätt att komma till någon och terrorisera eller hota. Polisen har möjlighet att i dessa lägen avvisa den personen eller de personerna från platsen.

Demonstrationsfriheten är inskriven i regeringsformen. Stadgar om demonstrationsfrihet finns i 2 kap. 1 §. Man har frihet att anordna demonstrationer på allmän plats. Begreppet allmän plats anses ha en mycket vidsträckt innebörd. Ska man göra några förändringar där är det en grundlagsdiskussion som får föras.

I stället för att lyfta demonstrationsfriheten är det bättre att gå på de individer som detta rör sig om. Jag nämnde kontaktförbud och större möjligheter att sätta fotboja på dem som bryter mot kontaktförbudet. Jag nämnde också kameraövervakning, där vi nu kommer med förslag.

Återigen: Säkerhetspolisen har på regeringens uppdrag en stark bevakning också av de vänsterextremistiska grupperna, och man har anledning att intensifiera det ytterligare.

Avslutningsvis vill jag naturligtvis önska både Magnus Oscarsson och Staffan Danielsson en riktigt god jul och en välförtjänt vila.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2017/18:253 om behovet att bygga nya skyddsrum

Anf. 68 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Gunilla Nordgren har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att planera för och stimulera byggande av nya skyddsrum samt vilka åtgärder jag avser att vidta för att stötta inrättandet av skyddsrum vid nybyggnation ekonomiskt.

Sverige har ett försämrat omvärldsläge med säkerhetspolitiska konsekvenser. Sverige ska bygga upp ett modernt totalförsvar med förmåga att möta väpnat angrepp. Planeringen av det civila försvaret har därför återupptagits. Det är angeläget att uppnå en stärkt förmåga hos bevakningsansvariga myndigheter och andra aktörer inom det civila försvaret. För att

skapa förutsättningar för dessa aktörer har regeringen i budgetpropositionen föreslagit att det tillförs permanenta medel, vilket för återstoden av innevarande försvarsinriktningsperiod, 2018–2020, motsvarar totalt 1,3 miljarder kronor. I det sammanhanget har regeringen betonat vikten av att beredskapsplaneringen påbörjas i kommuner och landsting.

I den rapport som Gunilla Nordgren hänvisar till i sin fråga har Myn-digheten för samhällsskydd och beredskap redovisat ett regeringsuppdrag om att ta fram en samlad bedömning av befolkningsskyddets förmåga att möta de krav som höjd beredskap och krig kan medföra samt hur det kan anpassas till nutida förhållanden. För närvarande finns det ca 7 miljoner skyddsrumspatser i landet, som är fördelade på 65 000 skyddsrum med varierande skyddsförmåga. Enligt MSB är det nödvändigt att det tas fram ytterligare underlag för att det ska vara möjligt att bedöma behovet av ny-produktion av skyddsrum.

För att närmare kunna bedöma och ta ställning till behovet av olika åtgärder inom det civila försvaret är det nödvändigt att det tas fram väl utvecklade underlag. Jag följer noga det pågående arbetet för att stärka planeringen av det civila försvaret. Frågan om samhällets skydds-rums-behov ingår i det arbetet. Om det finns behov kommer regeringen att ta initiativ till ytterligare åtgärder för att stärka befolkningsskyddets förmåga vid höjd beredskap.

Talmannen konstaterade att interpellanten inte var närvarande i kam-maren och förklarade överläggningen avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2017/18:254 om åldringsbrott

Anf. 69 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Lars-Arne Staxäng har frågat mig vilka initiativ eller åt-gärder jag avser att vidta för att motverka brott mot äldre.

Internationella ligor som begår stölder och brott mot äldre är ett pro-blem som regeringen tar på största allvar. Sverige behöver bli ett mindre attraktivt mål för internationella brottsnätverk så att de organiserade stöl-derna blir färre. För att bekämpa brottsligheten behövs såväl effektiva ut-redningar som förebyggande arbete och samverkan mellan myndigheter och länder.

Polismyndigheten har genomfört flera viktiga insatser de senaste åren för att förbättra arbetet mot den här typen av brottslighet. Exempelvis in-fördes en nationell modell för brottsamordning under 2016, vilket ökar polisens möjligheter att visa samband mellan olika brott och identifiera seriebrottslighet. I Polisregion väst har Circargruppen införts. Den har ett nationellt ansvar för samordning av seriebrott som riktas mot just äldre och funktionshindrade. Gruppens uppdrag innebär att ha ett helhetsperspektiv över brottsområdet.

Polismyndighetens nationella bedrägericentrum, NBC, har de senaste åren haft ett nära samarbete med Pensionärernas Riksorganisation och Sveriges Pensionärsförbund för att försöka förebygga bedrägerier mot äldre. NBC har bland annat skapat en nationell preventiv strategi och ett utbildningspaket för att hantera problematiken. Under kommande år ska utbildningspaketet uppdateras med ny kunskap.

Dessutom arbetar jag, på statsministerns uppdrag, med att ta fram ett åtgärds paket mot internationella stöldligor.

Prot. 2017/18:54
20 december

Anf. 70 LARS-ARNE STAXÄNG (M):

Herr talman! Jag får först tacka för svaret på denna angelägna fråga.

Det är naturligtvis alltid beklagligt när människor blir utsatta för brott, men det går inte att komma ifrån att det blir ännu mer avskyvärt när värnlösa människor, som inte kan freda sig, blir utsatta. Eller som presstalesmannen för polisen i Region väst Stefan Gustafsson uttrycker det: "Det här är ett vidrigt brott som man kan känna all avsky för, just för att gärningsmännen går på människor som ofta inte kan försvara sig."

Vem är det då som utför den här typen av brott? Det som hittills har kommit fram är att det till stor del är utländska ligor som härjar, ibland över ganska stora områden för att undvika att åka fast. Det är inte sällan, till skillnad mot de flesta andra brott, kvinnor som är ansvariga för själva utförandet. Man jobbar ofta i par, och ibland säger man att man är från polisen, sjukvården, fastighetsägaren eller någon annan myndighetsperson för att komma in hos de äldre.

Därför är det bra att regeringen tar detta på största allvar. Det är nödvändigt att stämma i bäcken och ge tydliga signaler till de personer och ligor som ligger bakom detta. De ska ha hårda straff och livstids utvisning från Sverige, om ni frågar mig.

De här ligorna agerar periodvis, vilket gör att brottsligheten växlar upp och ned när man tar del av statistiken. Just nu i höst, och inte minst i december, har det varit mycket brottsaktivt. Alla delar av Sverige har varit utsatta, även Norrland.

Just därför är det viktigt att jobba i nationella grupper som har kontakt med sådana internationella organisationer som Interpol med flera. Om man märker att någon liga har blivit brottsaktiv är det viktigt att stävja detta så tidigt som möjligt.

Därför vill jag fråga statsrådet: Finns det fler åtgärder som är på gång än dem som redan är uppräknade i svaret på min interpellation?

Anf. 71 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman och herr statsråd! Brott och brottslighet ska förhindras och bekämpas. Det finns lindrigare brott, och det finns mycket allvarliga brott. Det finns brott som är särskilt allvarliga eftersom de riktar sig mot bräckliga och skyddslösa personer. Åldringsbrott är ofta stöld eller rån. Ibland märker inte brottsoffret förrän efteråt att man har blivit bestulen. Ibland blir man hotad och slagen.

Det är särskilt upprörande när åldringar söks upp av personer som har specialiserat sig på utge sig för att vara släktingar eller omsorgspersonal eller som helt enkelt hotar för att begå stöld.

För att kunna förhindra dessa förfärliga brott, som lämnar äldre och åldringar i så mycket oro och smärta, är det naturligtvis viktigt att polisen har en klar bild av vilka som begår dem så att man kan lagföra gärningsmännen. Även medborgarna behöver ha en klar bild. Först då kan förebyggande insatser och information sättas in för att man på bästa sätt ska kunna förhindra möjligheterna att begå dessa brott.

Svar på
interpellationer

Jag kommer i en senare interpellationsdebatt med justitieministern att diskutera vikten av relevant brottsstatistik och relevanta analyser av brottsutvecklingen i Sverige. Jag deltar dock även i den här debatten eftersom frågorna uppenbarligen har beröring.

Det förs i dag ingen offentlig statistik över brott och nationalitet. Som ett av utomordentligt få länder i världen gör Sverige via Brottsförebyggande rådet, Brå, heller inga analyser av brottsutvecklingen bland svenskar och utlandsfödda. Medborgare, riksdagsledamöter och medier ges alltså inte tillgång till offentlig statistik eller offentliga analyser av detta.

Samtidigt vet säkert polisen rätt bra vilka som främst begår dessa brott mot äldre och även vilka som ligger bakom de förfärliga rån som utförs av vägpirater, vilka sprider osäkerhet längs våra vägar. Representer för polisen och för Circaenheten har i någon sällsynt intervju varit rätt öppenhjärtiga, men det är som sagt sällsynt. I detta interpellationssvar väljer justitieministern att lätta lite på förlåten och går genast in i sitt svar på att det är internationella stöldligor som ligger bakom. Jag tackar för detta klarspråk.

Justitieministern har också uttalat sig om det växande antalet bostadsinbrott i Sverige och även då lättat på förlåten och sagt att hälften begås av internationella stöldligor. Ministern har exemplifierat med Rumänien och Litauen.

Det är bra att verkligheten i vår öppna liberala demokrati presenteras för medborgarna så som den är. Jag vill tacka Morgan Johansson för hans tydlighet. Frågan är dock varför detta ska behöva läcka ut bitvis vartefter polis eller regering tycker att det är lämpligt. Varför finns det inte tillgängligt i offentlig statistik och offentliga analyser? Det får vi återkomma till.

Alldeles uppenbart måste polisen avsätta mer resurser för att förebygga och förhindra det ökande antalet brott mot våra äldre, som ofta utsätts i sina hem. Alldeles uppenbart måste regering och riksdag avsätta mer resurser till polisen – mer än vad som redan är på gång. Och alldeles uppenbart måste riktade informationsinsatser göras så att de äldre på bästa sätt kan skydda sig mot att bli rånade i sina hem eller på gatan.

Lars-Arne Staxäng har ställt en viktig interpellation, och jag har visat på några viktiga pusselbitar för att staten bättre än i dag ska kunna förebygga och förhindra dessa förfärliga brott. Exempelvis kan man föra en öppen och relevant brottsstatistik och göra öppna analyser.

Anf. 72 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag tror att vi alla kan enas om att det är ett alldeles särskilt vedervärdigt brott att bryta sig in hos äldre och att utnyttja den utsatta situation som många befinner sig i. Detta måste naturligtvis bekämpas med kraft.

Låt oss titta i statistiken på hur vanligt detta är. Som en särskild grupp definieras i statistiken brott mot den som på grund av ålder eller funktionshinder har nedsatt motståndskraft. Detta kan vi följa år från år. När det gäller stöld skedde ungefär 5 000 sådana fall år 2016. Det blev faktiskt en topp 2015 då antalet låg på 5 600, men efter det blev det en nedgång. Annars ligger det på ungefär 5 000 fall per år.

Bland bedrägerierna har vi sett en tydlig uppgång de senaste tio åren mot just denna grupp. Samma sak gäller rån, där det finns en tydlig uppgång. Även för dem blev det en tydlig topp 2015, och sedan blev det en

dipp ned 2016. De är mycket färre till antalet eftersom det är ett grövre brott.

Vad ska man göra åt detta? Först och främst handlar det om att se till att polisen kan arbeta effektivare. Jag nämner Circagruppen, och Lars-Arne Staxäng har information direkt från väst där denna grupp är placerad. Gruppen gör ett väldigt bra arbete.

Varje dag går man i gruppen igenom de brott mot funktionsnedsatta som har anmälts i hela landet. Varenda dag sätter man sig alltså ned för att titta på detta för att identifiera gärningsmän, förstås, och för att identifiera mönster. Då kan man se om exempelvis stöldligor är ute i ett visst område. Gruppen har också kopplat ett särskilt åklagarstöd till sig, vilket också är viktigt. På detta sätt sköts alltså brottsutredningarna.

Sedan nämnde jag det förebyggande arbetet. Det handlar bland annat om samarbete med PRO och SPF, och då gäller det snarare utbildning om hur man skyddar sig mot brott som dessa. Det här är också viktigt.

Vidare finns även den större brottsamordning som polisen måste ägna sig åt.

För övrigt går vi in med mycket pengar till polisen under kommande år. Nästa år handlar det om 2 miljarder.

Jag har aldrig varit otydlig eller försökt dölja vilka slags förövare detta ofta handlar om. Många av dessa brott, liksom inbrotten totalt sett, begås av internationella stöldligor. Därför har vi fått ett särskilt uppdrag från statsministern att speciellt jobba med detta.

Rumänien och Litauen är två länder som vi måste bli bättre på att samarbeta med. Jag träffade representanter för Rumänien så sent som förra veckan. De erbjöd polisstöd till Sverige för att de helt enkelt ska kunna sända hit poliser som ska hjälpa till med de förundersökningar som vi gör här.

Jag tog upp samma sak med Litauen, och då handlade det både om polisarbete och om ytterligare en sak. Lars-Arne Staxäng sa att straffen bör vara hårdare. Ja, det bör det vara för detta. Men jag tycker dessutom att de bör avtjäna sina straff i hemländerna. Detta är något som vi tar upp med både Rumänien och Litauen men även med andra länder som kan komma att bli berörda.

Vi måste också hitta bättre metoder för att hindra utförsel av stöldgods ur landet. Här återkommer vi med åtgärder.

Man kan konstatera att inbrotten i Sydsverige har minskat med nästan 30 procent sedan vi införde gränskontrollerna. Detta tror jag också har betydelse; man drar sig helt enkelt nu från att begå den här typen av brottslighet.

Jag tror alltså att nyckeln finns i bättre polisutredningar, bättre samarbete med de länder som det kan handla om och ett bättre förebyggande arbete.

Anf. 73 LARS-ARNE STAXÄNG (M):

Herr talman! Jag vill fråga statsrådet Johansson vilka fler myndigheter och andra samhällsbärare och organisationer som man skulle kunna samarbeta med för att få en större utväxling när man försöker klara upp dessa brott. Jag tror inte att polisen ensam alltid klarar detta.

Nästa fråga gäller om man funderar på att ta fram bättre och säkrare – och framför allt mer enhetliga – legitimationer för både myndigheter och

Prot. 2017/18:54
20 december

Svar på
interpellationer

godkända yrkesarbetare. Det måste vara enhetligt så att allmänheten kan känna igen dem och känna sig trygga. I dag kommer någon med en allmän legitimation och människor vet inte om det hela stämmer eller inte. På så vis kan man ta sig in i husen.

Jag är tämligen övertygad om att det är mycket viktigt att samverka mer så att misstänkta bilar och personer också kommer till polisens kännedom.

Efter att jag ställde min interpellation till statsrådet Johansson har många människor blivit utsatta. Kollar man detta ser man att det har skett i de flesta delar av Sverige, inte minst i väst. Statsrådet hänvisade både till den särskilda gruppen och till polisen. De har känt frustration över att mycket har hänt. Det har även skett i bland annat Halland, Skåne, östra Sverige och Jämtland, och det har skett i december 2017.

Precis som jag sa förut går det här upp och ned i statistiken. Under senare delen av 2016 var det en nedgång. Sedan har det kommit en kraftig uppgång under hösten i år.

Finns det några straffskärpningar på gång inom området? Jag lyssnade in att man skulle kunna få avtjäna sina straff i hemlandet, vilket är ett utmärkt förslag. Jag tycker absolut att det bör vara en kraftigt försvårande omständighet att utsätta en sjuk, gammal eller värlös person för brott. På samma sätt resonerar vi ju kring våldtäktslagstiftningen. Detta är en försvårande omständighet.

Utförsel av stöldgods är också en viktig sak. Jag tror att vi måste ha en uppstramning när det gäller detta. Tullen måste få fler möjligheter att även kunna kontrollera bilar och laster som går ut ur landet och inte bara dem som kommer in.

Jag ställde våren 2017 en interpellation om detta till Anders Ygeman. Det här tror jag är en av de riktigt viktiga bitarna. Det ska inte bara vara att komma till Sverige och plocka med sig en massa saker och sedan kunna åka rätt ut och kanske hem med detta. Det är naturligtvis flera åtgärder som måste vidtas.

Anf. 74 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Morgan Johansson har aldrig sökt dölja vilka förövare det handlar om, och det är bra. Internationella stöldligor står för mycket av brottsligheten i Sverige. Det känner vi till. Det jag är kritisk mot är att Morgan Johansson, regeringen och Brottsförebyggande rådet anser sig kunna bedöma brottsligheten i dag, 2017, med ledning av statistik och analyser från 1994, 2001 och tidigare. Det är obegripligt, men det återkommer vi till.

Men har allmänheten och medborgarna en bra bild över det här som polisen och Morgan Johansson känner till? Jag är inte säker på det. Vilka är det som begår åldringsbrott och vägpiratrån? Det är relevant information, tycker jag. Vill man av de bästa skäl smyga lite med detta menar jag att det är kontraproduktivt. Allmänheten drar sina egna slutsatser, och rykten sprids. Det är bättre att redovisa verkligheten som den är, som Morgan Johansson har gjort i dag. I en öppen demokrati måste verkligheten kunna redovisas och diskuteras.

Min fråga till Morgan Johansson är helt enkelt: Varför, Morgan Johansson, för Brottsförebyggande rådet och Statistiska centralbyrån inte

någon statistik där brott och nationalitet kopplas samman? Sverige är kanske den enda västerländska demokrati där det är på det sättet.

Prot. 2017/18:54
20 december

Anf. 75 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Till Staffan Danielsson vill jag säga att vi kommer att föra den diskussionen i nästa interpellationsdebatt. Jag tycker att vi tar den då. Men det korta svaret är att vi aldrig från regeringens sida har förbjudit Brå att ta fram några analyser, vilket man gjorde 2005. Det får man gärna göra om man vill. Men vi tar som sagt den diskussionen i nästa interpellationsdebatt.

Lars-Arne Staxäng frågar mig om fler myndigheter. Jag tror att det här ofta handlar om organiserad kriminalitet. Som när det gäller all organiserad kriminalitet måste man samverka mellan olika aktörer. Polisen är en viktig del, men det kan också handla om sådant som Ekobrottsmyndigheten och Kronofogden. När man går på individer som är aktiva i de här nätverken kan man använda sig av Försäkringskassan. Det finns sedan några år tillbaka en mycket starkare myndighetssamverkan riktad just mot organiserad kriminalitet, och denna samverkan har haft framgång på många sätt. Alla vet ju vad man gjorde i Södertäljefallet för att gå på den organiserade kriminalitet som fanns där. I Malmö gör man nu på precis samma sätt. Man samverkar väldigt nära med kommunen kring olika miljöer som präglas av stor brottslighet, till exempel Norra Grängesbergsgatan, som man nu går på. Nu avviker jag lite från ämnet, men det gemensamma är hur man går på organiserad kriminalitet, och det gör man genom samverkan mellan många olika myndigheter.

Legitimationsfrågan togs upp. Vi tillsatte Lars-Erik Lövdén som särskild utredare av brott mot bidragssystemen. Han kom med en lång rad förslag i våras. Ett av förslagen var att vi måste få ett bättre system för id-handlingar. Vi har väldigt många som kan utfärda id-handlingar, vilket också medför att de kan se väldigt olika ut. Det leder till en osäkerhet om vad det egentligen är för typ av id-handlingar. Vi har under hösten tillsatt en utredning för att se över om man kan begränsa det här på ett sådant sätt att det blir större säkerhet om vad det egentligen handlar om. Där är vi på väg fram.

När det gäller de internationella stöldligorna håller vi just nu på med ett särskilt uppdrag som jag fått från statsministern. Vi ser förstås över brottssamordningen, hur utredningarna genomförs och om man kan förbättra polisens arbete med det här. Men vi har också de bilaterala kontakterna. Jag nämnde Litauen och Rumänien. Jag ska nämna ytterligare ett land, och det är Georgien, där det finns aktiva brottsnätverk. De inriktar sig inte bara på Sverige utan även på till exempel Danmark, Tyskland och Norge. Det handlar inte heller bara om brott mot äldre, även om det är en del av det. Det handlar om inbrott i villor och sommarstugor. Det handlar om stölder av båtmotorer. Ibland lyckas man till och med få med sig skogsmaskiner. Det är ganska grov kriminalitet i den meningen att man stjälar för stora värden. Vi ser över hur polisen jobbar och hur vi kan jobba bättre med de länderna. Dessa länder vill också slå ned hårt på den här typen av kriminalitet. De tycker inte alls om att detta kan utgå från deras mark. Jag har mötts av stor konstruktivitet från de länderna när jag tagit upp frågan.

Svar på
interpellationer

Slutligen ska jag säga något om straffmätningen. Vi skärpte straffen för de grova rånen den 1 juli, så det är redan genomfört. Sedan ska domstolarna när de gör bedömningar av de här fallen också ta hänsyn till om brottet har utförts mot en person i en särskilt utsatt situation. Det regelverket tycker jag är bra.

Anf. 76 LARS-ARNE STAXÄNG (M):

Herr talman! Jag tackar ministern för de ärliga svaren. Inte minst det senaste inlägget andades mycket känsla och frustration mot dem som utför de här brotten. Det kände jag, och det säger jag med stor tillfredsställelse.

Jag tror att en av lösningarna, som statsrådet Johansson var inne på förut, är ett samarbete med de nationer där stöldligornas hemvist finns. Det kan vara Litauen, Rumänien eller andra länder. Det kan vara Europa i övrigt. Det behövs ett bättre samarbete med deras polis, tull och rättsväsen, kanske till och med ekonomiska överenskommelser när det gäller fångelser eller andra saker. Det behövs också ett samarbete där informationer skickas fram och tillbaka. Ofta är de här människorna kända i hemländerna, och kanske har de utfört samma brott där. Just därför blir det ofta en bättre upplärning om man kan göra på det sättet.

Jag tackar för debatten. Jag är väldigt nöjd med att frågan har kommit upp på dagordningen, för det här måste vi stävja. God jul och gott nytt år!

Anf. 77 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag vill också tacka för en bra debatt. Jag tror inte att vi har några meningsskiljaktigheter om vad som i grunden ska ske. Vi måste ha resurser nog till polisen, så att den klarar av att göra brottsutredningarna. Man måste se till att ta fram ännu bättre metoder. Jag har lyft fram det man gör inom ramen för Circagruppen, där man tittar speciellt på de brott som begås mot bland annat äldre.

Jag tror också väldigt starkt på samverkan med andra länder. Jag träffade den rumänske företrädaren för 14 dagar sedan i samband med ett ministerrådsmöte i Bryssel. Han sa: Vi är beredda att skicka polispersonal till Stockholm för att hjälpa till i förundersökningar när det kan röra sig om rumänska förövare. Det var hans initiativ. Precis som Lars-Arne Staxäng säger vet de vad det är för typer av grupperingar som finns där. Han sa också: Vi är beredda att ge svensk polis tillgång till våra register, så att ni kan se precis vad det är för typ av individer och brottsnätverk som det handlar om. Rumänien har inte gjort så här bara mot Sverige, utan det är ett antal västländer som de är angelägna om att samverka väldigt nära med vad gäller detta. Precis som jag sa tycker de heller inte alls om det som sker utan vill också komma bort från detta.

Vad gäller Litauen handlar det förutom detta också som sagt om var man ska avtjäna sina straff. Vi har just nu ett femtiotal litauiska medborgare i svenska fängelser. Jag tycker inte att de ska sitta där. Jag tycker att de ska sitta i litauiska fängelser i stället. Då måste vi också ingå ett bilateralt avtal med Litauen i den delen.

Avslutningsvis vill jag önska Lars-Arne Staxäng en riktigt god jul och en välförtjänt ledighet de kommande dagarna och veckorna.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 78 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Staffan Danielsson har ställt ett antal frågor till mig om brottsligheten bland svenskar och utlandsfödda och behovet av ny statistik.

Regeringen förbjuder inte Brå eller andra myndigheter att genomföra studier eller att redovisa statistik om härkomst och brott. De två studier som Brå publicerat genomfördes också på myndighetens eget initiativ.

Det är också Brå, som statistikansvarig myndighet, som beslutar vilka variabler som ska ingå i kriminalstatistiken. Brå redovisar inte uppgifter över härkomst. På samma sätt omfattar statistiken inte heller andra variabler med koppling till överrepresentation i brott, såsom utbildningsnivå eller inkomst. En viktig anledning till det är att Brå bedömer att sådana uppgifter lämpar sig bättre i forskningsstudier än i statistik då de kräver djupare analyser för att vara användbara.

Regeringen bedömer att det inte finns anledning att ge Brå i uppdrag att göra ytterligare en likadan studie om härkomst och brott som de studier myndigheten tidigare har gjort. Vi vet redan, från Brås studier och från andra studier, att personer med utländsk bakgrund är överrepresenterade i brott. Det gäller både som gärningspersoner och offer. Vi vet också att en stor del av överrepresentationen i brottslighet beror på skillnader i uppväxtförhållanden i Sverige.

Denna skeva fördelning av brottsligheten är inget som regeringen blundar för eller mörkar. Tvärtom har regeringen vidtagit och fortsätter att vidta ett stort antal åtgärder både för att minska segregationen och för att bekämpa brottsligheten.

Det är viktigt med kunskap. Och det finns ett stort behov av kunskap inom hela det kriminalpolitiska området. Regeringen har exempelvis nyligen gett Brå i uppdrag att analysera orsakerna till ökningarna av sexualbrott och att studera hur rättsväsendet hanterar våldtäktsbrott. Regeringen har även gett Brå i uppdrag att studera tystnadskulturer och övergrepp i rättssak och lämna förslag på hur det skulle kunna motverkas.

Anf. 79 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Jag har utförligt i min interpellation redovisat bakgrunden till min kritik av att Sverige som ett av mycket få länder, kanske det enda demokratiska landet i världen, sedan 1994 inte redovisar statistik för brott och grova brott utifrån vilken nationalitet förövaren har. Morgan Johansson använder uttrycket härkomst, som är luddigt. Det jag har frågat om är nationalitet och i analyser kanske födelseland, som Brå redovisade 1994 och 2005. Varför är inte jag och medborgarna betrodda att få ta del av detta?

Lika stark är min kritik av att Brå inte gjort någon analys av brottsligheten bland svenskar och invandrare sedan perioden 1997–2001, trots att migrationen till Sverige sedan dess uppgått till någon miljon människor eller mer samtidigt som enskilda grova brottstyper ökat väsentligt i omfattning.

Jag bad förra året riksdagens utredningstjänst om statistik om brottsligheten kopplad till nationalitet och så vidare. Nej, det kunde man inte få fram. Detta skulle inte medborgare, riksdagsledamöter eller medier få ta del av, enligt Brå. Däremot kan brottsforskare få tillstånd att ta del av dessa uppgifter.

Uppenbarligen har polisen en del uppgifter som ibland presenteras, senast i förra veckan av justitieministern själv som plötsligt mycket precist angav att över hälften av de växande bostadsinbrotten i Sverige utförs av stöldligor från Östeuropa. Det är öppet och bra.

Svenska Dagbladet skrev i en faktaruta vid samma tillfälle att ”Ungefär hälften av alla bostadsinbrott står internationella stöldligor för — —: Källa: Polisen, Villaägarna”. Brå angavs inte som källa eftersom Brå inte anser detta vara relevant. Det är, justitieministern, fullständigt häpnadsväckande.

Brå gjorde 2005 en helt annan bedömning: ”En kunskapsbaserad bild av svenskars och invandrades brottslighet är bättre än en som är grundad på gissningar och personliga uppfattningar. Avsaknad av aktuella fakta om brottsligheten bland utrikes födda och deras barn underlättar att myter skapas och bekräftas. — — — En korrekt bild av problemens omfattning och utveckling torde i stället vara den bästa grunden för att analysera förhållandena och förbättra alla invånares förutsättningar att fungera väl i Sverige.”

Det sa Brå 2005. Jag instämmer fullständigt. Att söka mörka verkligheten är kontraproduktivt. Medborgarna får genom rykten och spekulationer i sociala medier och på andra håll i stället ofta uppfattningen att nästan alla brott begås av andra än svenskar, vilket självfallet inte stämmer.

Justitieministerns svar är försiktigt och passivt. Han lastar över allt ansvar på Brå och avser själv att inget göra för att relevant statistik ska föras så att medborgare, riksdagsledamöter och medier, och inte bara ministrar, poliser och forskare, ska kunna få ta del av den. Statsrådet har också sagt att statistik och analyser som tidigare fanns ”inte skulle tillföra kunskap med potential att förbättra det svenska samhället”.

Här är statsrådet ute på djupt vatten. Endast statistik som ger kunskap som kan förbättra samhället skulle alltså få föras. Hur vet man det? Det ansåg man sig kanske veta i DDR och andra diktaturer. Statistik ska beskriva verkligheten. Ju bättre vi i vår öppna demokrati känner verkligheten, desto bättre kan vi naturligtvis analysera den och utforma åtgärder för att förbättra den.

På andra samhällsområden och i andra länder är detta en självklarhet, men inte vad gäller brottsligheten i Sverige. Jag anser att justitieministern begår ett misstag när han inte vill ge Brå ett uppdrag att beskriva verkligheten.

Anf. 80 LARS-ARNE STAXÄNG (M):

Herr talman! Interpellationen från Staffan Danielsson är så angelägen att även jag går upp i debatten om frågan. Jag har funderat länge på varför Brå inte har gjort undersökningarna och om man själv valt att stå utanför. En av Brås viktigaste arbetsuppgifter är att kunna visa vetenskaplig evidens just i den typen av statistik.

Det är jätteviktigt att det kommer fram opartisk statistik som vi kan lita på och sedan ta hänsyn till i politiska beslut men också i den allmänna debatten. Det har alltid varit så att när sanningen inte får lov att komma fram är ofta lögnen ett mycket sämre alternativ. Det har ofta stora snedeffekter på det sättet att människor överdrivet. Ibland får kanske saker som borde komma fram inte komma fram över huvud taget.

Det värsta är att grupper kanske får en stämpel i sociala medier och så vidare. Det gör att främlingsfientliga krafter får riktig näring för det som de försöker att föra fram. Kanske är det till och med så att främlingsfientliga partier har växt på grund av att vi inte har en vetenskaplig evidens i de här frågorna.

Jag tänkte bara gå upp i detta anförande i den här debatten. Ni kan stryka det andra inlägget. Jag stöder Staffan Danielssons hemställan att vi får en vetenskaplig evidens i dessa frågor. Jag tror det är bra för Sverige som helhet och bra för den allmänna debatten.

Anf. 81 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Det en mytbildning att påstå att vi har förbjudit Brå att göra någonting, som jag var inne på tidigare. Det har vi förstås inte. Som jag sa i mitt svar gjordes de två tidigare studierna på Brås initiativ, och den senaste är från 2005.

Om Lars-Arne Staxäng och Staffan Danielsson gärna hade velat få en ändring på detta undrar man varför ni inte gjorde någonting under den borgerliga perioden. Det gick åtta år utan att den här frågan, vad jag vet, alls drevs.

Snarare än att vilja ha kunskap handlar det om att driva den politiska debatten i en särskild riktning. Jag har varit politiker länge. Jag vet att man ibland kan spela spel med politiken, försöka vidga konflikter och ägna sig åt saker som snarare ökar spänningar än håller ihop saker och ting.

Staffan Danielsson blandar ihop saker när han knyter an det till utländska stöldligor. I nästa andetag talar han om invandrare. Utländska stöldligor är inte invandrare. Det är personer som kommer till Sverige med det enda syftet att de ska begå brott här, och sedan åker de ut igen. Blanda inte ihop de två grupperna!

I den förra debatten diskuterade vi mycket hur vi kommer åt den typen av verksamhet. Men det handlar inte om invandring. Här handlar det om att det finns grupper som gärna vill kasta skulden på invandrare för allt möjligt. Det är så.

Man vill inte prata om att 20–25 procent av alla som jobbar i hälso- och sjukvården, till exempel, är invandrare. Det vill man inte prata om, utan man vill bara prata om eventuella brott som invandrare begår. Man vill inte heller prata om och uppmärksamma de brott som svenskar begår. Man blåser upp de brott som invandrare begår och försöker förminska de brott som svenskar begår, även om vi har en lång rad namn som vi vet är knutna till grov kriminalitet: Tony Olsson, Tommy Zethraeus, Lasermannen John Ausonius, Hagamannen Niklas Lindgren, Englamannen Anders Eklund och så vidare. Den typ av brott som begås av svenskar vill man inte prata om, utan bara om de brott som invandrare begår. Man hör en politisk retorik just nu som i varje enskilt fall alltid vill misstänkliggöra invandrare. Jag har mycket svårt för den typen av retorik.

Bilden är emellertid klar. Vi vet vad som gäller och hur det är: Personer med utländsk bakgrund är överrepresenterade när det gäller brott. Men denna överrepresentation minskar kraftigt när man räknar med de socio-ekonomiska faktorerna. Risken för att man ska begå brott ökar helt enkelt, oavsett härkomst, om man växer upp med föräldrar utan jobb och med dålig ekonomi och om man inte klarar skolan. Dessutom ökar risken för att själv bli utsatt för brott; det ska man komma ihåg.

För mig spelar det ingen roll om man är svart eller vit – om man begår brott ska man förstås buras in. Därför behövs polisresurser för att klara utredningarna och för att kunna bekämpa brotten. Men vi behöver också inrikta oss på att minska de sociala klyftor som många gånger är grogrund för denna typ av kriminalitet. Det handlar om ungdomsarbetslösheten, som har gått från att vara rekordhög till att nu vara rekordlåg. Det handlar om att satsa pengar på skolan i de utsatta områdena och så vidare.

Om Staffan Danielsson verkligen vill minska brottsligheten tycker jag att han i stället ska medverka till att minska de sociala klyftorna.

Anf. 82 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman och herr statsråd! Visst ska vi minska de sociala klyftorna, men det kan ta några decennier, Morgan Johansson. Under tiden måste vi bekämpa brotten.

Jag är häpen över justitieministerns och Brås nonchalans och vägran att dokumentera verkligheten genom statistik där brottslingars nationalitet anges. Detta görs som en självklarhet i statistik på andra samhällsområden, och det görs även i andra länder. Regeringen har inte förbjudit Brå – det är rätt – men statsrådet accepterar Brås passivitet.

När det gäller ordet invandrare har Brå själv sagt att det man 2005 undersökte var brottsligheten bland svenskar och invandrare. Det är alltså det ord som Brå använder. När det gäller allianstiden började jag driva detta i augusti 2016. Jag vill prata om alla brott, vem som än begår dem. Det är självklart. Jag tycker att det är trist att Morgan Johansson försöker blanda bort korten.

Morgan Johansson hänvisar till att Brå anser att uppgifter om nationalitet är mer lämpade för forskningsstudier, då de kräver djupare analyser för att vara användbara. Förlåt mig, men vad är detta för rappakalja? Statistik ska beskriva verkligheten. Sedan kan forskningen och praktiken analysera verkligheten djupare. Det är allvarligt att mörka verkligheten så att endast vissa betrodda har tillgång till den till skillnad från dem som inte är betrodda, till exempel medborgare, riksdagsledamöter och medier.

Dessutom gör frånvaron av relevant statistik, vilket Brå så väl beskrev i sin rapport 2005, att ryktesspridning och felaktigheter sprids och förstoras. Det är kontraproduktivt. Jag vill verkligen uppmana Brå och justitieministern att snarast se till att Brå och SCB återgår till att föra och offentliggöra relevant statistik på brottsområdet. Det ansvar man tar på sig om inte detta sker är betydande. Man mörkar verkligheten för medborgarna, och man bidrar till att missuppfattningar sprids och förstoras. Och man förbehåller endast dem som tillåts att ta del av verkligheten möjligheten att analysera den.

Jag står för att jag tycker att både Brå och justitieministern ligger nära tjänstefel när man undanhåller relevant information för medborgarna. Det är precis lika allvarligt, anser jag vidare, när Brå inte längre analyserar brottslighetens utveckling med bärning på svenskar och utlandsfödda trots att Sverige sedan 2001 har haft en mycket stor migration från många olika länder och världsdelar.

Stor enighet råder i dag om att det hedersvåld som tyvärr förekommer måste bekämpas med all kraft. Gruppvåldtäkter inträffar tyvärr ibland, och polisen för enligt färskas uppgifter inte ens statistik över dem, Morgan Johansson. Justitieministern har nu själv klargjort att över hälften av bostadsinbrotten i Sverige utförs av stöldligor från Östeuropa.

Att staten väljer att inte offentliggöra statistik, annat är styckevis när det passar, kan inte accepteras. Det försämrar möjligheterna att känna till verkligheten, och det försvårar för dem som vill analysera. Naturligtvis kommer därför åtgärderna för att förhindra och förebygga brott inte att bli så bra som de borde och måste bli.

Därför, Morgan Johansson, anser jag att din och Brås naiva inställning på området innebär att färre brott kan förebyggas och förhindras. Jag upp-
repar: Morgan Johanssons och Brås naiva och ansvarslösa inställning innebär att färre brott kan förebyggas och förhindras.

Morgan Johansson talar om härkomst. Jag har som sagt inte använt detta ord. Vad är det för ord? Jag vill ha statistisk över brottsutvecklingen i Sverige där nationaliteten på dem som begår brotten ska kunna anges, som i alla andra länder. I analyser kanske man även ska ange födelselandet. Detta gjorde Brå 1996 och 2005. Jag förstår inte att Brå och regeringen kan tycka att verkligheten från 1900-talet ger oss facit för verkligheten i dag.

Anf. 83 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Den senaste Brårapporten är från 2005. Därefter kommer denna typ av analyser från olika forskningsinstitut så gott som varje år. Allihop visar ungefär samma sak: Det finns en överrepresentation av dem som har utländsk bakgrund när det gäller brottsstatistiken. Men om man räknar med de sociala faktorerna minskar denna överrepresentation kraftigt.

Problemet för Staffan Danielsson är att han blandar olika grupper i samma svep. I det ena andetaget pratar han om stöldligor. Det har ingenting med invandring att göra, utan det är individer som åker hit till Sverige bara för att begå brott och sedan ta hem stöldgods så fort som möjligt. Det har alltså ingenting med invandring att göra. I nästa andetag pratar han om asylsökande. Brottsligheten bland denna grupp är väldigt låg. Det finns få fall av brottslighet bland de asylsökande, men det är alltså *en* grupp som Staffan Danielsson pratar om. Sedan pratar han om invandrare generellt. Om jag uppfattar Staffan Danielsson rätt menar han att det kan vara en grupp som också omfattar folk som har kommit till Sverige men som har bott här i decennier, kanske till och med ända sedan de var barn. Är det denna grupp han ska analysera?

Jag har trots allt varit politiker så länge att jag ser vad Staffan Danielsson ägnar sig åt här. Det är inte regeringen som ägnar sig åt att misstänkliggöra eller något sådant, utan det gör man med den typ av retorik som är ägnad just åt att misstänkliggöra grupper på olika sätt. Jag tycker att det

viktiga är att vi ser till att ta fram information och statistik som gör att vi kan gå vidare och reda ut vilken typ av åtgärder vi ska gå vidare med.

När det gäller stöldligorna visar uppgifterna från polisen att mellan 30 och 40 procent av alla inbrott begås av stöldligor. Då tar vi tag i det och ser till att inrikta oss på de länder detta handlar om: Rumänien, Litauen och kanske Georgien. På så vis använder vi oss av den informationen.

Staffan Danielsson säger att också han vill minska de sociala klyftorna men att det kommer att ta flera decennier. Nej, det behöver det inte alls göra. Det handlar helt och hållet om vilken politik man är beredd att föra. Om man medverkar till en politik där massarbetslösheten återinträder i Sverige och där man vidgar de ekonomiska klyftorna mellan fattiga och rika kommer såklart också de sociala klyftorna totalt sett att öka, och därmed risken för att man till exempel dras in i olika typer av gängkriminalitet. Om man har ambitionsnivån att det ska ta flera decennier att minska de sociala klyftorna förstår jag varför borgerligheten hela tiden hamnar så snett som man gör.

Det kommer inte att ta många decennier att minska klyftorna. Vi har faktiskt redan gjort det under denna period. Skillnaden i fördelning mellan fattiga och rika ser ut att minska under de här åren. Det tar inte heller decennier att komma till rätta med kriminalitet av olika slag. Det handlar bara om vilken typ av verktyg och vilken typ av resurser vi är beredda att sätta in, till exempel i de utsatta bostadsområdena.

Fokusera på vilken typ av verktyg vi behöver för att bekämpa kriminaliteten! Det tycker jag är bättre än att göra sig till ett verktyg för dem som så gärna vill sprida mytbildning och fördomar om andra grupper. Det tror jag inte leder till något gott alls.

Anf. 84 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! De sociala klyftorna ska bekämpas, i Europa och i världen. De är väldigt stora, Morgan Johansson. Ur ett världsperspektiv är det tyvärr decennier det handlar om. Jag är den första att vara väldigt glad om det är bra förhållanden i Rumänien om fem till tio år. Vi ska göra detta så fort som möjligt. Då kan vi lägga den debatten åt sidan.

Stöldligor har inget med invandring att göra, säger Morgan Johansson. Är det kungsord? Nog finns det kopplingar när det gäller hur man invandrar till Sverige, hur man åker till Sverige och tillbaka och om man stannar i Sverige eller inte. Jag tycker att det har koppling till utlandet i alla fall.

Har jag pratat om asylsökande? Det vet jag inte att jag har gjort i dessa sammanhang. Där anser jag inte att Morgan Johansson har rätt.

Sedan gäller det brottsligheten. Jag vill alltså att vi för statistik om brott och nationalitet. Det är det jag har sagt. Morgan har inte sagt varför det inte ska vara möjligt. Det förs sådan statistik på alla andra samhällsområden. Det förs i alla andra länder. Varför är det inte öppna uppgifter? Jag menar att det nu är kontraproduktivt och att det är en grogrund för spekulationer och rykten på Facebook och i andra sociala medier. Det är bättre att lägga fast verkligheten. Jag menar att vi bromsar och förhindrar främlingsfientlighet om vi gör på samma sätt som man gör i andra länder. Jag tycker alltså att det är tvärtom.

Sedan gäller det brottsligheten bland svenskar och invandrare och hur den utvecklas när migrationen är mycket stor. Jag har citerat Brottsförbyggande rådets förord i rapporten från 2005. Ställ frågorna till Brå i stället! Rapporten är från 2005, men den statistik som den bygger på är från 1997–2001. Det är 16 år sedan, Morgan Johansson.

Prot. 2017/18:54
20 december

Svar på
interpellationer

Anf. 85 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Återigen: Rapporten är från 2005, men det var inte sista gången som någon rapport om just denna fråga producerades – tvärtom. Det kommer forskningsrapporter vartenda år på just detta tema. De visar, som jag har varit inne på flera gånger, att det är en överrepresentation av människor med utländsk bakgrund i brottsstatistiken – så är det för övrigt inte bara i Sverige, utan det är samma mönster över hela världen. Men när man rensar den från de socioekonomiska faktorerna minskar det direkt. Det är den slutsatsen som är viktig, tycker jag.

Om man vill komma åt detta på längre sikt handlar det i stor utsträckning om två saker. Det ena handlar förstås om att bekämpa brotten i sig genom att se till att det finns polisresurser så att man kan bura in de mest brottsaktiva individerna. Det är den ena saken. Det andra handlar om hur de sociala förhållandena i grund och botten ser ut.

Jag var inne på detta tidigare. Jag sa att det faktiskt finns en tendens att de sociala klyftorna i Sverige har minskat under åren med vår politik. Det tycker jag i så fall är bra. Man behöver inte vänta i decennier på detta. Det handlar bara om vilken ambitionsnivå man har i botten.

Sedan gäller det stöldligornas karaktär. Det är personer som är medborgare i till exempel Rumänien eller Litauen. De sitter där och planerar sina brott. Sedan åker de till exempel till Tyskland, Danmark eller Sverige och begår brott där. Sedan för de ut stöldgods. Det är det jag menar. Den gruppen ska man inte blanda ihop med invandrare generellt eller med asylsökande. Då hamnar man fullständigt snett. Om du skulle titta på statistik över medborgarskapet för dem som begår dessa brott är det klart att du framför allt skulle se denna typ av grupp.

Jag tycker att slutsatsen är att vi måste gå på de sociala klyftorna.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellationerna 2017/18:221 och 235 om biogas

Anf. 86 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Gunilla Nordgren har frågat mig om vilka åtgärder jag avser att vidta för att produktionen av svensk biogas inte ska drabbas av ytterligare minskningar och nedläggningar samt vilka åtgärder jag avser att vidta för att svenska biogasproducenter både på kort och på lång sikt ska kunna konkurrera med sina utländska konkurrenter på lika villkor.

Karin Svensson Smith har frågat mig om regeringen inom en snar framtid kommer att föreslå åtgärder som förhindrar att svensk biogasproduktion konkurreras ut av biogasimport med produktionsstöd. Svensson Smith har även frågat mig om hur regeringen avser att uppfylla EU-direk-

tivet om alternativa drivmedel, hur gasfordon kommer att hanteras vid utformningen av miljözonsbestämmelser samt om regeringen kommer att underlätta för en omställning av lastbilsparken och har för avsikt att medfinansiera demonstrationsprojekt för biogas i lastbilar och bussar.

Båda interpellationerna berör biogasens ramvillkor, och jag har därför valt att ge ett samlat svar. Först och främst vill jag säga att jag delar interpellanternas oro över hur ett antal svenska biogasproducenter påverkas negativt på det sätt som vi ser i dag. Situationen är en direkt konsekvens av att länder valt både olika stödnivåer och olika typer av stödsystem.

Som jag utlovat vid tidigare debatter har jag haft kontakt med min danske ministerkollega Lars Christian Lilleholt och förklarat de problem som importen av biogas ger. Det har även förts diskussioner på tjänstemannanivå mellan Danmark och Sverige. Det är dock viktigt att komma ihåg att Danmarks statsstöd är godkänt av Europeiska unionen. Vi har därför också uppmärksammat frågan om dubbla stöd vid handel med biogas i de pågående förhandlingarna om förnybarhetsdirektivet.

Som tidigare utlovats har regeringen analyserat den uppkomna situationen och tittat på olika kortsiktiga lösningar. En lösning som ofta förs fram i debatten är att även Sverige ska övergå till produktionsstöd. Vi kan dock inte överge dagens styrmedel med skattebefrielse i en handvändning utan risk för att skapa nya problem för producenter och användare. Jag är övertygad om att interpellanterna håller med mig om vikten av att lösningen ger långsiktiga spelregler för investerare.

Regeringen avser därför inom kort att tillsätta en utredning som ska kartlägga hur biogasens nytta som resurs tas till vara på bästa sätt och ge förslag på hur biogas kan ges konkurrenskraftiga villkor och långsiktiga spelregler. Problematiken med importen av biogas med dubbla stöd kommer självfallet att ha en viktig roll i den utredningen.

Karin Svensson Smith har ställt ett antal frågor som bland annat berör tunga gasfordon. Detta är frågor som i huvudsak sorterar under andra statsråd, men jag ska ge ett översiktligt svar.

Vad gäller EU:s direktiv om alternativa drivmedel bedöms regeringens nuvarande satsningar leda till att vi når målen i direktivet. Vad gäller miljözoner pågår beredningen på Regeringskansliet, och självklart kommer Klimatkommunernas och andra aktörers synpunkter att beaktas i det arbetet. Beredningen pågår även av regeringens satsning för att medfinansiera uppbyggnad av demonstrationsprojekt – den så kallade fordonsmiljarden. Regeringen har även på andra sätt förbättrat möjligheterna att ställa om lastbilsparken och främja produktionen av biogas, inte minst genom den fortsatta skattebefrielsen för just biogas.

Anf. 87 GUNILLA NORDGREN (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Jag konstaterar att ministern i sitt svar på min fråga är överens med mig och oss om att situationen för svensk biogasproduktion är utsatt, olycklig och oroande. Så långt är det bra.

Vi hade en debatt om detta i maj månad. Vi var då ganska överens. Men nu sägs det i svaret att man har haft en träff, att det har varit lite diskussioner på tjänstemannanivå och att man inom kort ska tillsätta en utredning. ”Inom kort” sas i maj också. Frågan är: Vad är på kort sikt, och vad är på lång sikt?

Biogas är oerhört mycket mer än ett bränsle. Biogasproduktionen är en av grundpelarna i ett hållbart samhälle. Det handlar om hur vi nyttjar våra egna tillgångar. Det är en viktig del i arbetet med att nå målet om fossilfrihet och minskade utsläpp. Vi har potential att öka biogasproduktionen. Det ger oss tillgång till flexibel och trygg energi. Den genererar dessutom näringsrika rötresten som innehåller värdefull fosfor, och detta är godkänt som biogödsel. Det finns alltså många mervärden.

Min fråga var: Är man beredd att diskutera med Danmark? Då menar jag på kort sikt och på lång sikt.

På lång sikt handlar det om att vi ska behålla reglerna även efter 2020, tillåta mellangrödor och den debatten. Men det är som sagt var efter 2020. Problemet är ju att nu läggs anläggningar i malpåse. Det görs inte återinvesteringar i befintliga anläggningar. En stor anläggning i Skåne har gått över i finsk ägo. Detta håller liksom inte på sikt.

Jag sitter i miljö- och jordbruksutskottet, och vi har många diskussioner om att öka insamlingen av matavfall. Men om vi inte kan producera biogas av det, eftersom den kommer från Danmark, lär man ju få elda upp matavfallet.

Det här hänger ihop. Det är en stor fråga, och jag efterlyser vad man kan försöka göra på kort sikt. Man skulle kunna tänka sig en kretsloppspremie, för det är ju dubbel nytta med biogasen. Dels använder vi våra egna produkter, dels får vi biogödsel som är godkänd för ekologisk odling. Det, menar jag, är verkligen cirkulär ekonomi.

Det är nödvändigt att vi har den här konsekventa beskrivningen. Skattebefrielse har länge varit ett viktigt styrmedel, men eftersom den gas som importerar får samma skattelättnader får till exempel Danmark, som ligger mig nära, en dubbel lättnad, dels i produktionsledet, dels i form av den skattebefrielse som vi har i konsumtionsledet. Vi är helt överens om problemet.

I Tyskland har man också subventioner, vilket gör att marknaden för begagnade biogasbilar är jättesvår. Det är svårt att köpa en begagnad biogasbil i Sverige, för de går till Tyskland.

Detta har så stora och vida konsekvenser, och jag blir lite "lissen" när det fortfarande heter att regeringen "inom kort" ska tillsätta en utredning, för det sas ju i maj också.

Detta är även en fråga om civil beredskap, och det är något som ligger mig väldigt nära. Försvarsberedningen kom i dag med sitt första utkast. Jag har inte hunnit läsa det, bara det som stod om civil beredskap. Vid en blockad är det viktigt att vi kan producera vårt eget bränsle.

Anf. 88 KARIN SVENSSON SMITH (MP):

Herr talman! Sverige går i otakt med övriga Europa när det gäller biogasen. Importerad gas med produktionsstöd i hemlandet får alltså skattebefrielse när den säljs i Sverige, alltså ett dubbelt stöd, medan den svensktillverkade biogasen bara får skattebefrielse och inget produktionsstöd.

Vi vet resultatet: Vid varenda ny upphandling tappar den svenska biogasen sina kontrakt. Detta är mycket allvarligt, för det är ju nedlagt någonstans mellan 6 och 7 miljarder av statliga, lokala och privata medel för att skapa ett kretslopp.

Det här är också en lösning som har en stark folklig förankring, och jag tror att vi måste bemöda oss om att göra klimatpolitiken mer begriplig och accepterad bland folk i allmänhet. Svenskarna är bland de människor i världen som är mest oroad för klimatförändringarna och som även är beredda att göra någonting. Att sortera ut matavfall som sedan blir bränsle i bilen och ersätter klimatpåverkande fossila bränslen är lätt att förstå, och det har ökat underlaget för vad kommuner gör.

Därför är det nu väldigt viktigt att vi inte drar undan mattan för det här genom att det inte finns någon avsättning för den biogas som produceras i de lokala verken.

Jag har all respekt för alla initiativ som regeringen har tagit. Om man läser i den senaste budgeten ser man att det inte är få. Jag har också stora förhoppningar på den utredning som Ibrahim Baylan hänvisar till i sitt svar, men risken är att de anläggningar som är tänkta att räddas inte finns när utredningen är färdig. Det är en akut fråga.

Jag har också all respekt för statsrådets samtal med sin danska kollega, men om Danmark har fått det här stödet på 700 miljoner om året notifierat och godkänt av EU och det går till lantbruket tror jag inte att det är särskilt troligt att de avstår från det. I princip handlar det om det danska lantbruket, vilket ju är en av deras basnäringar.

Jag tror alltså inte att den vägen är framkomlig, utan den enda vägen som jag kan bedöma är framkomlig är att vi gör någonting motsvarande men att vi då utvidgar metangasreduceringsstödet så att det kanske blir en kretsloppspremie som omfattar allt organiskt avfall med undantag av matrester i offentlig sektor. Det är ju inte särskilt rimligt att vi uppmanar folk att minska matsvinnet och sedan betalar dem för att inte göra det.

I övrigt finns det, och kommer alltid att finnas, organiskt avfall som uppstår vid reningsverk, livsmedelsindustrier och lantbruk. Det handlar till och med om en trippelnytta, Gunilla Nordgren: Man reducerar metangasavgången, och metan är ju klimatpåverkande, man producerar ett förnybart bränsle och man producerar biogödsel.

Därför undrar jag om Ibrahim Baylan är beredd att överväga möjligheten att vidga metangasreduceringsstödet och göra det till en kretsloppspremie som omfattar även annat avfall, detta för att förhindra nedläggning av det som är en så klok investering i att producera biogas från organiskt avfall.

Anf. 89 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Förra veckan misslyckades jag med matlagningen. Jag skulle göra en korv Stroganoff till mina barn. Det brukar jag göra av och till, men den här gången blev det lite misslyckat eftersom det dröjde lite för länge innan grädden åkte i. Det blev inte så bra, så barnens vilja att äta upp maten var tyvärr mindre än vanligt.

I sådana lägen känns det ändå bra att veta att de där matresterna inte bara går till spillo utan att de går till den lokala biogasanläggningen, som omvandlar det till något som är värdefullt såväl för vårt samhälle rent ekonomiskt som för miljön och klimatet, nämligen biogas som kan ersätta fossila källor.

Detta har vi i många delar av landet vant oss vid. Det är någonting bra. Så långt är vi alla överens.

Det som har hänt, herr talman, är att sedan Danmark fick sitt produktionsstöd godkänt har, precis som interpellanterna tar upp, en del kommersiella aktörer kommit på att man ju kan importera den där produktionsstödda gasen till Sverige, där vi har ett konsumtionsstöd, och därmed dra nytta av båda systemen för att förbättra sin konkurrenskraft.

Så var det aldrig tänkt. I de samtal som jag har fört med Danmark – och jag kan bekräfta att man även där säger att det här är ett problem, för tanken har ju aldrig varit att den danska staten ska hålla på och subventionera de svenska konsumenterna på det här sättet – har vi gått igenom och tittat på om man i något led kan förhindra detta.

Det har visat sig såväl i Sverige som i Danmark att det är väldigt svårt, eftersom vi har ett EU-regelverk som säger att man inte får förhindra gränsöverskridande handel. Vi har också tittat på om det finns några andra sätt att skruva på systemet, men även det har visat sig juridiskt väldigt svårt.

Vad har då regeringen gjort sedan vi stod här senast, utöver de samtal och den dialog som vi har haft med danskarna för att försöka hitta en lösning på problemet?

Vi har, precis som Karin Svensson Smith för fram, lagt fram ett antal förslag, inte minst i den budget som riksdagen precis har tagit ställning till, som handlar om att ytterligare stötta den svenska biogasproduktionen. Det handlar till exempel om den kraftiga ökningen till Klimatklivet, och där vet vi att biogasproduktion kanske är den enskilt största delen som får stöd.

Vi har förstärkt satsningen på biogas från gödsel genom att förlänga den höjda budgeten för metangasersättningen som Karin Svensson Smith pratar om. Jag tycker att det förslag som hon lägger fram är intressant, så det bör man titta vidare på.

Vi har också tidigare ökat stödnivån från 20 till 40 kilowattimmar och ökat budgeten i den satsningen.

Vi har med ett antal åtgärder tillsammans med branscherna försökt skapa infrastruktur för att vidare utveckla såväl fordon som biogasproduktionen.

Herr talman! Vi måste förstå att det är Sverige som sticker ut i och med att vi är ensamma om att ha ett konsumtionsstöd. I nästan alla andra europeiska länder har man ett produktionsstöd. Därför är min bedömning att vi kommer att behöva gå över till ett produktionsstöd och att det är lösningen på det här problemet.

Varför går det inte snabbare? Jo, det är för att det här är komplicerade system. De behöver dessutom godkännas av Europeiska unionen innan de kan införas, och det är viktigt att vi gör det rätt. Om vi går vidare och hastigt gör något som sedan antingen inte godkänns eller visar sig få helt andra konsekvenser har vi inte gjort biogasproduktionen en tjänst, utan då har vi gjort den en stor björntjänst. Det vill jag inte medverka till.

Anf. 90 GUNILLA NORDGREN (M):

Herr talman! Karin Svensson Smith och jag är överens. Det är inte alltid vi är det, men i det här fallet är vi det. Det kanske beror på varifrån vi kommer.

Prot. 2017/18:54
20 december

Svar på
interpellationer

Först har vi frågan om att vidga metangasreduceringsstödet. Det blir ett slags dubbelpremie eftersom stödet gör dubbel verkan. Det är bra om det går att titta på frågan.

Förutom att stödet skapar jobb på landsbygden måste vi komma ihåg att om det blir en blockad kommer danskarna inte att exportera någon gas till oss. Då gäller det att ha egen gas så att maten kan transporteras från landet till storstaden. Det är där många människor ska äta, men det är vi som bor på landet som producerar maten.

Ministern har svarat med allt som har gjorts, men det hjälper inte – än så länge. Situationen är akut. Vi talar om kapitalförstöring när de stora anläggningarna läggs i malpåse eller man inte ens gör återinvesteringar, som är fallet i andra anläggningar utanför Malmö.

Alla väntar. Alla vill ha långsiktiga regler. Det är rätt och riktigt. Men här måste ske något på kort sikt också. Jag hoppas att det tas med. Om man ska förhandla med EU med mera kommer anläggningarna att läggas ned – i alla fall i min del av landet. Då är det många miljarder som går till spillo.

Förutom att stödet skapar jobb och innebär en cirkulär ekonomi är det dessutom en beredskapsfråga. Vi kan ha oljelager och allt möjligt, men om Sverige utsätts för en blockad – det är mer sannolikt än att det kommer bombplan över landet – blir landet utslaget och det finns ingen el, ingen energi, inget bränsle. Om vi i Sverige kan producera eget bränsle så att saker och ting kan transporteras från plats A till plats B, och även ta in maten, då kan de transporterna skötas.

Jag skulle vilja be ministern att ta med min idé om dubbel kretsloppspremie och Karin Svensson Smiths idé om ökat metangasreduceringsstöd. Användningen behöver breddas. Det finns tunga lastbilar, som än så länge har svårt att gå på batterier, och de är inte heller helt miljövänliga att framställa. Vi får vänta ett tag på att batterierna för tunga lastbilar fungerar riktigt väl.

Det går också att ha en gasbusspremie. Nu har det blivit mycket med elbilar och att bonus–malus-systemet ger så och så. Då försämras det lite grann för hybriderna. Alla som bor på landet kan inte köra elbilar. Än så länge räcker de inte så långt. Då hade det varit utmärkt att ha hybrider som även kan köra på biobränsle. Då ökas efterfrågan på biogas.

Jag håller helt med om de långsiktiga frågorna. Men på kort sikt ber jag er att försöka hitta andra sätt att stötta biogasen så att den kan fortsätta att produceras. Vi måste även kämpa för att undantaget till 2020 kan fortsätta. Där finns diskussioner om mellangrödor. EU förstår inte att mellangrödor binder kväve, och de är inte tänkta som livsmedel. Det finns massor av sådana frågor.

Det kortsiktiga är viktigt för att inte gå miste om de statliga miljardinvesteringarna framöver.

Anf. 91 KARIN SVENSSON SMITH (MP):

Herr talman! Jag blev förstås mycket nöjd när jag hörde statsrådet Baylan säga att han är beredd att överväga att vidga metangasreduceringsstödet till att bli en kretsloppspremie och att det ska omfatta även annat organiskt avfall. Det ser jag verkligen fram emot, och det är mycket berättigat.

Det är fråga om mest lokala investeringar. Lantbrukare och kommuner har tillsammans byggt upp situationen i Jordberga. Tyvärr måste vi vara

glada över att finska staten via Gasum har köpt de fem största anläggningarna. Det är inte säkert att de hade funnits alls om inte finska staten hade gjort det.

Låt mig gå över till ett annat tema. Statsrådet Baylan sa i sitt svar att flera av de saker jag frågar efter är områden som tillhör andra statsråds beredningsansvar. Ja, det stämmer. Men Ibrahim Baylan är samordningsminister, och regeringen ansvarar för hela politiken. Jag tänker fortsätta att efterfråga hur man kopplar ihop klimat, handel och industri på ett klokt sätt.

Varje gång jag hör Stefan Löfven eller Isabella Lövin prata om att Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer blir jag oerhört stolt. Vår klimatambition i Sveriges riksdag, att minska inrikes klimatpåverkan med 70 procent till 2030, är den radikalaste i hela världen. Jag är så nöjd med detta.

Men det finns ingen motsättning i att klimatambitioner och industri och handel går hand i hand. Nu råkar stora svenska fordonstillverkare i Sverige vara duktiga på att tillverka bussar och lastbilar. Vissa av dem är näst största tillverkare sett i världsproduktion. Om vi kan ha Sverige som ett slags testarena för hur fordon använder biogas i stället för fossila drivmedel är det inte fråga om en motsättning. Tvärtom är det ett steg som visar att Sverige kan bli en permanent världsutställning för omställning till fossilfrihet.

Nu tror jag att de stora fordonstillverkarna inte själva trycker på regeringen så mycket. Är man näst störst på att sälja lastbilar är man kanske inte så beroende av försäljningen just i Sverige. Så många lastbilar säljs inte här. Men det är tråkigt om det som har utvecklats i Södertälje eller i Göteborg inte kan visas upp i Sverige. Då skulle kedjor skapas, Göteborg–Kalmar, för att ha LNG-hubbar, flytande biogas, så att de förträffliga gasbussarna och gaslastbilarna brukas.

Det är pedagogiskt att titta på hur det ska gå till att minska oljeberoendet, som är så otroligt dominerande. Folk är inte särskilt glada över att se varifrån oljan kommer som vi använder i Sverige. Vi har förvisso minskat beroendet av Mellanöstern, men vi har ersatt det med ett beroende av Putin, som till 60 procent står för den olja som används här. Jag känner mig inte särskilt trygg med det.

Jag har tittat lite grann i utredningen som lämnades till försvarsmministern i morse om civilförsvar. Jag tycker att det finns en förbättringspotential i det avseendet. Mycket kan göras här. Därför undrar jag om statsrådet Baylan kan tänka sig att resonera med handelsministern och industriministern om att fordonsmiljarden kan användas för att skapa en testsajt för gaslastbilar och eventuellt också gasbussar.

Anf. 92 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Jag tackar ledamöterna för en bra diskussion.

I stort är vi eniga om utvecklingen av biogasen. Frågan är vilka kortsiktiga lösningar som finns som också klarar en statsstödsprövning. Det är, som bekant, inte en helt enkel fråga alla gånger. Oavsett hur vi gör behöver vi långsiktigt hitta ett nytt stödssystem, och därför bereder vi nu direktiv i Regeringskansliet för att ta fram sådana. Till syvende och sist kommer vi

Prot. 2017/18:54
20 december

Svar på
interpellationer

inte undan problemen. Danmark har fått sitt system godkänt, och det kommer att läggas ovanpå de åtgärder vi vidtar oavsett vad vi gör. Där är vi överens, och vi ska fortsätta att fullfölja den linjen.

Karin Svensson Smith tar upp ett stort antal intressanta frågor. Utan att förhåva vare sig mina eller regeringens insatser tror jag att det absolut viktigaste vi gör för utsläppen från transportsektorn är det bränslebyte som riksdagen har ställt sig bakom. Det är de höga ambitioner som Karin Svensson Smith tar upp. Vi vet att den typen av reduktionsplikt som detta handlar om har en stor påverkan på både markerna och teknikutvecklingen. Det vet vi eftersom den har prövats på andra håll. Det svenska gröna certifikatsystemet är ett sådant exempel på elsidan, som alltid träffar sina mål och dessutom har bidragit till kostnadseffektivitet på ett sätt som jag inte tror annars hade skett.

Är vi beredda att göra insatser därutöver? Ja, det är vi. En del av dem har vi hört om här. Men jag ska inte stå här och lova att exakt så här och så här ska vi göra. Det brukar man inte göra som minister av ett mycket enkelt skäl: Innan man kommer dit måste man se över om det håller, både ekonomiskt och juridiskt. Men när det gäller viljan att försöka hitta en lösning på dessa problem finns det inga olika uppfattningar. Man måste bara hitta rätt teknik och göra det klokt – och långsiktigt hållbart.

Karin Svensson Smith tar också upp ett antal andra frågor. Ja, det är sant att jag är samordningsminister. Det är också sant att flera av de frågor som hon tar upp just nu bereds i Regeringskansliet. Vi håller på och dividerar i Regeringskansliet om exakt hur vi ska lägga upp detta.

Låt oss ta det här med demonstrationsanläggningar. Jag har tillsammans med min kollega Mikael Damberg träffat representanter för branscherna, och mitt intryck är att de är väldigt intresserade. De vill vara med och driva utvecklingen.

Ja, Karin Svensson Smith, du har helt rätt – Sverige är inte världens största marknad. Men vår vilja att pröva innovationer och nya metoder gör Sverige intressant som demonstrationsanläggningssajt. Det gör oss också intressanta för världens näst största lastbilstillverkare i detta fall, Volvo, men även för Scania som också är väldigt framåt.

Det arbetet ser jag fram emot att fortsätta, och jag är beredd att titta på hur vi pragmatiskt kan stötta den här utvecklingen och visa att det är fullt möjligt att leva ett gott liv, ett fritt liv, och göra det på ett sätt som inte förstör miljön och inte förstör klimatet. Jag tror att det är den kanske största insats vi kan göra som nation. Gör vi det på ett bra sätt kommer det också att gynna jobbtillväxt och tillväxt i vårt land, så detta är ett väldigt positivt och offensivt område. Jag ser verkligen fram emot att vi tillsammans fortsätter jobba med det.

Anf. 93 GUNILLA NORDGREN (M):

Herr talman! Det är ju bra att vi är överens, och jag förstår att ministern inte kan lova att vi ska göra exakt så här. Det inser vi nog alla. Men det var inte vad jag – eller Karin, tror jag – efterlyste.

Det här är på lång sikt och på kort sikt, och det är på kort sikt det är akut. Där kanske man kan titta på andra sätt, till exempel gasbusspremie, alltså saker som inte behöver ta så förfärligt lång tid för att man ska förhandla klart med EU och ändra från konsumtionsstöd till produktionsstöd.

Det är en process – det förstår jag också – och det är bra om regeringen jobbar på med det.

Ministern var också inne på att han är samordningsminister. Jag dansar också runt – jag har skrivit en motion som jag tror hamnar i försvarsutskottet om det här med civil beredskap och hela den tanken. Att vi ska ha eget bränsle för att kunna transportera oss själva och eventuellt mat är viktigt. Det tycker jag alltså inte är några problem; det får väl ministern ta med sig till sina kollegor. De sitter väl tillsammans någon gång och resonerar om saker och ting.

Det är också viktigt att bygga upp en infrastruktur med pumpar och så vidare.

Jag är lite ledsen över att man sänkte premien för hybrider, som alltså kör på gas och el. Nu är det bara el, och alla bor inte i storstäder. En del har lite långt att köra, och då är det väl bättre att de kör på biogas. Jag skulle själv hemskt gärna göra det.

Jag är glad att den här debatten blev av, och jag ser fram emot att ministern tar det här med sig och jobbar hårt för att vi ska lösa detta problem – på kort *och* lång sikt.

Jag vill passa på att önska god jul till ministern och herr talmannen.

Anf. 94 KARIN SVENSSON SMITH (MP):

Herr talman! Jag delar statsrådet Baylans uppfattning att bränslebytet sannolikt är det absolut viktigaste när det gäller att byta bränsle, för det utgår från att man behåller de lastbilar och bilar som redan finns. Det är tolv år till 2030. Vi varken kan eller vill att alla ska byta fordon på den tiden.

Problemet är att i dag är en väldigt stor del av det förnybara som ska in i bensin och diesel importerad. Vi behöver öka investeringarna i att använda skogsråvara som biodrivmedel. Det finns dock både tidsmässiga och biologiska begränsningar av hur mycket skog som kan bli bränsle. Det är just därför biogasen behövs vid sidan av bränslebytet för att hela ekvationen med minus 70 procent till 2030 ska gå ihop.

Jag undrar om Ibrahim Baylan är intresserad av att titta lite mer på EU:s infrastrukturdirektiv. Hela kedjan med bränsle, distribution och fordon måste ju hänga ihop. Gör den inte det kommer köparna av naturliga skäl att välja bort fordon de inte vet att de kan köra i hela landet.

Jag ser ju öppningar i utredningen om civilförsvar som lämnades till försvarsministern i dag. Ska vi klara en avspärning måste vi kunna försörja hela landet med energi. Kanske kan man titta på det tillsammans med EU:s infrastrukturdirektiv för att inte bara människor i Skåne och Västra Götaland ska kunna använda biogas utan det ska finnas tillgängligt i hela landet.

Jag tackar för den mycket konstruktiva debatten och för de konstruktiva svaren från statsrådet, och jag önskar alla en god jul.

Anf. 95 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Jag tackar interpellanterna för en bra diskussion om en fråga som är angelägen och som jag är glad att vi i grund och botten har en hyfsad samsyn kring.

Prot. 2017/18:54
20 december

Svar på
interpellationer

Vi vet att den mycket oturliga utvecklingen i södra Sverige med kombinationen av två stödsystem som inte var tänkta att kombineras nu påverkar den inhemska biogasproduktionen. Vi försöker hitta lösningar på detta – lösningar som håller, ska jag säga.

Herr talman! Det är klart att våra utmaningar utifrån ett försörjnings-trygghetsperspektiv, som båda interpellanterna tar upp, men också utifrån ett klimatperspektiv är stora. Men jag är övertygad om att de är fullt möjliga att lösa – och det kanske bästa med det hela är att det kanske går att göra det på ett sätt som klarar båda dessa perspektiv.

En bra förebild för detta är sättet på vilket vi blivit av med oljan i värmesektorn i Sverige. Där har restprodukter från den svenska skogen och avfall från hushållen blivit oerhört centralt.

Jag tror att det också på det här området finns mycket mer att göra, och regeringen gör oerhört mycket. Mycket av den infrastruktur som vi lagt fast under den här mandatperioden kommer att påverka och spela roll.

Det innebär inte att det inte finns mer att göra. Det gör det, för det här är en stor utmaning. Även om Sverige i dag är det land i Europeiska unionen som har högst andel förnybara drivmedel i transportsektorn ligger vi fortfarande alldeles för lågt, tycker jag. Det är därför jag för fram att jag tror att bränslebytet kommer att spela oerhört stor roll i det här sammanhanget. Jag är övertygad om att det med ett hållbart skogsbruk och en levande pappers- och massaindusti kommer att finnas restprodukter så att det går att leverera de biodrivmedel som det förutsätter.

Även om vi har stora utmaningar och problem känner jag mig full av tillförsikt. Jag önskar ledamöterna och herr talmannen med kansli en god jul och ett gott nytt år.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2017/18:252 om biomedicinska analytiker

Anf. 96 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Lena Asplund har frågat mig om de biomedicinska analytikerna har glömts bort i direktiven till utredningen om specialistsjuksköterskeutbildning och vissa andra hälso- och sjukvårdsutbildningar eller om jag anser att det inte behövs en specialistutbildning för de biomedicinska analytikerna.

Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att se över specialistsjuksköterskeutbildningen. Syftet med översynen är att den framtida utbildningen ska möta hälso- och sjukvårdens förändrade behov och ge studenterna den kunskap och förmåga som krävs för att självständigt arbeta som specialistsjuksköterska. Utredaren ska också bedöma behoven av en ändrad examensbeskrivning för barnmorskeexamen och bedöma behoven av en specialiströntgensjuksköterskeexamen. De utbildningar och yrkesgrupper som omfattas av utredningens uppdrag ligger varandra nära och har därför bedömts kunna hanteras inom samma uppdrag.

Endast för tre hälso- och sjukvårdsyrken regleras specialistkompetensen, nämligen för läkare, tandläkare och specialistsjuksköterska. 2009 års behörighetsutredning bedömde i betänkandet *Kompetens och ansvar* att

det inte finns förutsättningar för att införa skyddad yrkestitel eller någon annan form av behörighetsreglering för ytterligare yrkesgrupper.

Det finns fler sätt för en yrkesgrupp att nå djupare specialiseringskunskaper än bara genom en reglering av yrket. Universitet och högskolor har en långtgående frihet att baserat på studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens behov erbjuda utbildningar inom ramen för sina examenstillstånd. Det finns i dag flera lärosäten som erbjuder utbildningar inom biomedicin på avancerad nivå, liksom utbildning på avancerad nivå för fysioterapeuter, för att nämna några exempel.

Om arbetsgivarna bedömer att det finns behov av specialiserade kunskaper för att utöva vissa arbetsuppgifter kan de inrätta särskilda tjänster och uppställa särskilda kompetenskrav för sådana tjänster.

Svensk hälso- och sjukvård ska vara i världsklass. En förutsättning för att lyckas med detta uppdrag är en väl fungerande kompetensförsörjning. Det är arbetsgivarna inom hälso- och sjukvården som ansvarar för att säkerställa en fungerande organisation och bemanning inom vården, men staten ska bidra till detta genom att tillhandahålla en utbildning av hög kvalitet som svarar mot vårdens behov.

Ett nära samarbete mellan universitet och högskolor och sjukvårdshuvudmän krävs för att hälso- och sjukvårdens behov av personal med utbildning av hög kvalitet ska kunna tillgodoses. Jag välkomnar en dialog med berörda aktörer om hur högskolan ska möta vårdens kompetensbehov.

Anf. 97 LENA ASPLUND (M):

Herr talman! Jag får tacka statsrådet för svaret, men tyvärr svarar statsrådet inte på frågan om inrättande av en nationellt reglerad specialistutbildning för biomedicinska analytiker. Det är inte fråga om en behörighetsutredning, eftersom yrket biomedicinsk analytiker redan är reglerat i och med den legitimation som infördes 2006. Min fråga handlar om en reglerad specialistutbildning, liknande den för sjuksköterskor.

Statsrådet säger vidare i sitt svar att utbildning av yrkesgrupper som ligger varandra nära bedöms kunna hanteras inom samma uppdrag. Då verkar det närmast som om de legitimerade biomedicinska analytikerna glöms bort. Eller är kunskapen inte större om detta yrke, så att man inte förstår hur nära de andra det ligger?

Statsrådet säger vidare att det är arbetsgivarna inom hälso- och sjukvården som ansvarar för att säkerställa en fungerande organisation och bemanning inom vården men att staten kan bidra till detta genom att tillhandahålla en utbildning av hög kvalitet som svarar mot vårdens behov. Arbetsgivare inom vården efterfrågar en specialistutbildning inom biomedicinsk laboratorievetenskap för biomedicinska analytiker. Det behovet är stort.

En väl fungerande kompetensförsörjning inom vården förutsätter att det finns tydliga karriärvägar för samtliga professioner, vilket i dag inte alltid är fallet; det gäller bland annat biomedicinska analytiker. Avhoppet från programmet är stora, vilket har flera förklaringar. En är att man kommer till insikt om att det saknas karriärvägar.

Programansvariga på de olika lärosäten som tillhandahåller det biomedicinska analytikerprogrammet har i samarbete redan tagit fram ett förslag till struktur för en specialistutbildning. Specialistutbildning ska vara på

Prot. 2017/18:54
20 december

Svar på
interpellationer

avancerad nivå och vara kvalitetssäkrad genom reglering i högskoleförordningen. Ur patientsäkerhetsperspektiv är lokala lösningar inte något alternativ, och inte heller icke-reglerade kurser på högskolan. Sverige behöver en jämlik vård där det kan säkerställas att personalen har den kompetens som den högspecialiserade vården kräver, liksom morgondagens vård.

Jag vet att det har hållits ett möte mellan Vårdförbundet, Institutet för biomedicinsk laboratorievetenskap och statssekreterare på Social- och Utbildningsdepartementen. Vid det mötet påpekade bland annat Vårdförbundet att frågan om specialistutbildning är väl förankrad hos verksamhetsföretagare och lärosäten.

Därför undrar jag igen om statsrådet har förstått vad skillnaden är, vilket inte framgår av det svar jag har fått.

Anf. 98 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Tack, Lena Asplund! Jag tror mig ha förstått vad frågan är: om det ska finnas en reglerad specialistutbildning för biomedicinska analytiker. Svaret är att den bedömning vi gör baserat på tidigare utredningar är att det inte behövs i detta läge utan att det ska erbjudas när det finns ett behov i vården.

Sedan tidigt 90-tal är det universitet och högskolor som i huvudsak ansvarar för både utbudet och innehållet, utifrån de examensbeskrivningar som vi har fattat beslut om när det gäller den högre utbildningen. Detta ska matcha just arbetsmarknadens behov och studenternas efterfrågan.

Vi ser, efter den uppföljning som har gjorts av Lars Haikola, att man inte inom just vårdområdet och inom läroområdet fullt ut har klarat detta på ett bra sätt. Därför pågår väldigt många arbeten, och den utredning som gäller specialistsjuksköterskors kompetens är ett viktigt bidrag till att få detta att fungera bättre och motsvara uppdraget.

Skulle vi lägga in även detta uppdrag i den utredningen skulle den förlängas och fördröjas avsevärt. Vi ser det som otroligt viktigt att vi så snart som möjligt kan göra de förändringar som behövs för att vi ska kunna möta det mycket stora behov av specialistsjuksköterskor som finns i vården i dag. Det handlar om att vi ska kunna erbjuda en hälso- och sjukvård i världsklass.

Med detta sagt ska arbetet med hela kompetensförsörjningen inom hälso- och sjukvården kunna fortsätta. Där har regeringen också tagit initiativ och gett Socialstyrelsen och Universitetskanslersämbetet i uppdrag att göra bättre prognoser, även regionalt, för att huvudmännen tillsammans med universitet och högskolor ska ha ett bra underlag för att kunna dimensionera utbildningarna rätt och erbjuda rätt typer av vidareutbildning och specialistutbildning.

Sådana specialistutbildningar finns som sagt redan för biomedicinska analytiker. På Örebro universitet finns till exempel ett program som heter Metoder inom medicinsk diagnostik, som riktar sig just till biomedicinska analytiker som vill vidareutbilda sig och specialisera sig. Programmet omfattar 120 högskolepoäng och avslutas med en masterexamen. Utbildningen kan även avslutas efter 60 högskolepoäng och leder då till en magisterexamen.

Det kan vara så att fler universitet och högskolor behöver kunna erbjuda detta och att man som arbetsgivare behöver tydliggöra om man behöver

denna kompetens. Detta ska då ske inom ramen för den utbildningssamverkan som universitet och högskolor ska ha med de framtida avnämarna eller arbetsgivarna, i detta fall hälso- och sjukvårdens huvudmän. Detta är ett arbete som kan fortgå utan att vi behöver ge ytterligare uppdrag.

Skulle vi vilja förändra så att även detta regleras behöver det göras i en särskild utredning och inte inom ramen för denna.

Anf. 99 LENA ASPLUND (M):

Herr talman! Jag tycker att det är tråkigt att de biomedicinska analytikerna glömdes bort, för jag känner att det är så: De glömdes bort när man tillsatte denna utredning.

Det stämmer att denna utbildning finns vid Örebro universitet och har kommit till på initiativ av biomedicinsk vetenskap och vården. Men den finns ju bara där. Det behövs mer och på fler ställen.

Antalet legitimerade biomedicinska analytiker i verksam ålder är i dag ungefär 10 400. Av dem är ungefär 10 000 sysselsatta, varav 80 procent jobbar inom vården. Sju av tio av de biomedicinska analytikerna är över 45 år, varför pensionsavgångarna kan väntas bli rätt stora. Fram till 2035 beräknas tillgången ha minskat med ca 15 procent jämfört med i dag. Samtidigt räknar man med att efterfrågan på utbildade biomedicinska analytiker kommer att öka med 10 procent under samma period, och det säger sig självt att det kommer att bli en ordentlig brist på sikt.

Enligt Arbetsförmedlingens rapport *Var finns jobben?* för första halvåret 2018 har biomedicinska analytiker ett bristindex på 4,53 av 5,00. Det är alltså ett bristyrke.

Biomedicinsk analytiker är dessutom ett yrke där man inte egentligen dag ett efter utbildningen kan gå ut och jobba fullt ut; det kräver rätt lång erfarenhet, vilken bransch man än verkar inom. Det finns nämligen många olika saker man kan göra – jag ska komma till det.

En brist på legitimerade biomedicinska analytiker skulle också kunna resultera i att arbetsgivarna anställer andra, icke legitimerade yrkeskategorier, till exempel medicinska biologer eller biomedicinare. Detta skulle kunna utgöra en patientsäkerhetsrisk. En sådan person har en smalare kunskap och inte samma helhet när det gäller den analytiska processen som en biomedicinsk analytiker.

Då 70 procent av besluten inom vården baseras på diagnostik är detta en patientsäkerhetsfråga.

Vad gör då en biomedicinsk analytiker? Ja, det beror lite på inom vilken bransch man verkar: klinisk kemi, blodcentral, patologi eller klinisk fysiologi. Inom klinisk kemi är det väldigt mycket analyserande av blod. Man diagnostiserar helt enkelt sjukdomar. På blodcentralen tillhandahåller man blodtransfusioner, plasma och blodplättar, alltså trombocyter. Inom patologin är detta ett bristyrke i dag. Där behövs biomedicinska analytiker för att diagnostisera olika cancersjukdomar. Inom den kliniska fysiologin gör man också spirometrier, tar EKG, EEG och gör andra viktiga undersökningar. Utan den här yrkesgruppen skulle vi få stora problem inom vården.

Vi har redan problem inom vården med för få utbildade. Statsrådet säger att detta är viktigt att se över när det gäller sjuksköterskor, men jag skulle vilja säga att det är precis lika viktigt att se över den här frågan när det gäller biomedicinska analytiker. Utan dem och de olika laboratorierna

skulle sjukvården inte fungera. Det är ett kugghjul i den svenska sjukvården.

Anf. 100 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Tack, Lena Asplund! Jag delar uppfattningen att detta är en viktig yrkesgrupp, precis som alla yrkesgrupper inom vården. Vi är beroende av dem, och de är beroende av varandra för att vi ska få en hälso- och sjukvård som motsvarar de behov och förväntningar som vi har. Jag vill vara tydlig med att detta inte alls är en yrkesgrupp som på något sätt har glömts bort. Tvärtom är det en viktig yrkesgrupp.

I regeringen gjorde vi en bedömning av vad utredningen skulle omfatta, och vi ville inte att det skulle bli en väldigt lång utredning eftersom vi är i en krissituation när det gäller specialistsjuksköterskor. Även om regeringen bygger ut antalet platser är det svårt att få sökande. Här finns ett problem med hur arbetsgivarna hanterar specialistutbildade sjuksköterskor, både när det gäller deras möjligheter att vidareutbilda sig och när det gäller hur man använder deras kompetens efteråt. Det finns betydligt mer att göra.

Här måste jag ställa en fråga: Är det Moderaternas uppfattning att vi borde förlänga den här utredningen för att man också ska kunna ta in frågan om biomedicinska analytikers specialistutbildning? Det är i så fall ett viktigt besked till hälso- och sjukvården att detta också ska in i utredningen och att vi därför vill fördröja den. Eller ska man göra det på ett sätt som blir översiktligt och inte speciellt fördjupat? Det är ju inte heller ett sätt att ta detta på stort allvar.

Som sagt: Jag är öppen för att det kan behövas en vidare utredning om just det här, men då ska det göras i särskild ordning. Men fram till dess kan man fortsätta på den inslagna vägen. Vi är redan på spåret när det gäller att klara hela kompetensförsörjningen till vården genom de uppdrag vi har gett till UKÄ och Socialstyrelsen. Vi har också en nära samverkan med hälso- och sjukvårdshuvudmännen och de fackliga organisationerna.

Det är stora behov. Det är stora pensionsavgångar inom många yrkeskategorier, inte minst i den offentliga sektorn. Men när det gäller biomedicinska analytiker är det hela 13 universitet och högskolor som har examenstillstånd. Just nu har vi 1 275 helårsstudenter och 540 nybörjarstudenter.

Även här ska det dimensioneras. Till skillnad från Moderaterna fortsätter vi också utbyggnaden av högskolan med 25 000 nya platser fram till 2021, varav en del är så kallade fria platser som kan användas just till det som möter både arbetsmarknadens behov och studenternas efterfrågan.

Om det finns ett stort behov av fler specialistutbildade ska det gå till precis som i fallet med Örebro universitet. Behovet ska identifieras av arbetsmarknadens parter, arbetsgivare och fackliga organisationer, och så ska samverkan ske med utbildningsanordnare, så att man kan erbjuda rätt utbildning. Allt behöver inte styras från regering och riksdag för att det ska bli av. Vi har sedan 25 år tillbaka en modell där universitet och högskolor ska ta stort eget ansvar för utbildningsutbudet och där man också ska ha en nära samverkan med arbetsgivarna för att dimensionera och se till att det är rätt typ av utbildning.

Anf. 101 LENA ASPLUND (M):

Fru talman! Jag tycker att detta är en för viktig fråga för politisk pajkastning, så om statsrådet öppnar för en utredning av detta är jag väldigt tacksam. Det är en framkomlig väg. Med en specialistutbildning för biomedicinska analytiker blir yrket mer attraktivt, som vi har sagt här, och bristen kan minskas. Den avancerade vården behöver denna kunskap för att den ska bli mer jämlik. Då ska man anställa specialister med kvalitets-säkrad utbildning och inte internt utbildade, för annars känns det inte bra.

Det är positivt att statsrådet välkomnar en dialog med berörda aktörer om hur högskolan ska kunna möta vårdens kompetensbehov. Kan det då bli en speciell utredning om detta är jag glad för det. Jag hoppas i så fall att den ska ske snart och att statsrådet då tar med sig det som vi har debatterat här i dag. Jag har även en motion i det här ärendet som jag hoppas blir välvilligt behandlad av utbildningsutskottet.

Detta ligger mig extra varmt om hjärtat eftersom jag är biomedicinsk analytiker i grunden. Det här är alltså mitt yrke som jag känner för, och jag känner för alla de 10 000 biomedicinska analytiker i Sverige som varje dag gör ett fantastiskt bra arbete för att diagnostisera och få en bättre, snabbare och effektivare vård i vårt land, och det är ju vad vi behöver.

Jag är nöjd med detta. Jag kommer absolut att följa frågan, och jag vet att Vårdförbundet också följer frågan.

Med detta vill jag också både fru talmannen och statsrådet en riktigt god jul och ett gott nytt år.

Anf. 102 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Tack, Lena Asplund, för en väldigt viktig debatt! Vi kan absolut öppna för ytterligare en utredning om det skulle vara detta som krävs. Under tiden får det dock inte förhindra att det arbete som pågår mellan våra lärosäten och mellan vårdarbetsgivarna, där de fackliga organisationerna också är en viktig del, fortsätter. Har man identifierat att det finns stora behov av till exempel specialistutbildade bioanalytiker ska det naturligtvis kunna komma till stånd utan att man behöver invänta en statlig utredning.

Jag tror att det är viktigt att vi verkligen ser lärosätenas stora frihet och ansvar när det gäller att ordna med ett utbildningsutbud som matchar de behov som finns hos arbetsgivarna. Precis som du själv säger är det viktigt att se till att det finns både tydliga utbildningsvägar och karriärvägar för de här viktiga professionsyrkena.

Jag vill också säga att professionsutbildningarna ofta kräver inte bara verksamhetsförlagd utbildning utan också god introduktion. Även detta kräver samverkan med arbetsgivarna för att man ska kunna erbjuda duktiga handledare som är utbildade och se till att studenterna får det som krävs för att de ska kunna utvecklas i dessa viktiga och svåra yrken.

Jag ser fram emot att samarbetet mellan de ansvariga fortsätter. Jag är beredd att ge det stöd som krävs för att vi ska kunna nå målet om en hälso- och sjukvård i absolut världsklass.

Med detta vill jag också passa på att önska en god jul till både talmannen och riksdagsledamoten.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellation 2017/18:251 om skydds jakt på varg

Anf. 103 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Daniel Bäckström har frågat mig hur jag och regeringen arbetar med att säkerställa riksdagsbeslutet att sänka koncentrationerna av varg i rovdjurstäta områden. Vidare undrar Daniel Bäckström hur jag avser att följa upp att socioekonomiska aspekter tas i beaktande vid beslut om skydds jakt så att vargreviren inte begränsar landsbygdsutvecklingen. Slutligen undrar Daniel Bäckström hur jag och regeringen arbetar med att följa upp länsstyrelsernas hantering av skydds jakt så att myndigheterna uppfyller kravet på skyndsamhet i frågor om stora rovdjur.

Naturvårdsverket har det övergripande nationella ansvaret för rovdjursförvaltningen. Verket har delegerat rätten att besluta om vargjakt till berörda länsstyrelser. Regeringen planerar inte att föreslå några ändringar i ansvarsordningen avseende vargjakt.

Regeringen har infört ett skyndsamhetskrav i ärenden och mål om jakt på stora rovdjur i syfte att uppnå en snabbare, effektiv och likvärdig beslutsprocess. Förvaltningsrätten i Luleå har gjorts till specialdomstol för överprövningen i sådana mål. För att beslut om licensjakt på varg ska kunna överprövas innan jakttiden startar ska länsstyrelsernas beslut som huvudregel numera meddelas senast den 1 oktober.

Regeringen kan inte ha några synpunkter på länsstyrelsernas bedömning i ärenden om skydds jakt och licensjakt på varg.

Anf. 104 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret. Jag har skrivit interpellationen med anledning av att detta är ett högst aktuellt tema, vilket det har varit under en längre tid, i bland annat Värmland. Där är förekomsten av varg omfattande, och reviren har under de senaste åren utvecklats trots de beslut som har tagits om förvaltning och förvaltningsmöjligheter.

I Rackstadreviret, som är ett område på 70 000 hektar mellan Sunne och Arvika på den västra sidan av Värmland, har sex hundar angripits under hösten. Tre av dem har avlidit till följd av vargangreppen. Länsstyrelsen har beviljat skydds jakt på fyra individer, och det har skett i tre omgångar. Först gällde det två enskilda individer, och sedan blev det två till i det senaste beslutet.

Under arbetet, och även vid det senaste årets inventeringar, har man observerat betydligt fler individer i den grupp av vargar som finns i reviret än vad man kunde slå fast vid den senaste inventeringen. Arbetet fortsätter. Det är svårare att i ett område med många vargar ange exakt hur många som finns; det handlar om DNA-prov och så vidare, liksom om antal spår. Nu pratar man dock om 12–14 vargar, enligt de senaste veckornas arbete.

Ett område på 70 000 hektar är stort. Det är vida marker, och det är ett av många områden i Värmland – och även i andra delar av landet – som har ett relativt sett större rovdjurstryck, och även större förekomst av varg, än andra delar av landet. Det finns all anledning att följa upp hur tillämpning och förvaltningsarbete pågår och ser ut samt vad det ger för effekter, liksom hur man kommer att arbeta långsiktigt för att mildra och minska de socioekonomiska konsekvenserna.

I ett värmländskt perspektiv och även i ett nationellt perspektiv ser vi nämligen helt klart att detta förändrar förutsättningarna och utvecklingsmöjligheterna för landsbygden. Det finns beräkningar som pekar på att värden motsvarande 1 miljon per vecka nu går till spillo i form av uteblivna hyresintäkter, hotellövernattningar, handel i butiker och värden på livsmedel och kött. Det gäller dock även andra värden, som läggs därtill, i form av uteblivna möjligheter till rekreation och vistelse.

Inte minst handlar det om en otrygghet. Jag får många rapporter, och många hör av sig efter både besök och möten med myndighetsrepresentanter. De berättar hur detta är och upplevs i vardagen, och otryggheten är något som hela tiden lyfts fram. Folk sitter ute i oro över att till exempel deras hästar ska bli angripna. Detta inskränker människors möjligheter.

Det svar som i dag presenteras av ministern är väl avgränsat, och jag skulle önska få bättre belyst från regeringens och ministrarnas sida hur man avser att följa upp den praktiska tillämpningen utifrån det ansvar man som regering har gentemot myndigheter, Naturvårdsverket och länsstyrelserna. Jag undrar också hur ministern ser på antalet vargar i Sverige. Hur många anser ministern att det är? Vill ministern tillsammans här fundera över hur skyddsjakten kan utvecklas för att minska trycket?

Anf. 105 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Ledamoten beskriver läget vad gäller varg – att leva med varg är en del av att leva i Sverige – och beskriver en i mina ögon till stor del fungerande praktik.

Vi har från regeringens sida förändrat hanteringen av skyddsjakt i Sverige. Vi har skapat ordning och reda genom att decentralisera besluten, som kommer närmare respektive region i och med att de fattas av varje länsstyrelse. Vi har skapat ordning och reda genom att reda ut de oklarheter och den oreda som tidigare fanns vad gäller överklagande.

Som jag tidigare nämnde har vi infört ett skyndsamhetskrav så att man varje år är säker på att man har beslut på plats innan jakten kan börja. Detta gäller både licensjakt och skyddsjakt. Som jag nämnde finns det i de fall vargar angriper hundar eller tamboskap ett system för hur beslut om skyddsjakt ska fattas. Som jag förstod ledamotens beskrivning görs också detta på den regionala nivån, precis som sig bör.

När man debatterar varg i kammaren ligger skillnaden ofta i synen på exakt hur systemen för jakt ska beslutas och hanteras. Det som lyser igenom tydligast i ledamotens inlägg är frågan vad jag som miljöminister tycker om antalet vargar i Sverige – som om det vore en fråga om opinion. Jag tycker absolut ingenting om antalet vargar i Sverige.

Vi har ett verk som har till uppgift att ta reda på hur många vargar det finns i Sverige. Nu för tiden gör man detta med en förbättrad metod. Precis som ledamoten nämnde har man börjat jobba med DNA-prov, och just nu jobbar man faktiskt med två metoder för att undersöka om det är en kombination av metoderna eller någon av dem som ska användas i framtiden.

Efter att verket har börjat ta DNA-prov på vargarna vet man mer om hur många vargar det finns i olika delar av landet och i hela Sverige, och utifrån dessa inventeringar har man slutit sig till att vi – med utgångspunkt i det regelverk som sätts på europeisk nivå – i dag har en gynnsam bevarandestatus för vargen i Sverige. Det är på europeisk nivå det beslutas om hur man avgör när man har en gynnsam bevarandestatus eller ej.

Det uppdrag riksdagen har givit till verket är just detta – att verket ska fastställa om vi har en gynnsam bevarandestatus eller inte och utveckla metoder för det, något som alltså har skett. Det blir väldigt farligt om vi gör fakta till tyckande, och det vore beklagligt om vi återigen skulle införa politiska bedömningar i det som ska vara faktabaserade beslut som bäst fattas av myndigheter på lokal och nationell nivå samt av domstolar i god ordning.

Anf. 106 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Fru talman! Jag frågade om ministern kan svara på hur många vargar som finns i Sverige. Det handlar inte om tyckande i frågan utan helt enkelt om en faktabeskrivning.

Det är också en mycket viktig aspekt i förhållande till vad som är rimligt. Hur mycket ska ett län som Värmland behöva bära när det handlar om ett nationellt åtagande? Lokalt och regionalt i Värmland upplever vi att vi får ta ett större ansvar än vad som är rimligt. Länsstyrelsen föreslog ett antal föryngringar gentemot Naturvårdsverkets fortsatta arbete, och Naturvårdsverket gick över det antalet föryngringar.

Naturvårdsverket har nu föreslagit att man ska få ett föryngringsmål för hela regionen. Hur avser regeringen att hantera det? Det skulle nämligen ha en oerhörd effekt om den regionala förvaltning ministern argumenterar för faktiskt fick genomslag. Som det är nu överprövas dock länsstyrelsens samlade bedömning av en högre instans, och det anser jag inte vara fungerande. Det är inte en fungerande rovdjursförvaltning.

Avser regeringen att lyssna på Naturvårdsverkets förslag och göra verkstad i denna fråga? Det är en oerhört viktig fråga för det kommande årets arbete.

När vi så tydligt ser att verkligheten skiljer sig betydligt från de inventeringar som har gjorts – det är fler i berörda revir – är det en situation som inte är hållbar. Då kan man inte utgå från tidigare inventeringar för att analysera. Man måste hela tiden ha en bild av hur detta förändras. För ett län som Värmland, med många revir och ungefär hälften – i alla fall har det varit så tidigare – av landets vargar, är detta även flyttbar materia. Den ändrar sig.

Legitimiteten för våra fattade beslut är hos enskilda invånare ifrågasatt. Folk känner sig inte delaktiga. Man upplever heller inte att man alltid har möjlighet att få föra fram synpunkter eller träffa berörda ansvariga. Även om möten förekommer sker det enligt många människors uppfattning inte tillräckligt ofta.

Jag vill välkomna ministern att komma ut till Rackstadreviret och träffa berörda personer. Kanske har ministern gjort det – kanske har hon talat med människor som har blivit av med sin jakthund eller med sina får eller på annat sätt påverkats socioekonomiskt av vargens förekomst. Detta handlar inte om ersättningsfrågan, utan det handlar om hur människors vardag inskränks och om vilka förändringar som sker i skog och mark.

En konkret fråga som är kopplad till ministrarnas svar är hänvisningen till Förvaltningsrätten i Luleå och skyndsamhetsfrågan. Förvaltningsrätten har ju inte något övergripande ansvar för att följa upp länsstyrelsernas hantering av kravet på skyndsamhet, utan man prövar från fall till fall. Hur avser regeringen att följa upp den biten?

Arbetet när det handlar om Norge och Sverige är också oerhört viktigt. Vi lever i ett gränsland där förekomsten ökar också på den norska sidan, och det diskuteras lika mycket där som i Sverige. Men hur dialogen ser ut mellan Sverige och Norge – och hur man hanterar gränsvargarna – är även fortsättningsvis en viktig fråga. Här finns ett vakuum där nivåerna vida överstiger de mål som har behandlats här i riksdagen, i självaste propositionen 2013.

Fru talman! Jag upplever att det samlade engagemanget från regeringen är utvecklingsbart. Jag har haft åtskilliga debatter om denna fråga med företrädare och med andra ministrar, bland annat med landsbygdsministern. Jag önskar att vi kunde komma längre i tillämpningen.

Anf. 107 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! För att kommentera antalet vargar i Sverige måste jag – för åhörarnas skull – börja med att förklara hur förvaltningen fungerar.

Inventeringarna görs på vintern, helt enkelt för att de är väldigt mycket lättare att utföra när det finns snö. Detta resulterar i att man någon gång i mitten av sommaren varje år från verkets sida rapporterar en uppskattning av hur många vargar det finns i landet. Denna ligger sedan till grund för de beslut om licensjakt som fattas under hösten.

Just nu pågår licens- och skyddsjakt över hela landet. Jag har ingen dagsaktuell uppgift om hur många av de jaktbeslut som har fattats som har lett till fällda vargar. Den säkra siffran på antalet vargar i Sverige har vi på sommaren. Precis som ledamoten säger handlar det om levande materia, och mitt i jakten är det sannerligen en rörlig materia.

Jag är väldigt glad att Daniel Bäckström poängterar att frågorna om vargens antal, om vargstammens stabilitet och utbredning och om hur bra vargen mår – vilket ju är det vi måste eftersträva att veta – är flytande materia. Detta beror på att vargarna rör sig över stora områden, på att vi fattar jaktbeslut och på att reproduktionen går olika bra olika år.

Det här är en anledning till att det är så otroligt viktigt att vi låter expertmyndigheterna följa och sköta frågorna, så att vi får en närhet mellan inventering – alltså fakta – forskning, olika expertorgans syn på saken och besluten. All inblandning av riksdagen eller regeringen skulle leda till omvägar och att vi för in politiska bedömningar i frågor som ska handla om beslut baserade på fakta.

Riksdagen har också beslutat att Naturvårdsverket ska tillse att vargen har en gynnsam bevarandestatus i Sverige. Verkets bedömning är just nu att detta betyder att vi ska ha 300 vargar i Sverige, utspridda över landet. Detta är baserat på en förbättrad metodik, fördjupad kunskap om genetiken – vilket är en viktig del när det handlar om att fastställa bevarandestatus – samt en tillämpning av det europeiska regelverk som finns gällande hur man fastställer gynnsam bevarandestatus.

Om fakta skulle ändras – vilket hela tiden sker – har Naturvårdsverket dessutom möjlighet att direkt, utan att be någon politiker om råd, ändra denna siffra. Man har även en dialog med länsstyrelserna för att dessa ska kunna fatta beslut om regional jakt.

Prot. 2017/18:54
20 december

Svar på
interpellationer

Anf. 108 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Fru talman! Jag har ännu inte fått svar från ministern om vilken hennes och regeringens bild av antalet vargar är. Licensjakten har ännu inte början, utan det är enskilda individer som har beviljats skyddsjakt.

Ju närmare Stockholm man kommer, desto fler vargar blir föremål för beslut om skyddsjakt. När det gäller Södertörnsvargen, som den kallas i folkmun, har skyddsjakt beviljats under en lång period: från den 6 december till den 28 februari. Tillämpningen ute i landet, bland annat i Värmland, har i alla fall tidigare haft betydligt mer begränsade tidsangivelser för hur länge skyddsjakten får bedrivas. Ofta har det handlat om två veckor, men detta har ändrat sig och är också olika från fall till fall.

Vi ser att det finns tendenser till stora regionala skillnader i hur man praktiserar skyddsjakt. När vargen är nära ett tätortsområde, en förskola eller djurhållande verksamheter i Värmland bedöms det på ett sätt. När vargar springer inne i städer i Värmland bedöms det på ett sätt. Men när vargen – ofta enskilda vargar – kommer nära människor eller tamdjur här i Storstockholmsområdet tolkar jag det som att det bedöms på ett annat sätt.

Regeringen och ministern säger i dagens interpellationssvar att de inte har några synpunkter på hur skyddsjakten tillämpas. Men visst borde det vara så att det finns anledning att följa upp hur den nationella tillämpningen faktiskt ser ut och att det finns skillnader?

Ministern nämnde ett antal för hela landet, men målsättningen som är vägledande är det sammanlagda antalet för den skandinaviska halvön. Då vore det intressant att höra hur ministern avser att verka för att minska trycket för Värmlands del – det är ju Värmland som får ta det största ansvaret för dagen.

Anf. 109 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Jag vill börja med något som jag inte hann kommentera tidigare, nämligen frågan om skyndsamhet. Vad gäller länsstyrelsernas beslut har vi sagt att vissa, bland annat beslut om jakt, ska ske med skyndsamhet. All ärendehantering hos länsstyrelserna följs upp årligen och sammantaget. I samband med denna uppföljning kan man bland annat se i vilken grad skyndsamhetskravet vad gäller jaktbeslut uppfylls.

På samma sätt följer Domstolsverket upp hur domstolarna lever upp till motsvarande krav i sin del. Det görs självklart en uppföljning av myndigheternas arbete, årligen och kontinuerligt.

Ledamoten håller sig kvar vid vad regeringen tycker om frågor som handlar om beslut som behöver baseras på fakta och huruvida regeringen tänker lägga sig i beslut som vi har delegerat till regional nivå. Vi har delegerat dem till regional nivå eftersom vår fasta övertygelse är att det är bäst att de fattas på regional nivå. Vi har inte för avsikt att dyka ned i de detaljerna.

Vi har skapat en god ordning i besluten kring jaktvård, skyddsjakt och licensjakt i Sverige, som tar hänsyn till olika regioner. Vi har också viltförvaltningsdelegationer som gör att medborgarna i respektive region genom civila organisationer får en plattform för att diskutera de här frågorna, också regionalt, utan en omväg via mig eller riksdagen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 110 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Rickard Nordin har frågat mig vilka åtgärder och lagförslag jag kommer att lägga fram för att åtgärda felen i de bilar som visat sig släppa ut för mycket partiklar och för att Sverige ska stå bättre rustat om det skulle ske igen.

Martin Kinnunen har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att förmå fordonstillverkarna att åtgärda de brister som förekommer när det gäller utsläppsvärden för tidigare sålda dieselbilar.

Båda frågorna är ställda mot bakgrund av uppgiften att dieselbilar släpper ut mer i verklig trafik än bilarnas officiella värden. Jag väljer därför att svara på alla frågorna samlat.

Godkännandet av fordon regleras på EU-nivå. I varje EU-land finns en godkännandemyndighet. När en fordonstillverkare har fått ett godkännande av en fordonsmodell gäller det inom samtliga EU-länder. Det är bara den godkännandemyndighet som har utfärdat godkännandet som har möjlighet att återkalla godkännandet eller kräva åtgärd för den aktuella fordonsmodellen om det kan konstateras avvikelser från gällande EU-krav.

Det är naturligtvis inte tillåtet att fuska eller manipulera fordon för att klara EU:s test för godkännande, så som varit fallet för vissa modeller av Volkswagens dieselbilar. När så sker ska den godkännandemyndighet som godkänt modellerna kräva att fordonstillverkaren skyndsamt åtgärdar de berörda fordonen utan kostnad för fordonsägaren. Som en sista utväg kan godkännandemyndigheten återkalla godkännandet för de berörda modellerna.

Volkswagen är i dag tvingade att återkalla och åtgärda samtliga manipulerade bilar, oavsett var i EU bilen befinner sig. I Sverige har hittills i storleksordningen 130 000 bilar åtgärdats, och ca 90 000 bilar återstår. Jag har varit i kontakt med ansvarig myndighet och fått bekräftat att arbetet löper på enligt plan. Om det förändras framöver får vi se om något måste göras. I dag finns ingen laglig skyldighet för bilägaren att låta utföra service hos en auktoriserad verkstad, även om servicen är gratis för bilägaren. Det är endast om bilen har underkänts i besiktningen som bilen kan beläggas med körförbud. I Sverige finns ett begränsat antal auktoriserade verkstäder som har rätt att utföra samtliga tekniska och myndighetsgodkända åtgärder i Volkswagenbilarna, vilket begränsar hur snabbt åtgärderna kan genomföras.

När det däremot gäller bilar som har klarat EU:s test för godkännande utan fusk eller manipulering men som ändå släpper ut mer kväveoxider än vad de på papperet får släppa ut kan varken godkännandemyndigheten eller ett annat lands myndighet underkänna bilen i efterhand. Det innebär att varken Sverige eller andra medlemsstater kan kräva att dessa bilar återkallas eller åtgärdas.

Vi vet i dag att EU:s test för godkännande i stor utsträckning avviker från hur fordonen används i verklig trafik. Flera undersökningar, bland annat den stora europeiska studien över utsläpp från fordon, (HBEFA version 3.3), som kom i april i år, har visat att särskilt dieselbilarna har flera gånger högre utsläpp av kväveoxider i verklig trafik än bilarnas officiella värden.

*Svar på
interpellationer*

Men det är som sagt omöjligt att i efterhand kräva att redan godkända fordon åtgärdas.

I Tyskland har bilindustrin kommit överens med regeringen om att uppdatera mjukvaran i äldre dieslbilar, så kallade euro 5-bilar, för att på sikt minska utsläppen av kväveoxider. Vi har ännu inte fått några resultat från detta. Men enligt en studie från tyska naturvårdsverket är det tveksamt om detta ger en verklig minskning av utsläppen. Även jämförande test på två Volkswagenmodeller före och efter uppdatering, som svenska Transportstyrelsen har gjort, visar på inga eller låga minskningar av verkliga utsläpp. Det ska jämföras med Transportstyrelsens förslag på utformning av nya miljözoner som har hög potential att minska lokala luftföroreningar. Det är också viktigt i sammanhanget att komma i håg att ändring av inställningen av mjukvaran för lägre utsläpp av kväveoxider i fordonet kan ge ökade utsläpp av partiklar och koldioxid.

Att i efterhand uppdatera en euro-5-bil till den senaste euroklassen 6 är både dyrt och tekniskt svårt. För att klara det krävs att bilen utrustas med en extern reningsutrustning för kväveoxider, så kallat SCR-system, samt att bilens diagnostiksystem, så kallat OBD-system, förses med en ny programvara som varnar föraren om ett fel uppstår i SCR-systemet. Detta kostar i många fall mer än vad bilen är värd, och regeringen kan inte kräva att det ska bekostas av biltillverkarna. I vissa modeller finns det inte heller plats för att installera ett SCR-system, för det behöver en särskild tank för reningsvätska.

På EU-nivå har regeringen drivit på för att reformera EU:s test för godkännande, i syfte att minska skillnaden mellan gränsvärdena i testet och de värden fordonen har i verklig trafik. Från september i år infördes en ny körcykel för utsläppstester, så kallad WLTP. Syftet med den nya körcyclen är att på ett bättre sätt kunna spegla den verkliga bränsleförbrukningen. Dessutom infördes ett tak för hur mycket utsläppen av kväveoxider och partiklar i verklig trafik får avvika från gränsvärdena, så kallade RDE.

Jag återkommer med resten av svaret.

Förste vice talmannen konstaterade att Rickard Nordin, som framställt en av interpellationerna, inte var närvarande i kammaren.

Anf. 111 MARTIN KINNUNEN (SD):

Fru talman! Tack, miljöministern, för svaret! Det är uppskattat att det nu kommer ett lite mer uttömmande svar rörande regeringens passivitet i den här frågan. Det bör väl också understrykas att en frivillig överenskomst med fordonsindustrin i Sverige inte är omöjlig. Men det handlar såklart om ifall det är en bra lösning eller inte, och jag hoppas att man noga utvärderar huruvida det verkligen kan vara det.

Miljöfrågor är ofta komplexa till sin natur. Självklart står miljöintressen och ekonomiska intressen ofta i konflikt med varandra, men också olika miljöintressen kan stå i konflikt med varandra, som de har gjort i den här frågan ända sedan man 2009 införde stöd till olika typer av bilar. Grunden var låga utsläpp av koldioxid. Det har funnits en bred samstämmighet om detta mellan blocken. Såväl rödgröna regeringsalternativ som Alliansen har gått till val på att på olika sätt rabattera utsläppssnåla bilar. Miljöpartiet har själva haft förslag på bonus–malus i sina budgetar, där förklaringen har varit just att man ska premiera bilar med låga koldioxidutsläpp.

Denna ensidighet har banat väg för väsentligt fler personbilar med dieseldrift. En sidoeffekt av den här utvecklingen är att utsläppen av partiklar och kväveoxider från just personbilar har ökat, samtidigt som partikelutsläppen som helhet har minskat. Miljöpartiet har haft samma ensidiga fokus på koldioxid som de andra partierna. Sverigedemokraterna har stått utanför detta. Vi har inte velat subventionera bilar, utan vi tycker att människor ska betala dem själva, att det inte är skattebetalarnas uppgift.

Nu plötsligt vaknar man till och vill införa miljözoner, alltså zoner där dieseldrift och många bensinbilar kan förbjudas. Det skapar en ryckighet i politiken som är till stor skada för både konsumenter och skattebetalare, samtidigt som miljöfördelarna är mycket små. Vad vi behöver är en långsiktig politik som både miljövännar och Sveriges bilister kan känna sig trygga med.

Vad vi ska komma ihåg är att luftpartikelutsläppen minskar i vårt land och i våra städer. Det handlar om 60–70 procent som partikelutsläppen har minskat med sedan 80-talet. Luften blir alltså renare och renare. Antalet dagar per år med höga partikelnivåer på enskilda gator, även i Stockholm, minskar och har gjort det över tid.

Detta har möjliggjorts genom en teknikutveckling som givetvis inte går över en natt utan stegvis. Steg för steg ersätts sämre teknik med bättre. Det skapar framförhållning och tydliga spelregler.

Förslaget om miljözoner går i motsatt riktning, i alla fall på det sätt det har framställts. De föreslagna miljözonerna beräknas ge liten miljönytta och mycket låga samhällsekonomiska vinster medan kostnaderna uppskattas till mångmiljardbelopp.

Vad detta tycks handla om är inte att värna luftkvaliteten utan att stimulera det bilhat som existerar i flera partier, bland andra Miljöpartiet. Att öppna upp för miljözoner utan att villkora det med tydliga krav på kommunerna om de ska få tillåtelse att införa dem riskerar att ge en situation där till exempel ett litet fyraprocentparti i förhandlingar om styret i olika kommuner kan komma att kräva bilförbud. Det är ett oroväckande scenario som jag hoppas att vi kan undvika även om Miljöpartiet skulle klara spärren i kommuner och landsting i kommande val.

Anf. 112 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Jag börjar med att avsluta mitt inledande inlägg, som var lite längre än tiden tillät. Jag var mitt i beskrivningen av de nya EU-reglerna, som nu till slut håller på att implementeras.

Det kommer alltså att införas ett tak på hur mycket utsläppen av kväveoxid och partiklar i verklig trafik får avvika från gränsvärdena.

Det nya taket införs i två faser för kväveoxider. I den första fasen får utsläppen av kväveoxider inte avvika med mer än 120 procent jämfört med gränsvärdena. I den andra fasen, som införs från den 1 januari 2020, får avvikelserna inte vara större än 50 procent.

För utsläppen av partiklar sker införandet i en fas, och avvikelserna får inte vara större än 50 procent jämfört med gränsvärdena.

Att regelverket tillåter en avvikelse från gränsvärdena beror på att mätinstrument som används vid RDE-test på väg har större osäkerhet jämfört med den noggrannhet som mätinstrument för test i laboratorium har.

Införandet av RDE-test kommer att innebära stora förbättringar avseende utsläppen av både kväveoxider och partiklar från nya fordon.

Sammanfattningsvis sker det alltså en förbättring av EU:s regelverk. Det är alldeles för sent, men nu händer det åtminstone. Det blir inte ett helt exakt test men ett klart bättre test så att konsumenter får en bil som är mer lik det tillverkarna säger än vad som tidigare har varit fallet. Vi har haft en acceptabel utveckling under många år.

Låt mig också slå fast att kunskapen om att dieslbilar medför höga utsläpp av kväveoxider och partiklar inte på något sätt är ny. Denna kunskap har funnits under lång tid. Industrin lyckades under några år övertyga regeringar över hela världen om att dieselbilen var en lösning på klimatfrågan eftersom den hade en fördel genom högre effektivitet och lägre koldioxidutsläpp. Man lyckades få regeringar över hela världen att blunda för de väl kända effekterna av kväveoxid och partiklar.

Vi var många som protesterade när förra regeringen valde att införa subventioner för dieslbilar. Många kommunpolitiker av olika politisk färg och miljörörelsen protesterade mot alliansregeringen men lyckades inte.

Detta tillsammans med ett bristfälligt regelverk på EU-nivå har lett till att utsläppen av kväveoxid från dieslbilar i Sverige har ökat markant.

Naturvårdsverket har nyligen skrivit upp sin prognos för hur många människor som kommer att dö i förtid på grund av luftföroreningar från 2 500 till 5 500 om året. Man pekar på dieslbilar som ett särskilt problem och att utvecklingen i Sverige de senaste åren har gått åt fel håll.

Med sådana här fakta måste vi självklart agera. Vi kommer att göra två saker. Vi kommer att ta bort subventioner för dieslbilar, och vi kommer att göra det möjligt för de kommuner som har de värst drabbade gatorna att reglera vilka bilar som får köra på dessa.

Anf. 113 MARTIN KINNUNEN (SD):

Fru talman! Det är givetvis positivt med efterklokhet så att vi får noggrannare analyser och tester. Det är också positivt att vi får bort fler subventioner från denna marknad, men dessvärre blir det långtifrån alla.

Lyssnar man på ministerns inlägg får man lätt bilden av att det råder något slags konsensus om att vi måste gå fort fram och förbjuda bilar som är i trafik att resa in i våra städer. Men det är inte riktigt sant.

Det finns forskare på Statens väg- och transportforskningsinstitut som har kritiserat förslaget, och problemen med dieslbilar anses överdrivna. Kostnaderna beräknas till 9,4 miljarder medan vinsterna med förslaget beräknas uppgå till 333 miljoner utspritt på tio år. Trafikanalys har konstaterat att utformningen av miljözonerna inte är samhällsekonomiskt försvarbar.

Förslaget påvisar alltså en ytterst liten miljönytta till en mycket hög kostnad. I det stora hela står inte dieslbilarna för en betydande del av utsläppen, utan effekten skulle i bästa fall bli marginell.

I verkligheten är bilden betydligt mer komplicerad. Dieslbilar har en stor påverkan men är långtifrån den enda källan. Partiklar, kväveoxider och andra hälsopåverkande avgaser kommer från en rad olika källor. Väder, vind, topografi och bebyggelsens utformning spelar också in.

Ett sådant här förslag kommer att öka efterfrågan på bensinbilar. Är det rätt? Det vet vi inte. När det kommer till hälsoeffekter från avgaser har partiklar högst påverkan, men om ersättningen blir direktinsprutade bensinbilar kan utsläppen i stället bli högre än från dieselbilar.

Från politikens håll är det därför viktigt att gå försiktigt fram. Vi måste vara ödmjuka med att vi inte vet hur all teknik påverkar miljön, hur det kommer att fungera i praktiken när vi inte befinner oss i testmiljö och hur marknaden påverkas av olika interventioner.

Testerna måste bli bättre, kraven på tillverkarna ska vara hårda och den tekniska utvecklingen ska styras genom att de sämsta tekniska lösningarna inte tillåts säljas. Så uppnår vi steg för steg en fortsatt positiv utveckling på luftområdet utan att riskera att orsaka omfattande samhällsekonomisk skada till liten nytta.

Frågan är också varför någon medborgare ska lita på politikernas miljömärkning. När går bästföredatum ut? Vi kan läsa rapporter om att även elbilar kan orsaka stora partikelutsläpp eftersom de är tyngre och behöver använda mer kraft vid inbromsning. Detta bestrids av dem som menar att det inte stämmer, men vi får en situation där vi inte riktigt vet hur det blir i framtiden. Måste vi då kanske förbjuda vissa elbilar som har sålts med kraftiga subventioner? Det är inte en rimlig åtgärd. Vi får i stället ställa högre krav på bilarna och stegvis fasa ut de dåliga från marknaden.

Luftkvaliteten är otroligt viktig, men vi kan inte stirra oss blinda på en utsläppskälla när vi har utsläpp från andra länder och från vedeldning. Av många bedömare anses vedeldning vara det värsta, men vi förbjuder inte människor att elda hemma. Visserligen ställer vi tydliga krav på vilka kaminer som får säljas, men det går tyvärr långsamt. Vi kan informera medborgarna hur de bättre kör sin bil och hur de bättre eldar i sina spisar, men vi förbjuder inte vedeldning.

Anf. 114 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Jag kan försäkra ledamoten om att regeringen arbetar brett mot luftföroreningar. I Sverige har man i över 20 år bedrivit ett framgångsrikt regionalt arbete mot luftföroreningar och fått ned många utsläpp mycket. I detta arbete hanteras alla kända källor till luftföroreningar: industrin, hela transportsektorn – inklusive sjöfarten, som historiskt har varit viktig och gjort enormt stora framsteg de senaste åren – och vedeldningen.

Martin Kinnunen verkar inte känna till vad som gäller. Det är i vissa kommuner under vissa förutsättningar förbjudet att elda med ved. Kommuner har möjlighet att förbjuda vedeldning om de anser det motiverat.

Däremot har inte kommunerna i dag, trots att de har ansvaret för luftkvalitet, tillräckligt med verktyg för att reglera trafiken. På många områden ser vi glädjande nog att luftföroreningarna går ned, men utsläppen från dieselbilar ökar. Vi behöver inte gissa, utan det räcker att agera utifrån den kunskap som finns och rätta till de beslut som har fattats på felaktig grund.

Jag förstår att medborgare känner sig svikna av alliansregeringen, som sa till dem att de köpte en miljöbil när de skaffade sig en dieselbil. Många gjorde det säkert i god tro, men det var en stämpel som sattes på felaktig grund. Man visste redan då att dieselbilen inte är en miljöbil och att den inte har miljöfördelar vid körning i tätort, där de flesta faktiskt körs.

Nu kommer vi att rätta till den del som var felaktig. I det nya bonus–malus-systemet kommer inga dieslbilar att få statliga subventioner, och vi ska framöver inte kalla dieslbilen för miljöbil. Den har visserligen fördelar i sin effektivitet och är en ganska bra landsvägsbil, men den är inte en lämplig tätortsbil. Vi kommer att ge kommunerna ett verktyg att agera utifrån kunskap.

Jag vill upprepa att Naturvårdsverket har skrivit upp prognosen för hur många förtida dödsfall som luftföroreningar ger i Sverige och att de pekar på att dieslbilen är en viktig orsak till att de gör denna uppskrivning.

Vad betyder förtida dödsfall? Det handlar om att barn får astma i unga år och därmed får sin livstid nedräknad; ett sådant barn förväntas helt enkelt leva kortare tid. Det handlar om äldre som får stroke och som dör antingen omedelbart eller i sviterna av densamma. Så ska vi inte ha det i Sverige. Barn ska känna sig säkra, och inga föräldrar ska behöva kolla luftkvaliteten innan de tar en promenad med sina barn på vilken gata som helst, var som helst i Sverige.

Jag ser ingen anledning att vänta med att agera.

Anf. 115 MARTIN KINNUNEN (SD):

Fru talman! Precis, om det är motiverat kan man reglera vedeldningen. Det är precis så vi sverigedemokrater tycker att man borde utforma en miljözon. Om man vid något tillfälle under året ser extremt höga nivåer av partikelhalter kanske man ska kunna ha möjligheten att reglera om bilar över huvud taget ska åka in den dagen, om det är farligt för hälsan.

I det här fallet – miljözoner – är miljönyttan väldigt liten. Förmodligen har aldrig så få människor lidit skada av luftföroreningar sedan man började mäta på 80-talet, eftersom nivåerna aldrig har varit så låga som de är i dag. Denna alarmism, där man talar om att människor inte ska våga gå ut med sina barn, känns världsfrånvänd.

Detta är en fråga som engagerar. Den engagerar fundamentalister på vänsterkanten som tycker att ändamålen helgar medlen, men den engagerar också vanliga människor som behöver bilen i vardagen för att få livet att gå ihop. Även många människor som vistas innanför tullarna behöver bilen. Dessa människor förväntar sig inte att den bil, med regeringens miljömärkning, som de köpt för några år sedan plötsligt ska få en annan stämpel.

Det finns inga genvägar till renare luft. Vi kan inte förbjuda vår industri, våra kraftverk, våra bilar, våra däck och vedeldning alla tider på dygnet omedelbart. Vi kan arbeta med att stegvis skärpa kraven på den teknik som säljs, och vi kan informera medborgarna om hur man kör eller hur man eldar i sin spis utan att det orsakar onödigt höga partikelutsläpp.

Vi bör inte genomföra drastiska åtgärder som skrämmar och orsakar stor ekonomisk skada till liten och marginell nytta.

Anf. 116 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Regeringen tar problemen med luftföroreningar i Sverige och inte minst i våra tätorter på allvar. Vi sitter inte stilla när kommunerna rapporterar att de har för höga nivåer av luftföroreningar, såsom kväveoxid, men vi saknar verktyg att göra något åt det. Vi saknar de verktyg som gör att de kan garantera sina medborgare trygghet och låta barnen gå, cykla och leka var som helst i alla städer i Sverige. Vi är inte nöjda med

ett läge där vi vet att barn kan få astma av att gå på en gata och andas luften där.

Förutom ett brett och systematiskt arbete med luftfrågorna tillsammans med våra grannländer har vi två specifika åtgärder på gång som rör den del av luftföroreningsproblematiken där statistiken visar en utveckling som går åt fel håll, nämligen dieslbilar. Vi avser att ta bort de subventioner som alliansregeringen införde på dieslbilar, och vi kommer att ge de kommuner som har stora problem med luftföroreningar möjlighet att agera och ge dem ett verktyg att reglera trafiken, vilket de saknar i dag.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2017/18:54
20 december

Svar på
interpellationer

§ 19 Svar på interpellation 2017/18:279 om mikroplast

Anf. 117 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Jesper Skalberg Karlsson har frågat mig om det är min och regeringens uppfattning att mikroplast är den viktigaste utmaningen i arbetet att nå miljömålen 4, 8 och 10 och i så fall vilka ytterligare åtgärder som planeras för att minska mängden mikroplast i vattnet.

Regeringen anser att problemen med plast i marin miljö är en av vår tids stora utmaningar i miljöarbetet. Det finns uppskattningar om att så mycket som 13 miljoner ton plast årligen släpps ut i haven. Havet saknar naturlig gräns vilket betyder att när plasten väl hamnat i havet är det allas gemensamma problem.

Mikroplaster är små plastpartiklar som är mindre än fem millimeter. Mikroplaster kan skada vattenlevande organismer både fysiskt och toxikologiskt. Genom att miljögifter binder hårdare till plast än till naturliga partiklar kan det påverka halterna i livsmedel från havet.

Den omfattande förekomsten av mikroplaster i haven beror delvis på att större plastpartiklar bryts ned till mindre. Utsläpp av mikroplast beror också på att det finns produkter i vilka man medvetet har tillsatt mikroplaster. Det finns även studier som visar att vissa textilier kan släppa ifrån sig ett betydande antal plastfibrer. Flera länder har redan infört eller är på väg att införa åtgärder i syfte att minska tillförseln av mikroskopiska plastpartiklar till hav, sjöar och vattendrag.

För att öka kunskapen om plastens miljöpåverkan tillsatte regeringen i juni en bred utredning. Utredningen ska bland annat svara på frågor kopplade till problemet med nedbrytbarhet.

Regeringen har också beslutat om ett uppdrag till Havs- och vattenmyndigheten i samarbete med Naturvårdsverket att ta fram konkreta åtgärdsförslag för att minska plastutsläpp vid nedskräpning.

Regeringen har i budgeten avsatt drygt 100 miljoner kronor per år fram till 2020 för att minska problemen med plast i haven och naturen, för att minska både mikroplast och så kallad makroplast. Oavsett om makroplasten bryts ned till mikroplast eller ej skapar den problem för djurlivet. Det finns ett flertal sorgliga exempel på fåglar och vattenlevande djur som har haft magarna fulla av plast.

Som svar på din fråga anser regeringen att en viktig komponent bland flera för att nå miljömålen 4, 8 och 10 är att åtgärder vidtas för att minska mängden mikroplast och annan plast i marin miljö.

Anf. 118 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret!

Plast är ett fantastiskt slitstarkt material, och på många områden är detta en egenskap som man letar efter, exempelvis i livsmedelsförpackningar där maten håller längre, vilket minskar matsvinnet, eller i elektronik, där plast har den egenskapen att den inte leder ström men däremot förlänger livslängden och sänker energiförbrukningen.

Men plastens styrka är också dess svaghet. Den plast som inte återvinns utan slängs riskerar att hamna i miljön och i vattnet. Där kan den brytas ned till problematiskt små beståndsdelar och skapa problem för växt- och djurliv.

Här ska jag också säga att en del plast är mikroskopisk redan när den når havet, exempelvis från glitter, från skönhetsprodukter och från kläder som har tvättats.

Fru talman! På regeringens uppdrag har Naturvårdsverket utrett källor till mikroplaster och kommit med en rapport med förslag på åtgärder. Denna studie slutredovisades i juni i år. Tyvärr är denna studie inte så bred. Man har helt och fullt utgått från *en* kartläggning, som har gjorts av IVL Svenska Miljöinstitutet. Jag är inte kritisk till IVL på något sätt. Men om man har två år på sig att skriva en rapport, då borde det finnas fler än bara en källa.

Resultaten, som är det mest intressanta, är behäftade med ganska stora fel. I rapporten står det bland annat: För majoriteten av de kartlagda källorna har det inte gått att beräkna hur stor andel av mikroplasterna som transporteras till hav, sjöar och vattendrag.

Det är ganska nedslående att en rapport innehåller så stora fel. Men det ska också sägas att det är komplexa system. Det är svårt att spåra någonting som redan finns överallt.

De lösningar som föreslås i rapporten är ganska modesta. En rad utbildningsinsatser föreslås – det är det stora paketet – och det är bra. Men vi behöver också ha konkreta åtgärder som minskar tillförseln och som minskar mängden plast som redan finns i havet. Här nämns i huvudsak två saker som en rekommendation till regeringen. Det ena är att man ska driva på inom EU för att slitstyrka ska ingå i energimärkningen av däck. Det andra är att man ska utveckla ekodesignregler för tvättmaskiner. Det är två blygsamma förslag som det är ganska lätt att ställa sig bakom.

Fru talman! Regeringen har också – i går faktiskt – presenterat tre nya regeringsuppdrag om mikroplast på Aftonbladets debattsida. Det är mycket välkommet. Att titta tvärsektoriellt är ett nödvändigt angreppssätt, på samma sätt som att mer forskning kommer att krävas för att vi ska ha evidensbaserade lösningar.

Jag vill fråga mer specifikt om ett stycke i ministerns interpellations-svar där följande står: ”Flera länder har redan infört eller är på väg att införa åtgärder i syfte att minska tillförseln av mikroskopiska plastpartiklar till hav, sjöar och vattendrag.”

Jag vill bara ställa en kontrollfråga om vilka åtgärder det är som åsyftas här. Flera länder har gått fram med förbud mot plastpåsar och liknande. Här tycker jag att ministerns hållning har varit fullt rimlig hittills. Men när man pekar på de åtgärder som har vidtagits utomlands undrar jag om det är någonting som vi kan lära oss av dem och om det finns lösningar som vi kan hämta hem och använda även här i Sverige.

Anf. 119 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att jag känner mig lite lugnad när jag hör Jesper Skalberg Karlssons inlägg. När jag läste interpellationen undrade jag faktiskt om han tycker att mikroplaster är ett problem där vi ska agera eller inte. Men efter hans inlägg uppfattar jag att vi verkar vara överens om att det är så.

Över hela världen arbetas det mycket intensivt med att ta reda på mer om plastens spridningsvägar och vilken effekt den har på ekosystemet, och man måste identifiera effektiva metoder för att minska utflödet.

Det har gjorts ett stort antal rapporter på ämnet i Sverige och internationellt, bland annat en omfattande rapport från FN:s miljöprogram UN Environment från sommaren 2016. Den låg till grund för att jag och världens miljöministrar på Unea för bara några veckor sedan enades om en resolution, där vi nu står tillsammans och säger att vi globalt gemensamt måste arbeta för att få bort användningen av tillsatta mikroplaster i produkter och verka generellt för att minska spridningen av plast till vatten och natur.

Vilka åtgärder som olika länder hittills har vidtagit beror väldigt mycket på var landet står generellt i hanteringen av avfall. Ett ganska stort och ständigt växande antal länder i det globala syd – länder som inte har en väl utvecklad avfallshantering – har fattat beslut om förbud mot plastpåsar och andra plastprodukter. Kenya är ett land som gjorde det för bara några månader sedan. Jag hade möjlighet att besöka Kenya i samband med Unea. Man beskrev en slående förändring. I ett land som inte har en fungerande avfallshantering får den typen av effekt, tillsammans med stora insamlingsinsatser, ett mycket stort genomslag.

I västvärlden och bland i-länder är det en annan typ av åtgärder som vidtas och som vi miljöministrar diskuterar med varandra. Det är flera länder som har beslutat om förbud mot tillsatta mikroplaster i kosmetika, på motsvarande sätt som vi är på väg att göra i Sverige. Ett sådant förbud finns i USA och i England, och flera andra länder är på gång med motsvarande. Det är inte den största källan, men man kan säga att det är en lågt hängande frukt. Medborgare, konsumenter och regeringar är överens om att det helt enkelt är onödigt att producera och tillsätta mikroplaster i produkter där andra material kan fylla samma nytta och man kan få lika bra produkter på marknaden.

Det är också mycket viktigt att vi verkligen går vidare i andra delar. Det gör vi nu i de tre myndighetsuppdrag som Jesper Skalberg Karlsson beskrev. Vi ska se till att vi får veta mer om spridningen från däck och vägmarkeringar och titta på om det finns metoder att helt enkelt fånga upp dessa plaster i dagvattenhanteringen innan de når vattendragen. Vi ska arbeta vidare med frågor om konstgräsplaner, som är en annan del där vi tillsätter mikroplaster. Kan man hantera dem på ett bättre sätt? Kan man hitta nya material? Det är exempel på den typ av frågor som vi nu arbetar vidare med.

Anf. 120 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för detta svar. Visst är det så att jag har skrivit en interpellation som är lite kritisk, och jag radar upp en del forskningsresultat från spridda studier som kanske pekar på en annan bild än den som ges i debatten om mikroplaster i Sverige. Det gör jag för att

Prot. 2017/18:54
20 december

Svar på
interpellationer

jag bryr mig mycket om detta problem. Jag tror överlag att man som politiker kanske en dag i veckan ska ta lite ledigt från sin egen övertygelse och titta på saker från andra sidor.

Om vi ska lösa detta problem behöver vi vara mycket effektiva. Det finns många exempel på politik runt om i världen där man fokuserar på de små problemen i stället för på de stora och låter samhällsdebatten kantra för något litet.

Ministern nämner här att man vill se ett förbud mot tillsatser i smink. Det kan absolut vara rätt. Men man ska då komma ihåg att det handlar om 40 ton tillsatser till Östersjön per år. Men om man tittar på däckslitage handlar det om 8 000 ton. Man ska alltså ha med sig dessa relationer.

Fru talman! Det finns många parametrar att ta med när vi i framtiden ska utforma åtgärder för att minska uppkomsten av marint skräp och av mikroplaster. När jag nu har möjlighet ska jag nämna några frågor som borde finnas med på framtida regeringars bord och dagordningar.

För det första: Lejonparten av stort plastskräp som flyter i land i Sverige gör det på västkusten. Det är inte skräp från de stora utsläpparna. Jag nämnde i min interpellation att över 90 procent av det marina skräpet kommer från tio floder, varav ingen finns i Europa. Det skräp som flyter i land på västkusten kommer inte heller uteslutande från Sverige, utan det kommer till stor del från Storbritannien. Att kunna sätta press på dem att bättra ta hand om sitt eget skräp efter att brexit har genomförts är svårt men kommer att vara nödvändigt. Jag har sett siffror som visar att ungefär 20 000 ton skräp dumpas i Nordsjön varje år. Det är ganska stora mängder, även om det kan låta lite när man talar om miljoner ton i världen.

För det andra: Tvättmaskiner är en uppkomstkälla till mikroplaster. Brittiska studier har tittat på hur olika plagg reagerar när man tvättar dem i olika blandningar och i olika temperaturer. Nästan oavsett hur man blandar kläder avges ganska stora mängder mikrofibrer. Många har föreslagit olika sorters filter på tvättmaskiner som ska ta upp plasten. Här tror jag att politiken behöver titta på användarperspektivet mycket mer. Vi vill inte ha en situation där man ställer krav på att det ska finnas filter i tvättmaskinerna, men att användaren sedan ändå kommer att skölja ur detta filter i handfatet som man kanske kan göra med filtret från torktumlaren. Användarperspektivet kommer alltså att vara oerhört viktigt.

För det tredje: EU-gemensamma lösningar är ett effektivt verktyg. Som ett led i havs- och vattenpolitiken införde alliansregeringen ett förbud mot fosfater i tvättmedel, och EU följde efter. Men man kan också fundera på vad nästa steg är. Jag tror att avloppsdirektivet är något som vi bör titta mer på. I ett annat projekt tittade jag på detta direktiv och insåg att det inte finns några som helst krav på till exempel läkemedelsrening. När man i en översyn uppdaterar det bör man överväga åtgärder också på mikroplastens område.

Fru talman! Mycket är vi överens om. De små lösningar som hittills presenterats, exempelvis förbud mot mikrokorn av plast i kosmetiska produkter som är avsedda att sköljas av, är enkla att ställa sig bakom. Men mikrokornen står som sagt för cirka en tusendel av den marina mikroplasten, enligt en grov uppskattning från Kemikalieinspektionen.

Nu har regeringen gett flera myndigheter uppdrag, och man har också tillsatt plastutredningen, som det ska bli mycket intressant att följa. Men

jag vill veta om det finns något som regeringen ser att man kan göra här och nu. Hur ser man på de förslag som jag radar upp här?

Prot. 2017/18:54
20 december

Anf. 121 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Jag uppfattar att jag och Jesper Skalberg Karlsson i stora delar är överens om problematiken. Plast sprids och blir till mikroplast. Mikroplast tillsätts i produkter och sprids. Vi vet i dag inte exakt hur den spridningen går till från ursprungskällan, men vi vet att djurlivet i vattendrag och hav skadas. Man behöver inte särskilt mycket biologisk utbildning för att förstå att om ett däggdjur äter en plastbit i tron att det är föda får det inte i sig någon näring. Det är också stor risk, som jag sa, att plastbiten är behäftad med kemikalier.

Det är viktigt att vi agerar på den kunskap vi har, men det här är också ett komplext problem. Plast finns i stora delar av samhället och gör stor nytta i stora delar av samhället. Det finns inte *ett* alexanderhugg som löser den här frågan, och därför arbetar vi från regeringens sida på flera sätt och på flera nivåer. Flera verk är aktiva, och vi ger nu, i samband med regleringsbrevet, ytterligare uppdrag så att fler av våra myndigheter ska arbeta med att få fram mer kunskap och också hitta effektiva åtgärder.

Ibland kommer det att få vara end-of-pipe. Så länge friktion finns och tills någon har uppfunnit däck och vägmarkeringar som inte slits kommer vi troligtvis i ett första steg att behöva leta efter end-of-pipe-lösningar i dagvattnet. Men det är i alla fall möjligt att sortera ut plastpartiklar så länge de är i dagvatten. När de har nått havet är det i stort sett omöjligt eller i alla fall mycket svårt och mycket kostsamt.

Det finns sådana försök. Vi har forskningsinstitutioner i Sverige som tittar på detta rent praktiskt, och vi har också en särskild pott pengar för sådana pilotprojekt i vår platsatsning.

Flera reningsverk runt om i Sverige tittar på om man där kan förfina uppsamlingen av mikroplaster. Det är i dag olika i vilken grad reningsverken fångar upp mikroplasterna.

Det finns också försök från stora och välkända tvättmaskinstillverkare som på eget initiativ kontaktat svenska forskningsinstitut. Jag besökte nyligen Swerea i Göteborg, och de visade mig att de har forskning för att lära sig mer om hur textilier slits beroende på tvättprogrammen och om det finns rationella sätt för att rena vattnet.

Jag vill här gärna skjuta in en konsumentupplysning: Det är bättre att lägga torkmaskinsluddet i papperskorgen, för det kan också innehålla plastpartiklar. Det är en liten sak vi kan göra i vardagen.

I vissa delar är jag helt övertygad om att upphandlingsverktygen är de mest effektiva. Det gäller exempelvis konstgräsplaner. Konstgräsplaner upphandlas i Sverige i stort sett av kommuner och av stora idrottsföreningar. Det är inte så många. Skulle de gå samman och kräva bättre och mer hållbara konstgräsplaner skulle marknaden självklart agera väldigt snabbt.

Det finns redan i dag en upphandlingsgrupp där Upphandlingsmyndigheten hjälper kommuner att ta fram miljökrav vad gäller konstgräsplaner, men vi ska som sagt också låta Naturvårdsverket titta på ökad reglering av den här frågan.

Svar på
interpellationer

Jag kan fortsätta, för detta är en riktigt komplex fråga. Vi behöver hitta effektiva åtgärder i olika steg. Allra bäst är det när vi kan göra som med kosmetiska produkter och konstatera att det faktiskt är onödigt – vi kan få lika bra produkter utan plast, och då kan vi förbjuda plasten. Det har vi jobbat med högt upp i hierarkin. Vi behöver sedan jobba hela vägen ned till att i vissa delar också titta på end-of-pipe, det vill säga bättre rening.

Anf. 122 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Det ministern nämner om bioackumulation, det vill säga att små fisklarver äter mikroplast varpå de blir uppätta av större arter, är väldigt skrämmande. Jag personligen äter inte fisk, men det är oroande att plastmängden är så stor. Vi ser i Östersjön just nu hur fiskarter är så magra att de ser ut som andra arter. Plast innehåller ju ingen näring, så det kan vara bidragande till att de inte växer till sig.

Fru talman! Arbetet i riksdagen är slut för i år, och jag får inte sista ordet, men det här är ändå sista interpellationsdebatten före juledigheten. Jag är glad att miljöministern kom hit och debatterade även om det bara är någon enstaka dag kvar till julafton. Det har varit ett turbulent år för politiken i världen, politiken i Sverige och säkerligen också för oss valda företrädare som sitter i den här kammaren och fattar beslut. Vi är väl värda lite juledighet.

Jag vill tacka för den här sista debatten för i år. Det blir kanske fler nästa år, men först ska vi vara lediga.

Anf. 123 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Jesper Skalberg Karlsson pratar om skrämmande fakta, och det finns det tyvärr gott om vad gäller plast.

Jag hade möjlighet att tidigare i höst besöka forskare från Göteborgs universitet. De berättade för mig att man i forskarsamhället menar att om man samlar ihop alla mätningar och källor och jämför resultaten kan man säga att man har hittat plast i alla världens vatten. Det finns i alla sjöar, i alla vattendrag, i de djupa haven och i grunda vikar över hela jorden, även i de delar där det inte finns människor eftersom vattnet rör sig gränslöst.

Inför det här kan man känna sig maktlös. När det dessutom finns uppgifter om att det finns plast i vårt dricksvatten – i Sverige har vi hittat plastpartiklar i bland annat Väneren och Vättern – kommer det riktigt nära. Ett uppdrag som jag hittills inte har nämnt är att Livsmedelsverket, som har ansvar för dricksvatten, ska titta på förekomsten av plast i våra svenska dricksvattentäkter och se på hur vi kan åtgärda detta.

Det här är skrämmande, men det finns en mycket mer hoppfull sida av den här berättelsen. När jag agerar regionalt i Nordiska ministerrådet, när jag agerar regionalt i en större region i Helcom och Oskar och när jag åker till Umeå och träffar världens miljöministrar finns det ett enormt engagemang och stor beslutsamhet och innovationskraft. Näringslivet bidrar också med pengar och med lösningar framåt.

Jag vill också tacka för en bra debatt. Jag ser fram emot nästa år och vill avsluta med att säga: Det är klart att vi ska lösa den här frågan också.

Överläggningen var härmed avslutad.

Följande dokument anmälades och bordlades:

Skrivelse

2017/18:65 Riksrevisionens rapport om överutnyttjande av tandvårdsstödet till följd av överbehandling

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående skrivelse skulle förlängas till och med *fredagen den 19 januari*.

EU-dokument

KOM(2017) 783 Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt vad gäller skyldigheten att efterleva den lägsta normalskattesatsen

§ 21 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 19 december

2017/18:289 Fria demokratiska val i Zimbabwe

av *Birgitta Ohlsson* (L)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

§ 22 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 19 december

2017/18:506 Skillnader mellan nyanlända och inrikes födda elever i skolan

av *Ida Drougge* (M)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2017/18:507 Missvisande statistik om jaktbrott

av *Åsa Coenraads* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:508 Malmö kommuns vägran att ge information om bortförda flickor

av *Robert Hannah* (L)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2017/18:509 Beskattning av bilar

av *Jörgen Warborn* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2017/18:510 Åtgärder för att locka tillbaka poliser
av *Roger Haddad* (L)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:511 Outredda brott

av *Thomas Finnborg* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:512 Migrationsverkets uppföljning vid misstankar om köpta asylberättelser

av *Johan Forssell* (M)

till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2017/18:513 Gymnasielagen och utvisningar

av *Johan Forssell* (M)

till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2017/18:514 Försäljning av falska asylberättelser

av *Johan Forssell* (M)

till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2017/18:515 Upphållstillstånd på falska grunder

av *Johan Forssell* (M)

till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2017/18:516 Ökat våld i gymnasieskolorna

av *Robert Stenkvist* (SD)

till statsrådet Anna Ekström (S)

2017/18:517 Genomlysning av informationshanteringen inom Regeringskansliet

av *Hans Wallmark* (M)

till statsminister Stefan Löfven (S)

2017/18:518 Omyndiga fruars barnbidrag

av *Mikael Eskilandersson* (SD)

till socialminister Annika Strandhäll (S)

2017/18:519 Korruption i EU-landet Rumänien

av *Birgitta Ohlsson* (L)

till statsrådet Ann Linde (S)

2017/18:520 Översättning av vapendirektivet

av *Kristina Yngwe* (C)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

§ 23 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 19 december

2017/18:439 Utländska identitetshandlingar

av *Christina Höj Larsen* (V)

till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2017/18:452 Månggifte

av *Mikael Eskilandersson* (SD)

till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2017/18:480 Migrationsverkets skulder till kommunerna
av *Lars Hjalmered* (M)
till statsrådet Heléne Fritzson (S)

2017/18:435 Digital arvsrätt
av *Mikael Eskilandersson* (SD)
till statsrådet Heléne Fritzson (S)

Prot. 2017/18:54
20 december

§ 24 Kammaren åtskildes kl. 14.18.

Sammanträdet leddes
av förste vice talmannen från dess början till och med § 11 anf. 60 (delvis),
av talmannen därefter till och med § 16 anf. 99 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

JOHAN WELANDER

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Återrapportering från Europeiska rådets möte	1
Anf. 1 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	1
Anf. 2 MARIA PLASS (M)	3
Anf. 3 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	3
Anf. 4 MARIA PLASS (M)	3
Anf. 5 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	4
Anf. 6 MARTIN KINNUNEN (SD)	4
Anf. 7 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	4
Anf. 8 MARTIN KINNUNEN (SD)	5
Anf. 9 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	5
Anf. 10 ESKIL ERLANDSSON (C)	5
Anf. 11 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	6
Anf. 12 ESKIL ERLANDSSON (C)	6
Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	7
Anf. 14 AMINEH KAKABAVEH (V)	7
Anf. 15 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	7
Anf. 16 AMINEH KAKABAVEH (V)	8
Anf. 17 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	8
Anf. 18 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	8
Anf. 19 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	9
Anf. 20 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	10
Anf. 21 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	10
Anf. 22 BARBRO WESTERHOLM (L)	10
Anf. 23 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	11
Anf. 24 BARBRO WESTERHOLM (L)	11
Anf. 25 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	11
Anf. 26 MARIE GRANLUND (S)	12
Anf. 27 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	12
Anf. 28 MARIE GRANLUND (S)	13
Anf. 29 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	13
Anf. 30 JONAS ERIKSSON (MP)	13
Anf. 31 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	14
Anf. 32 JONAS ERIKSSON (MP)	14
Anf. 33 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	14
Anf. 34 DAG KLACKENBERG (M)	14
Anf. 35 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	15
Anf. 36 DAG KLACKENBERG (M)	15
Anf. 37 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	16
Anf. 38 PAVEL GAMOV (SD)	16
Anf. 39 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	16
Anf. 40 PAVEL GAMOV (SD)	17
Anf. 41 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	17
Anf. 42 MATHIAS TEGNÉR (S)	18
Anf. 43 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	18
Anf. 44 PYRY NIEMI (S)	19
Anf. 45 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	19
Anf. 46 PYRY NIEMI (S)	19

§ 2 Justering av protokoll.....	20	Prot. 2017/18:54
§ 3 Avsägelse	20	20 december
§ 4 Anmälan om kompletteringsval.....	20	
§ 5 Anmälan om gruppleddare för partigrupp	20	
§ 6 Anmälan om ersättare för gruppleddare för partigrupp	20	
§ 7 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	21	
§ 8 Anmälan om granskningsrapport	22	
§ 9 Ärenden för hänvisning till utskott	23	
§ 10 Svar på interpellation 2017/18:233 om EU:s biståndspolitik och människor på flykt.....	23	
Anf. 47 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	23	
Anf. 48 YASMINE POSIO NILSSON (V)	24	
Anf. 49 MOMODOU JALLOW (V).....	25	
Anf. 50 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	26	
Anf. 51 YASMINE POSIO NILSSON (V)	27	
Anf. 52 MOMODOU JALLOW (V).....	28	
Anf. 53 STAFFAN DANIELSSON (C)	29	
Anf. 54 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	30	
Anf. 55 YASMINE POSIO NILSSON (V)	31	
Anf. 56 STAFFAN DANIELSSON (C)	31	
Anf. 57 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	31	
§ 11 Svar på interpellationerna 2017/18:131 och 261 om åtgärder för att skydda företagare mot djurrätsaktivister	32	
Anf. 58 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	32	
Anf. 59 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	33	
Anf. 60 STAFFAN DANIELSSON (C).....	33	
Anf. 61 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	34	
Anf. 62 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	35	
Anf. 63 STAFFAN DANIELSSON (C).....	36	
Anf. 64 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	37	
Anf. 65 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	38	
Anf. 66 STAFFAN DANIELSSON (C).....	38	
Anf. 67 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	39	
§ 12 Svar på interpellation 2017/18:253 om behovet att bygga nya skyddsrum	39	
Anf. 68 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	39	
§ 13 Svar på interpellation 2017/18:254 om åldringsbrott	40	
Anf. 69 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	40	
Anf. 70 LARS-ARNE STAXÄNG (M)	41	
Anf. 71 STAFFAN DANIELSSON (C).....	41	
Anf. 72 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	42	
Anf. 73 LARS-ARNE STAXÄNG (M)	43	
Anf. 74 STAFFAN DANIELSSON (C).....	44	

Anf. 75 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	45
Anf. 76 LARS-ARNE STAXÄNG (M)	46
Anf. 77 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	46
§ 14 Svar på interpellation 2017/18:255 om brottsligheten bland svenskar och utlandsfödda	47
Anf. 78 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	47
Anf. 79 STAFFAN DANIELSSON (C).....	47
Anf. 80 LARS-ARNE STAXÄNG (M)	48
Anf. 81 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	49
Anf. 82 STAFFAN DANIELSSON (C).....	50
Anf. 83 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	51
Anf. 84 STAFFAN DANIELSSON (C).....	52
Anf. 85 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	53
§ 15 Svar på interpellationerna 2017/18:221 och 235 om biogas	53
Anf. 86 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	53
Anf. 87 GUNILLA NORDGREN (M).....	54
Anf. 88 KARIN SVENSSON SMITH (MP).....	55
Anf. 89 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	56
Anf. 90 GUNILLA NORDGREN (M).....	57
Anf. 91 KARIN SVENSSON SMITH (MP).....	58
Anf. 92 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	59
Anf. 93 GUNILLA NORDGREN (M).....	60
Anf. 94 KARIN SVENSSON SMITH (MP).....	61
Anf. 95 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	61
§ 16 Svar på interpellation 2017/18:252 om biomedicinska analytiker.....	62
Anf. 96 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	62
Anf. 97 LENA ASPLUND (M)	63
Anf. 98 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	64
Anf. 99 LENA ASPLUND (M)	65
Anf. 100 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	66
Anf. 101 LENA ASPLUND (M)	67
Anf. 102 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	67
§ 17 Svar på interpellation 2017/18:251 om skydds jakt på varg	68
Anf. 103 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	68
Anf. 104 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	68
Anf. 105 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	69
Anf. 106 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	70

Anf. 107 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	71	Prot. 2017/18:54
Anf. 108 DANIEL BÄCKSTRÖM (C)	72	20 december
Anf. 109 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	72	
§ 18 Svar på interpellationerna 2017/18:258 och 260 om		
utsläpp från dieselbilar	73	
Anf. 110 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	73	
Anf. 111 MARTIN KINNUNEN (SD)	74	
Anf. 112 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	75	
Anf. 113 MARTIN KINNUNEN (SD)	76	
Anf. 114 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	77	
Anf. 115 MARTIN KINNUNEN (SD)	78	
Anf. 116 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	78	
§ 19 Svar på interpellation 2017/18:279 om mikroplast	79	
Anf. 117 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	79	
Anf. 118 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	80	
Anf. 119 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	81	
Anf. 120 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	81	
Anf. 121 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	83	
Anf. 122 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	84	
Anf. 123 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	84	
§ 20 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	85	
§ 21 Anmälan om interpellation	85	
§ 22 Anmälan om frågor för skriftliga svar	85	
§ 23 Anmälan om skriftliga svar på frågor	86	
§ 24 Kammaren åtskildes kl. 14.18	87	